non impeditur translatio possessionis, licet impediatur translatio dominij: & ita intelligit & declarat Vincentius *in d. §. si vir vxori* 14. *columna numer.* 28. & Franc. de Ripa. *in dict. l. is cui bonis* 12. *colum. num.* 52. Vnum tamen est, quod talis prohibitus licet transferat possessionem cum titu. tamen non transfert eam qualificatam, vt transeat quasi dominium in accipientem & competat sibi publiciana. ita probat text. *in l. magis puto. ver. si pupill. iuncta gloss. ff. de rebus eo.* vbi dicitur quod si pupillus alienum fundum bona fide possideat, non potest talis fundus sine decreto alienari, & sic illud quasi dominium quod pupillus habebat non potest alienari: vnde clarè deducitur quod prohibitus alienare non transfert quasi dominium nec Publicianam, & per consequens non competit accipienti & ad hoc illum text. iuncta glo. reputat fin. Aretin. *in dict. §. si vir vxori* 2. *columna in fine.* Sed tu adde quòd ille text. benè probat quòd prohibitus alienare, non potest alienare rem in qua habet quasi dominium, sed non rectè probat quod accipiens non habeat publicianam: quia licet possessor qui alienat rem non habeat quasi dominium nec sibi competat Publiciana, putâ quia possidet cum mala fide: tamen si alienat & quis recipit ab eo cum titulo & bona fide, benè acquirit quasi dominium & Publicianam. text. est & ibi commun. opin. *in l. cum qui prætor §. ait. ff. de Publiciana.* quod procedit etiam stante hodie. Authent. *malæ fidei. Cod. de longi tempo. præscr.* quia illa debet intelligi quo ad effectum præscriptionis secùs quo ad Publicianam, ita ibi Bart. Bald. Albe. Ange. de Peru. & communiter doctores, Bald. notabiliter *in l. ancillæ. Cod. de furtis* 3. *col. post pri gloss. no. in c. Abbate sanè de re iud. in* 6. *in gloss. magna in medio.* Salic. post alios *in dict. Authent. malæ fidei pen. colum.* 8. *q.* Iason. no. *in §. sed iste quidem Inst. de acti.* 15. *colum. num.* 78. vnde pro sententia & notabili conclusione Aretini est text. formalis & expressus *in l. cùm sponsus, § si res ff. de Publiciana.* cuius verba sunt, *si res talis sit, vt eam lex aut constitutio alienari prohibeat, eo casu Publiciana non competit:* & ad hoc notat ibi Bald. Alb. & Angel. & illum text. ad hoc notat & commendat Vincent. *in dict. §. si vir vxori pen. col. in fi.* Confirmatur etiam quia res prohibita alienari, non potest præscribi vt *in l. 2. & ibi doct. C. de vsucap. pro empt.* sed regulariter quando non habet locum præscriptio non competit Publiciana vt *in l. eum qui in princip. ff. de Publi.* ergo &c. Vide ad huius quæstionis resolutionem, quia latissimè tradit Mierez *in tract. maioratuum 3. par. qu. 9. n. 16. & seq.* Peralta *in l. Titia cum testam. §. Titia cum nuberet. n.* 12. *pa.* 262. *de lega.* 1.

Tertiò ex prædicta tertia con. princip. infero, quòd licèt fundus dotalis non possit alienari, vt per totum titulum ff. de fundo dota. tamen si alienetur, bene transit possessio. Quartò infero, quod si mulier sine licentia viri non possit contrahere vel quasi contrahere prout hodie disponitur in nostro regno: si alienat & tradit, benè transfert possessionem. Quintò infero quòd licèt de iure communi donatio omnium bonorum præsentium & futurorum non valeat, vt *in l. stipulatio hoc modo concepta, infra, de verbo. oblig.* & ibi commun. doct. & *in l. final. C. de pac.* & hodie de iure nostri regni donatio solum bonorum præsentium non valeat, vt *in l. Tauri.* & similiter donatio vltra quingentos solidos sine insinuatione non valeat, vt *in l. penult. versicu. cateris. de dona. & in l. 9. titul. 4. par.* 5. tamen si res donatæ tradantur, benè transit possessio.

Sextò ex prædicta 3. con. principali infero notabiliter, quòd licèt contractus simulatus sit ipso iure nullus, vt est casus *in l. nuda. ff. de contra empt.* cuius litera est nuda & imaginaria, venditio pro non facta est, & ideo nec alienatio eius rei intelligitur, & ibi notat Barto. Alber. Bald. Sali. & commun. opin. text. *in l. contractus, ff. de actio. & obligat.* text. *in l. imaginaria. ff. de reg. iur.* text. *in l. Sulpitius Marcello. ff. de donat. inter vir & vxor.* text. *in l. vir mulieri. eod. titul.* textus *in l. simulatè. ff. de ritu nup.* textus *in l. & qui sub imagine. Cod. de distra. pignor.* textus *in l. 1. & per totum. C. plus vale. quod agi.* tradit Bartol. vbi benè declarat. *in l. post contractum. ff. de donat.* 2. *colum. numer.* 4. Paul. de Castr. *in l. iurisgentium, §. dolo malo. ff. de pactis.* notabiliter Ang. *in l. contractus. ff. de actio. & oblig.* Iason. *in §. item si quis in fraudem. Institut. de actio.* 1. *colum. numer.* 7. quod procedit etiam si in tali contractu ponatur iuramentum gloss. est singul. in iure *in l. emptione. C. plus valere quod agitur. &c.* quam ibi reputat sing. Angel. & tenent & commendant Cinus, Bald. Sali. & communiter doctor. & illam glo. dicit vnicam & non alibi Ang. *in l.* 1. *in fi. Cod. de dote cauta non nu.* illam glo. dicit singula. Abb. *in cap. id nostram. de emptio. & vend.* 1. *colum. num.* 5. illam etiam notat & sequitur Imol. *in c. cum contingat. de iureiur.* 16. *fol. num.* 76. & dicit singu. Iason. *in §. item si quis in fraudem. institut. de act.* 1. *colum. numer.* 7. idem Iason. *in §. fuerat. eod. titul.* 17. *colum. num.* 87. idem Iason. *in l. cum ea. C. de transact.* 2. *colum. n.* 4. & ista est commun. opin. secundum Alexand. *in l. nemo potest. ff. de legat.* 1. 4. *col. in fine. nu.* 16. & Iason. *ibi.* 8. *colum. num.* 39. & ratio huius est, quia in tali contractu non interuenit consensus partium, & est sicut corpus sine spiritu: ita Bald. *in l.* 1. *Cod. plus vale. quod agi.* 2. *colum. num.* 4. idem Bald. *in l.* 1. *C. de ope. lib.* 2. *colum. in princ.* Paul. de Castr. *in l. si quis pro eo. ff. de fideiuss.* 3. *colum. in princ.* pro qua ratione facit bonus textus, & ibi commun. opin. *in l. fi. C. de non numerata pecun.* tamen si ex tali contractu sequatur traditio, benè transit possessio in accipientem, ita expressè tenet Bartol. *in l. emptor. ff. de aqua plu. ar.* per text. *in dict. § si vir vxori. suprà alleg.* quem sequuntur ibi communiter docto. pro qua sententia facit bonus textus *in l. quemadmodum. Cod. de agric. & cen. lib.* 11. quem ibi ad hoc expressè notat Barto. 1. *colum.* 2. *no.* tenet Bald. per text. ibi *in cap* 1. *§. calidis. post princ. de prohibita alien. per Fede.* quod procedit & est verum quando constat, quòd tradens habuit animum transferendi possessionem, cùm in eius acquisitione non requiritur causa, vt supra conclusum est, tamen in dubio quando simpliciter traditur præcedente contractu simulato, non transfertur possessio in accipientem

27

ita

ita singul Bartol.*in dict.l.emptor.de aqua.plu.ar.* quia traditio ipsa ita est præsumenda simulata sicut contractus,& ibi non consideratur voluntas & animus possidendi cùm deficiat consensus,argumento etiam text. quem Barto.allegat,licèt corruptè,*in l.cùm propria. C.si quis alteri vel sibi.* qui text. parum vel nihil probat , istam sententiam & conclusionem Bar. tenet Ioan. de Imo. reputans esse singulare *in d.l.emptor in fine.* & tenet ibi Cumanus. *in fine.* Angel. de Peru. *in l.contractus. in fi. ff. de actio. & obliga.* per tex. quem dicit vnicum & non alibi.*in dict.l. emptor. de aqua plu. arc.* & illum text. etiam ad hoc dicit vnicum *in l. si donationem. Codic.de colla.* 1. *column. numer.* 2. sed certè ille textus nihil penitus probat. istam etiam con.Bar. per rationem suprà dictam tenet expressè & notabiliter Alexan. *in dicto §.si vir vxori,* 3. *column.num.*9. & tenet ibi Cumanus 2.*col.in fi.*Ludouic. Rom. *in princ.* Aretinus 3.*colum.post princ.* Vincen. *ibi* 8. *colum.in fine.num.*17.& ista est commun.opin. licet Bald.expressè teneat contrarium *in l.emptione. finali quæstione. Cod. plus vale. quod agi.* & ibi Salic.2.*column.numer.*3. & Ioan. de Imol. *in cap.cùm contingat. de iureiu.* 9. *fol. num.* 76. imò quod ex contractu simulata,secura,vera & actuali traditione in dubio transeat possessio in accipientem , sed certe verior est superior communis opinio quam ego sequor: nec ei obstat textus cum communi doctrina *in d. paragrapho si vir vxori.* vbi ex contractu penitùs nullo transit possessio,quia in eo non requiritur aliqua causa, quia debet intelligi quando constat, quòd tradens voluit transferre possessionem,vt suprà benè concluSum est: in contractu verò simulato cessat talis voluntas , tàm in tradente quàm in accipiente : vnde possessio non transfertur , & ista fuit mens & intentio Barto.& comm.opin. Nunc autem nouiter , & singulariter limita,& intellige prædictam commun.opin.quæ habet quod in dubio ex contractu simulato secuta traditione non transit possessio,vt procedat quando contractus omninò & propriè esset simulatus , vt quia ibi nullus alius præcessit contractus titulus , nec causa iusta,secùs tamen si præcessit, & illa non exprimatur , sed fingatur alia:quia tunc secuta traditione benè transiret possessio non virtute causæ simulatæ,sed ex vera quæ præcessit inter partes,& possessio , & voluntas tradentis , & accipientis ab ea recepit fomentum:imò non solùm acquiretur possessio , sed etiam dominium si causa illa quæ verè præcessit , erat sufficiens ad translationem dominij : & hoc tali fundamento & consideratione , quia in prædicto casu,licèt titulus,contractus vel causa quæ fingitur vel simulatur sit nulla , tamen illa causa quæ verè agitur inter partes & in varietate præcedit,remanet valida & firma,& habet omnes suos effectus ac si verè illa sola & non alia exprimeretur : iste est text. singu. qui istam doctrinam conclus.probat *in l.*3. *Cod. de contra.empt.* text. *in l. empti fides. versicu. fi. eodem titulo.*text.*in l.cùm ea.Codic.de transactionibus.*textus *in leg. si ex pretto.Codic. si cer.peta.* tex.nota. iuncta glo. & commu.intellectu.*in l. si sub specie. Cod. de postulando.* textus expressus *in l.*1.2.*&* 3.*& per totum.C.plus valere quod agitur.*& iste est sensus illius tituli:& in expresso istam con.& declarationem ponit glo. ordin.*in l.nuda.ff.de contra.empt.*glos.*in dict.l. si sub specie.Cod.de posthum.in verbo, non numerata.*ponit etiam Bart.*in dicta l.emptor.in princ. de aqua plu.ar.*idem Bart.*in l.Lucius.la 2.ff.depositi.*& ibi Pau.& communiter doct. idem Bart. *in l.si ex pretio.*& ibi alij doct.*Cod.si cert. peta.* Pau.de Castr.no.*in l.iurisgentium.§.dolo.in princip.ff.de pactis.*ergo si illa causa iusta & vera quę præcessit,valet, sequitur quòd per traditionem quæritur possessio accipienti:licet alia causa vel contractus simuletur:pro qua facit viua concludens ratio,quia ex contractu simulato,etiam si traditio sequatur,non quæritur possessio accipienti,quia ibi deficit omninò animus acquirendi,vt suprà dixi:sed quando causa vera præcessit & alia simulatur & sequitur traditio, ibi consideratur animus vtriusque respectu illius causæ veræ,ergo possessio quæratur accipienti: & ita est vera & notabilis consideratio , quam expressè tenet solus Sali. licèt sic non fundet, *in dict.l.emptione* 3. *colum in fine.* Circa hanc quæst.vide adhuc Barto.*in §.nihil commune* , & Claudium *ibi num.*13.Biantium *de Herculanis num.*20. Bolognetum *nu.*67. Socinum *colum.fi.* Paris. de Puteo *num.*31.Crotum *n.*34.Alciatum *num.*13.

Ad vnum tamen aduerte circa superiora , quod benè probatum est , quòd ex contractu simulato traditione sequuta non transit possessio in accipientem , sed dubium est , quod ab aliquo in hoc articulo non reperio decisum an tradens eam amittat vel apud eum remaneat. In quo breuiter teneo,quod si res est in conspectu vel prope,quod vtranque possessionem retinet & conseruat.argumento glos. & commun.doctrinæ.*in l.* 1.*ff. de acqu.poss.*& suprà latè dixi:si verò sit absens à re , retinebit tamen possessionem ciuilem & amittit naturalem, non virtute contractus vel traditionis , sed virtute absentiæ,sicut perderet si nunquam alteri traderet,argumento tex.*in dicta l.clàm possidere.§. qui ad nundinas. ff.de acquir. poss.* text gl. & commun.opin. *in l.possessionem pupillum. eod. titu.*& isto casu adhuc ille cui res fuit tradita nullam quæret possessionem etiam naturalem absente domino : quia non habuit nec præsumitur habere animum possidendi , vt suprà probatum est. Vel aliter & 2.dicas,quòd semper & indistinctè tradens , habeat vtramque possessionem , ciuilem animo suo naturalem corpore & custodia eius, qui fuit tradita, argumento tex.*in l.*3.*§.quod si seruus.in l. clàm possidere. §. qui ad nundinas.* ibi , *neminem reliquit.& in l. si colonus. & in l. si id quod. paragrapho* 1.*ff.de acq.poss.*& text.in hoc notabilis *in l cùm propria.Cod.si quis alteri vel sibi,*ibi,*custodiæ suæ.* 28

Quarta conclu. singularis & subtilis est , quòd ex contractu inutili & inualido de iure non potest transferri possessio per actum fictũ : vnde ex donatione inter virum & vxorem, vel ex contractu alienationis rei prohibitæ alienari,vel ex contractu simulato & similibus inualidis contractibus, non potest transferri possessio per actum fictum:ita probat expressè 29

tex.*in dict.l.*1.*§.si vir vxori. suprà eodem*, ibi *quoniam res facti &c.* vbi præsupponit veram traditionem præcessisse,ergo non sufficit ficta, probatur etiam ex ratione illius textus qui fundat se ex eo quod factum verum & naturale traditionis non potest infirmari iure ciuili, sed ficta traditio cùm consistat in iure,benè potest improbati ab ipso iute ciuili, sicut improbatur & annullatur ipsemet contractus, ergo benè & subtiliter probatur ibi, quòd ex contractu nullo non transit possessio per actum fictum:& in expresso istam con. tenet ibi Pau. de Castr.1.*column.in fine.num.*5. & dicit quòd ita fuit determinatum in publica disputatione per Argentinum filium Rainerij, de For. istam etiam concl. tenet ibi Aretinus 2. *column. in fine.* Alexand.*vno verbo,in* 3.*colum.num.* 8. & tenet Ias.ibi nimis commendando 3.*col.*3. *not.* Vincent.ibi 8. *col.in fi.* & istam con. tenet expresse Bald.*in l.ex testamento.in fine. Cod. de fideicomm.*idem Bald.*in cap.*2. 2. *colum. prope finem.de feudo dato in vicem legis commissaria,in vsibus feudorum*, licèt in fine relinquat cogitandum.Et primò ista opinio Paul.& commun. confirmatur,quia licèt in acquisitione possessionis per actum verum non requiratur causa, tamen in acquisitione possessionis per actum fictum benè requiritur causa vel titulus, vt est gloss.singula. iuncto text. *in l. quod meus in gloss.*1.*in prin.ff.de acqnir.poss.*& ibi Barto.Pau. & communiter doctores & dixi in 2. superiori conclusione principali, ergo in nostro casu cum iste titulus vel contractus sit ipso iure nullus,habetur pro non titulo & est perinde ac si nulla causa vel titulus interuenisset argumento text.& ibi notat Barto.& doctores *in l.nec vllam.§.omnibus.ff.de peti.hære.* Secundò confirmatur ex notabili sententia & theorica Bald. *in l.non dubium. Cod. de legibus* 8. *columna num.* 18.vbi dicit, quòd quando contractus vel titulus est immediata causa possessionis, tunc si non tenet,nec valet contractus,non transit possessio argum.tex.*in l.si aliquam rem infrà eo.& in l.si quis sanctè.in fi.versicu.si quidem nummo vno, suprà eo.*& illam sententiam Bald. sequitur & commendat ibi Ias. *in dict.l.non dubium penult. column.* Alexand.*in dict.l.* 1. *§. si vir vxori suprà eo.*2.*colum.in fine.*& ibi Iaso.3.*column.* 2.*notabili.* Sed quando in aliquo contractu ponitur vel interuenit clausula constituti, vel alius actus fictus,tota virtus possessionis & intentio partium dependet ab ipso contractu: quia clausula illa accessoriè ponitur & non principaliter,ergo si contractus non tenet, non poterit transferri:possessio:quia illa clausula vel actus fictus non habet effectum, licèt secùs sit quando interuenit traditio vera:quia transfertur possessio,quia tunc contractus non est immediata causa acquisitionis possessionis, sed ipsa vera & actualis traditio argumento dicti *§. si vir vxori.* & iste est sensus Bald. & doctor. vbi suprà.

30 Tertiò confirmatur sententia Paul. & communis tali fundamento notabili, quia quando contractus principalis non valet, nec tenet similiter non valet confessio, vel alia quælibet clausula posita in tali contractu tex. est singu. *in l.si.ff.de consti.pecu.* quem ibi ad hoc notat Paul.& doct. ad hoc illum tex dicit singu.Bald. *in l.si absentis fi.colum.in medio. Cod.si cert. pet.* & ad hoc etiam cum notat idem Bald. *in rubr. Cod.de consti. penul.*2.*colum.* & illum tex. ad hoc dicit singu.Iaso.*in dict.§.si vir vxori.* 4. *column.numero* 19.idem Iason *in l. certi conditio§.si nummos ff.si certum pet.*7.*column.numer.* 34. idem Iason. *in l. si ita stipulatus §. Chrysogonus* 17.*column.num.*55.*ff.de verbo. obligationibus.* Idem Iason *in l.non dubium. Cod. de legibus pen.column. num.*56. idem Ias. *in l. ex testamento Cod.de fideicomm.* illum etiam tex. dicit singu. Socin. *in l.*3.*§.incertam supra isto titu. fi. colum.in princip.* facit etiam tex.not.qui non allegatur *in l.*1.*C. de condi.ob causam.* & istam regulam & doctrinam ponit gloss.ordina.notabilis, licèt non alleget illum text. *in l. si patronus.§.patronum in verbo Fabiana ff. si quid in fraudem patroni.* quam ad hoc reputat singu. Ang.de Aretin. *in §. fuerat. Instit. de actio.* 11. *colum.num.*16.& ibi Iason.15.*colum. numero* 76. & ante eos illam gloss. ad hoc commendat Bald.*in l.*1.*Cod.de inoffi.donatio.*3.*colu.in fi.num.* 4.idem Bald.*in l.Imperator la* 1.*ff. de statu hominum* 3.*col.* post medium commendat etiam Socinus *in dicta l.*3.*§. incertam fina. colum. in princip.* suprà isto titu.facit etiam regula text. *in l.cùm principalis.ff.de regul.iur.* tex.*in l. non dubium cum materia.Cod. de legibus.* ergo cùm contractus sit ipso iure nullus,clausula constituti vel quilibet alius actus fictus in eo positus similiter erit nullus, & per consequens nulla transfertur possessio: & ista videntur ineuitabiliter fundare sententiam Paul. & communem. Sed his non obstantibus contra hanc sententiam & conclusionem Pau. & communem est glos. singul. & expressa *in l.*2.*in gloss. fi. in fin. Cod.de dote cau. non num.* vbi dicit quod sicut donatio inter virum & vxorem confirmatur morte mediante traditione vera, ita mediante ficta traditione: quam gloss. ad hoc notat & dicit mirabilem Bartol. ibi:& tenet ibi Cinus 2.oppo.& Ioan. Faber in suo Breuiario. & idem tenet ibi Angel.de Paul.valdè commendando & tenet Bald. ibi in principio. & Salicet. 4. oppo. & per illam gloss. ita etiam tenet Barto. Bald. Salicet & Fulgos.*in l.Papinianus. ff. de donat. inter vir. & vxor.* & est de mente Cini, Salic. & & omnium Doct.*in l.*1.*Cod de dona. ante nup.* Doct.Segura *in repetitione.l.vnum ex familia.§. sed si fundum.*8.*fol.* 3.*colum.versicul. ex hoc ego infero*, & certè ista est commun. opin. pro qua videtur facere text.*in l.cùm hic status.§.sine autem ff.de donat.inter vi.& vxor.* vbi si maritus remittit obligatiomem vxori qua tenebatur talis donatio, confirmatur morte, & tamen ibi non interuenit traditio vera sed ficta, ergo illa sufficit:sed ille text. non rectè probat, quia loquitur in casu quo nulla traditio vera potest interuenire, puta in remissione obligationis: nec igitur de donatione alicuius rei corporeæ, sed tantùm de donatione obligationis consistentis in iure, vnde aliter non potest tradi quàm per remissionem, per acceptilationem:& iste est verus sensus & intellectus illius tex.præterea pro illa gloss.& communi opin. videtur facere textus subtilis

in

in l.3.§.sed si debitorem, versicul. caterùm eod. titul. vbi est casus, quòd si maritus iusserit debitorem suum soluere vxori quantitatem sibi debitam, & debitor soluit, debitor remanet liberatus, & vxor videtur talem pecuniam habere ab ipso marito: vnde donatio statim non valet, sed morte confirmatur, ergo ficta traditio sufficit: sed ad illum text. posset responderi. Primò quòd textus non aperit an confirmetur donatio. Secundò quòd vxor verè accipit rem ab alio, licèt fictè videatur habere à marito propter mandatum factum debitori. Et sic ex prædictis patet quòd istæ opin. communes ad inuicem contrariantur, nec veritas reperitur benè decisa: sed pro vera solutione & concordia dicas, quòd si actus vel contractus est omninò nullus sine aliqua spe conualescentiæ, tunc facta traditio nihil operatur, nec ex ea transit possessio, nec aliquod ius: & ita procedit superior nostra quarta conclu. benè fulcita & confirmata, & sententia Paul. & commun. Si tamen actus vel contractus est nullus, tamen habet spem conuascentiæ, tunc ficta traditio in tali contractu idem operatur quod vera: & ex ea transfertur possessio: & ita intelligatur & procedat glos. illa singul. & communis opin. *in dict. l. 2. Codic. de dote cau. non numer.* & in expresso istam concordiam, & doctrinam posuit & tenet solus Socinus & non alius *in dict §. si vxori. tertia columna, in medio. versiculo, aduerte tamen.* & refert, & sequitur doctor Palatius Ruuius *in sua repe. rub. de dona. inter vir. & vxor. fo. 56. §. 76. 1. column. versicul. ista dudum me fecerunt dubitare,* & certè ista est vera & notabilis concordia: pro qua considero textum notabilem *in l. sub conditione in fine. ff. de solutio.* vbi habetur quòd licèt nuda & simplex traditio sine titulo vel causa non transferat dominium, vt *in l. nunquam nuda. supra de acquir. re. do. cum mat.* tamen intelligitur quando talis titulus vel causa non subest re nec spe, & sic de præsenti, nec de futuro: secùs verò si subest in spe: vt si contractus sit conditionalis, & conditione pendente dominus tradat ei cui erat obligatus sub conditione quia interim etiam transit in eum dominium, cùm contractus non sit omninò nullus, sed habet spem validitatis & confirmationis: & ad hoc illum textum notat & commendat ibi Barto. *in 2. column. numero 9.* & ibi tenet Paul. de Castren. & communiter doctores ad idem est tex. *in l. dotis fructus versic. quid ergo cum lege sequenti. ff. de iure dot.* & ibi notat Bartol. Bald. & doctor. & istam doctrinam & conclus. tenet glos. ordin. notabilis *in l. contractus. Codice de fid. instrum. in vers. vel id quod emptoris in princip.* & ibi expressè Bald. *penult. column. in fin. numero 15.* Paul. de Castren. *4. column. in fin. numero 12.* Salicet *3. colum. 3. q.* & ante eos Cinus *2. column. 4. q.* Pet. *2. col. in medio* & tenet, & commendat Socinus *in l. si ante nuptias. ff. solut. matrim. fin. columnn. in fin.* facit etiam bonus & expressus tex. *in l. quod Seruius. ff. de condit. ob causam.* si ergo dicamus in proposito, quòd licèt in acquirenda possessione per actum fictum requiratur titulus vel causa; tamen sufficiat titulus vel causa quæ habet spem confirmationis. Ex qua concordia & doctrina sic confirmata. Primò infero, quòd ex contractu alienationis rei minoris sine debita iuris solemnitate vel ex contractu alienationis rei prohibitæ alienari, vel ex contractu omninò simulato, vel ex contractu mulieris sine viri licentia, vel ex similibus contractibus à iure inualidis, non potest transferri possessio per actum fictum: quia contractus vel titulus est omninò nullus sine spe conualescentiæ: vnde eodem modo est ipso iure nullus actus fictus in eo interpositus per iura & rationes suprà deductas. Secundò infero 31
quòd ex contractu donationis inter maritum & vxorem, licèt sit nullus ipso iure, tamen quia habet spem confirmationis & conualescentiæ, putâ per mortem donantis vel aliis modis, potest optimè transferri possessio per actum fictum, vt illa ficta traditio operetur eosdem effectus in tali contractu quod vera: quia illa ficta traditio non est omninò sine causa: sed recepit fomentum ab illa spe confirmationis probabilis, per iura & rationes superiores.

Tertiò infero quòd si venditio vel alius contractus habilis ad translationem dominij fiat sub conditione, quod pendente conditione dominus qui contraxerit poterit transferre possessionem & dominium etiam per actum fictum, cum ibi non deficiat omninò causa & titulus propter spem confirmationis, & ista est noua & subtilis extensio ad textum *in dicta lege sub conditione de solut.* & ad iura superius allegata.

Quartò infero singulariter maximam extensionem & declarationem *ad l. 17. Tauri.* quæ disponit, quòd si pater vel mater meliorauerit filium vel descendentem in 3. bonorum, & tradiderit ei possessionem rei vel rerum in tertio contentarum, talis melioratio non possit reuocari: qua illa lex debet intelligi, nedum quando traditio est facta per actum verum, sed etiam quando est facta per actum fictum, vt dixi super ea.

Item in materia nostra principaliter quæro, 32
qualiter & per quos actus quæratur possessio? & in primis dico, quòd quæritur corpore & animo, & sic requiritur actus corporeus cum animo & voluntate quærendi possessionem, & vnum sine alio non sufficeret: text. est *in l. 3. ff. de acquiren. possess.* cuius verba sunt, *& adipiscimur possessionem corpore & animo, nec per se animo, aut per se corpore:* text. *in l. quemadmodum. eod. titul.* text. *in l. 1. §. adipiscimur. eod. titul.* text. *in eadem l. 1. §. per procuratorem. & in §. si iusserim* tex. *in l. 3. §. in amittenda eod. tit.* text. *in l. licet. Codice eod. titul* text. *in l. si pignus mihi traditum. in fine. ff. de pignor. actio.* text. *in l. eius qui in prouincia. §. fin. versicu. quoniam. ff. si certum petatur:* text. *in §. possidere. versicu. nec vlla dubitatio est. Instit. de interdictis* & istam regulam & doctrinam ponit lex *6. tit. 30. 3. p.* & ratio vera & mentalis per quam actus corporeus requiritur est, quia lex humana positiua in tantum iustior & rationabilior est, in quantum se conformat cum iure naturali vel diuino: ita Beatus Augustinus *in lib. 3. de libero arbitrio.* Isidorus. *1. Etymologiarum.* Sanctus Thomas. *1. 2. quæst. 95. articul. 2.* Archidiaconus

in cap. ius naturale.1. distinctione. Sed de iure naturali possessio quærebatur per apprehensionem,vt *in leg.1.ff.de acquir. possess.*ergo hodie similiter ista apprehensio & actus naturalis requiratur. Item etiam ratio vera & iuridica per quam vltra actum naturalem requiratur animus & voluntas vltra doctores potest esse, qui talis actus naturalis vel corporeus est nimis generalis, & ex multiplici causa & effectu potest fieri : vnde oportet quod reguletur,restringatur, & declaretur secundum animum & intentionem gerentis , & credo quod in hoc fundati sunt consulti & legislatores : argumento text. *in l. qui iure familiar. ff.de acquir. possess.* text. & ibi Bartol. & doct. *in l.1.§. hoc interdicto. ff. de itine. actúque pri.* text.*in l. non omnis, ff.si cert. pet.*text.*in l. obligationum substantia §. non satis , ff. de actionib. & obligation.* text. *in l. cancellauerat. ff. de his quæ in testamen. delen.* text. *in l.cùm tale, §. fin. ff. de condit. & demonst.*text. *in l. legata inutiliter, ff.de legat.1.*text. *in l.legata inutiliter, ff.de adimen. lega.* text. *in cap.cùm ecclesia sutrina. de can. poss. & pro.* & ibi glosſ. ordin. Innocen. & commun.doctor.

33 Et ex hoc oritur illa communis practica, qua vtuntur tabelliones in scriptura possessionis , qui dicunt quod in signum possessionis emptor vel alius ingressus est talem fundum, & deambulauit per eum, cæcidit ramos , vel quid simile fecit ; vt colligatur animus possidendi , & ex his maxima cum ratione reprobo nouam summam & opinionem Aretin. *in l. si me in vacuam, ff.de acquirend. possess.1. colum.3. notab.* vbi tenet quod omnia iura dicentia, quod solo animo non quæritur possessio , sed tis,intelliganrequiritur actus corporeus & animus acquirentur , quando non concurrit animus vtriusque, scilicet tradentis: & acquirentis, sed solum animus acquirentis , sed si concurreret animus volentis transferre possessionem & animus acquirentis , tunc sine aliquo actu corporeo quæritur possessio:quod reputat nouum & subtile in materia , nec reperio ab alio relatum : sed ante Aretinum hoc voluit Cumanus vno verb. *in l.quòd meo. ff. de acquir. possess. penult. col.*allegando text. *in d.l.si me in vacuam.* Sed salua eorum pace , ista opinio & conclusio est falsa , quia iura per me superiùs adducta expressè pro forma requirunt actum corporeum & animum quærendi possessionē: vnde non sufficeret animus vtriusque sine actu corporeo. Secundò & in specie,quia considero quòd in quærenda possessione per visum vel aspectum oculorum requiritur , quòd ibi concurrat animus & voluntas tradentis possessionem,& similiter acquirentis , nec sufficeret visus & aspectus oculorum cum animo & voluntate quærentis possessionem text. *in leg. quod meo.§.si vend.ff.de acquir.possess.*& ibi comm.op. text.*in l.1.§.si insser.eod. tit.* & latiùs infrà suo loco dicetur : ergo si sola voluntas & animus tradentis cum animo & voluntate quærentis sufficeret , non esset necesse quòd interueniret visus & aspectus oculorum,qui est actus fictus acquisitiuus possessionis, & est inconuincibile fundamentum. Tertiò pro hac mea sententia & conclusione contra Aretinum & Cuman. considero text.*in c.1.de consuetud.recti feudi.vt in vsib.feud.*vbi disponitur specialiter in causa feudali,quòd si dominus dixit alieni coram paribus Curiæ, vade in possessionem illius fundi, & teneas illum pro feudo, transfertur possessio eius, licet non tangat rem, nec interueniat aliquis actus corporeus : si ergo de iure sufficeret animus & voluntas vtriusque scilicet tradentis & accipientis in quærenda possessione, frustrà ibi hoc de nouo induceretur in feudo: & in terminis istam sententiam & conclusionem reperio , quod tenet Bald. *in cap. cùm ecclesia sutrina.de caus.possess. & pro.2.colmun. num.5.* 34

Vlteriùs procedendo in materia dico,quòd conclusio superior & fundamentum capitale in materia , quod habet quòd in acquirenda possessione requiritur actus corporeus, debet intelligi verus & naturalis,vel fictus loco eius subrogatus : & de quolibet particulariter & magistraliter videamus,& dico quòd actus verus & naturalis est duplex. Primus apprehensio manuum, & iste cadit in rebus mobilibus: text. est formalis & expressus *in leg.1.§. adipiscimur ff.de acquirend.possess.* ibi, *aliquid in manu ponat* , per quem istam doctrinam & conclu. ponit Paul.de Castr. *in leg.1.eiusdem titu. 1.column.versicu. not.* & ibi Franc. de Aretin. 1. *column. numer.2.* Alexand. 2. *column.2. notabili.* Vincent. Iason. & communiter moderni. Secundus actus verus & naturalis est pedum positio , & sic ingressus & insistentia rei , & iste cadit in rebus immobilibus : text. est *in leg.1. ff.de acquirend. possess.* text. *in leg.3.eod.titul.* & ibi commun. opin. Pro cuius perfecta intel- 35
ligentia dico, quòd in tantum est verum,quòd per ingressum & pedum positionem quæritur possessio , vt sufficiat quamlibet partem vel glebam fundi intrare , nec est necesse omnes eius partes deambulare , text. est notabilis *in dicta leg. 3.* cuius verba sunt : *non vtique ita accipiendum est , vt qui fundum possidere velit, omnes glebas eius circumambulet , sed sufficit quamlibet partem eius fundi introire , dum ea mente & cogitatione sit , vt totum fundum vsque ad terminum velit possidere* , & ratio vera & mentalis est , quia cum fundus sit vnus, indiuisus , & continuus , nec habeat partes distinctas & separatas ratione vtilitatis & necessitatis , inductum est vt sufficiat tangere & intrare quamlibet partem fundi : alias esset nimis difficile omnes partes tangere : & conueniens fuit adquisitionem & possessionem totius fundi referri ad certum subiectum vel partem, cuius possessione apprehensa videatur quæsita in toto fundo : & in hoc se fundat decisio illius notabilis legis 3. & de mente omnium doctorum ibi : & in terminis istam rationem ponit Innocentius vno verbo,*in cap. dilectus de cap. mona.2. col.* Antonius *in cap in literis de resti.spolia.10.col.num.30.* Anch. *in regule. sine possessione de regulis iuris in 6. 15. col. num.12.*facit bonus text.& ibi Bartol. *in l.vulgaris ff.de furtis* text.*in l. si cui res ff.de l.2.*text. optimus in proposito *in c.de consuetudine.* adde tamen singulariter, quòd talis apprehensio & ingressio partis solùm est verus & naturalis actus respectu partis occupatæ , sed respectu

aliarum

aliarum partium fundi non dicitur actus naturalis, sed fictus & apprehensio ficta : quia aliàs fructrà dubitaret consultus , an censeatur in aliis partibus fundi quæsita possessio. Ita singulariter tenet & declarat Socinus *in d.l. 3. 2. col. 4. notabili.* Vincent. *in §. ex contrario, eiusdem legis 3. colu. num. 5.* nec alius hoc tangit nec declarat: sed salua eorum pace, ego teneo contrarium , imò quòd etiam in aliis partibus fundi censetur interuenisse actus verus & naturalis, & non censetur fictus: quia considero quòd ille actus verus & naturalis qui interuenit in parte fundi, & virtus & effectus eius extenditur ad omnes alias partes , & sic virtualiter & extensiuè censentur aliæ partes possideri verè, & naturaliter , & non ficto modo , & per consequens quicquid dispositum & statutum est in actu naturali & possessione naturaliter quæsita , habet locum in nostro casu , & sic in aliis partibus fundi : & istud est quod propriè & in terminis voluit text. *in dict. l. 3. noniter & subtiliter per me declarata* : & hoc videtur voluisse Bald. *in c. 2. de consuet. 1. col. n. 2.* vbi dicit, quòd illud quod deriuatur ab aliquo , & est ei annexum, sapit naturam concreti, vt gleba alicuius fundi. Ex quo deducitur & infertur, quòd si lex noua vel regia excluderet omnes actus & modos fictos quærendi possessionem, non censeretur exclusus iste.

Secundò infertur quod licèt lege vel statuto caueatur , quòd procurator non possit quærere possessionem per actum fictum , tamen benè posset quærere per actum naturalem in parte fundi, vt per hoc videatur etiam quærere in aliis partibus. Tertiò deducitur & infertur, quod licèt per visum vel actum fictum non possit quis quærere possessionem nisi concurrente voluntate tradentis, vt infrà dicetur , tamen isto casu per ingressum vnius partis fundi , potest quis quærere possessionem in omnibus aliis partibus fundi : nulla concurrente voluntate tradentis.

Quartò & generaliter deducitur & infertur , quòd omnia illa quæ sunt dispositа à iure in possessione quæsita vel quærenda per actum verum, & naturalem, & effectus eius, habebunt etiam locum in aliis partibus fundi non apprehensis vel occupatis, quia virtus & effectus adhibitus in parte fundi occupata, virtualiter extenditur ad alias partes,

36 Sed attende quod contra dispositionem tex. *in dicta l. tertia* & eius conclusionem sic declaratam quæ habet , *quòd per ingressum partis quæritur possessio totius fundi*, facit text. notabilis & subtilis *in leg. 1. §. Iulianus ait ff. de itin. actúque priuat.* vbi dicitur *quod pro illa tantùm parte fundi in qua quis ingressus est competit interdictum:* & sic præsupponit quod ad alias partes non extenditur possessio: cuius verba sunt, *Iulianus ait , quò adusque ingressus est fundum , eo vsque ei competere interdictum :* quod verum est , sed ad illum text. vera & notabilis solutio & intellectus est, quod ibi loquitur in quærenda seruitute vel iure super fundo alieno , & quærenda quasi possessione eius alio existente in vera & actuali possessione, quæ quidem quasi possessio iuris vel seruitutis solùm quæritur in partem fundi in qua ingressus fuit: non verò in aliis partibus , quia in eis non habuit animum quærendi possessionem: nec dominus vel possessor fundi habuit animum perdendi : qui quidem animus præsumitur ex actu vel vsu limitato vsque ad certam partem fundi , vnde meritò in aliis non est quæsita possessio : in dicta verò lege 3. & conclusione superiori, ille qui ingressus est certam partem fundi apertè habuit animum quærendi possessionem etiam in aliis partibus , & præcessit voluntas possessoris fundi tradentis , vel res vel fundus vacabat: & hoc probat text. in dicta l. 3. idem dicit , dum ea mente, & cogitatione hac sit, vt totum fundum vsque ad terminum velit possidere : & iste est verus & realis sensus & intellectus prædictorum iurium : & in terminis ita voluit gl. ordin. *in dicto §. Iulianus ait* & ibi Bar. Albe. & Ange. de Peru. qui summè notant & commendant illum text. in sua principali decisione, & ita etiam videtur tenere & declarare Bart. *in l. cum de in rem verso. ff. de vsuris penultim col. n. 10.* idem Bart. *in l. si publicanus § si. ff. de public. & vectig.* idem Bart. *in Authent. qui rem fi. col. C. de sacrosanct. eccles.* Cuman. *in l. 3. ff. de acquir. possess. 2. col. prope finem* & ibi Alex. *penul. col. in medio.* Vincent. 16. *col. n. 38.* Abb. notabiliter *in ca. cùm olim de præscriptio. penul. col. vltimo notabili* Cæpola *in tract. serui. rusti. prad. cap. 1. de seruitutibus itineris 9. colum. versicul.* & nota diligenter.

Ex quibus infero singulariter , quod si quis 37
vult quærere aliquod ius , putà vsum fructum , vel aliam quamlibet seruitutem in aliquo fundo de voluntate & consensu domini possidentis fundum, quod acquiteret illud ius , seruitutem , & quasi possessionem eius per ingressum vel vsum in qualibet parte eiusdem fundi , per suprà dicta. Pro qua sententia facit text. *in l. 3. vers. dare ff. de vsufructu.* vbi probatur quod per ingressum fundi de voluntate concedentis , quæritur ius vsusfructus , non ergo est necesse quod in omnibus partibus ingrediatur , sed sufficit attingere quamlibet eius partem: & per illum text. *in dicto §. dare.* ita tenet & declarat Innocen. *in cap. literis de restitut. spolia. 2. columna numero 6.* tenet etiam & declarat Alexand. *in dicta l. 3. penultim columna.* facit etiam text. *in l. si stillicidij §. fin. cum lege sequenti ff. quemadm. seru. amittan.* vbi dicitur quod si quis habet seruitutem in fundo alieno, conseruat & retinet quasi possessionem eius per vsum partis fundi; idem etiam probat text. *in l. is qui vsumfructum ff. quibus modis vsusfructus amittatur* : textus *in l. arboribus §. de illo ff. de vsufructu.* & ibi communiter doctores, & si dicas quod ista iura loquuntur in retinenda & conseruanda seruitute iam quæsita, & in esse deducta, & quasi possessione eius : non verò in acquirenda de nouo: respondeo quod eadem ratio videtur in vtroque casu cùm non tractetur de præiudicio alterius possessoris fundi, sed de eius voluntate & consensu quæratur vel retineatur : & ex ista consideratione & ratione & non alia hoc expressè tenet Barto. *in d. l. 3. fina. column. ff. de acquir. possess.* vbi dicit quòd si quis vult quærere iurisdictionem & quasi possessionem eius in aliquo territorio vel castro, illam quærit si exerceat solum vnum actum de voluntate & consensu

ſenſu domini habentis ipſam iuriſdictionem, aliâs ſi vult eam acquirere ex propria perſona ſine conſenſu & voluntate domini, tunc per vſum & exercitium alicuius actus iuriſdictionis non acquirit totam iuriſdictionem, ſed tantum quærit iuriſdictionem & quaſi poſſeſſionem illius certi actus: quam ſententiam & concluſionem Bart. ſequuntur indifferenter omnes doctores *in dicta l. 3. de acquiren. poſſeſſ.* idem Bartol. Alber. Angel. & communiter doctor. *in dicta l. 1. §. Iulianus ait. ff. de itine. actúque priuat.* quem legit Bartol. *in §. præcedenti.* Aduertendum tamen, quod contra communem intellectum quem aſſignaui ad text. *in dicta l. 3. ff. de acquir. poſſeſſ.* & ad text. *in dict. §. Julianus ait.* ſe offert ſubtilis difficultas: nam ſequeretur quod ſi quis emeret rem à non domino bona fide: vel alio titulo, haberet & intraret fundum in certa parte pro quærenda poſſeſſione, non poteſt præſcribere alias partes, nec eas poſſidere: quia tunc poſſeſſio non eſt quæſita de voluntate domini: ſed notabiliter reſpondeo, quod imò quæritur poſſeſſio & præſcriptio in aliis. Nec obſtat textus *in dicto §. Iulianus.* & communis intellectus eius: quia debet intelligi reſpectu ſeruitutis quæ poteſt reſpicere magis vnam partem fundi: ſecùs verò in dominio, quod reſpicit vniformiter totum fundum, quòd declaro ſic, nam quando agitur de quærenda ſeruitute ingreſſus non videtur habere animum poſſidendi in aliis partibus, ſed quando agitur de quærendo dominio ingreſſus, videtur habere animum poſſidendi totum fundum, & ita præſumitur, ideo per ingreſſum partis quæritur poſſeſſio in omnibus & per conſequens dominium & præſcriptio. Vnum tamen eſt, quod licet per ingreſſum alicuius glebæ vel partis fundi cenſeatur quæſita poſſeſſio totius fundi, vt ſuprà dictum eſt, tamen illud eſt verum & procedit, quando totus fundus eſt vnicus & contiguus. Confirmatur nouiter & ſubtiliter, quia ſeruitus afficit & reſpicit aptitudine & effectu totum fundum vel quamlibet eius partem & glebam, tam ex parte vtentis quàm patientis: ideo meritò quando agit & tractatur de ea quærenda mediante præſcriptione contra voluntatem domini ipſius fundi ſeruientis coarctatur & reſtringitur, vt non extendatur ad alias partes. Quando verò agitur de quærendo dominio mediante præſcriptione per ingreſſum partis, quæritur poſſeſſio & præſcriptio in toto fundo: quia vniformiter & virtualiter reſpicit totum fundum pro indiuiſo, & non magis, vnam partem quàm aliam, & concurrit voluntas ipſius acquirentis & ipſius concedentis, & militat ratio & propria deciſio text. *in d. l. 3. ff. de acquir. poſſeſſ.* Rurſus etiam confirmatur: quia illud quod operatur & diſponitur à iure in titulo conceſſo & habito à domino reſpectu dominij quærendi habet locum in titulo habito à non domino reſpectu quaſi dominij quærendi, vt *in l. clanibus, ff. de contrah. empt. & in l. qua ratione §. ſi quis ff. de acquiren. rerum dom. & in l. eum qui §. 1. ff. de ſupliciaria, & in §. item ſi quis inſt. de rerum diuiſ. & in §. ex his per quat perſonas.* & vtrobique communiter doctores & notatur *in l. Pomponius §. ſi inſſu. ff. de acquirend. poſſeſſ. & in §. ſed iſte quidem Inſtitu. de actionibus.* ſed reſpectu dominij per ingreſſum partis quæritur poſſeſſio & dominium in toto fundo, ergo ſimiliter reſpectu quaſi dominij.

Sed neceſſariò quæro: quid ſi ſunt plures fundi diuerſi, & diſtincti, an per ingreſſum vnius fundi vel partis eius cum animo & voluntate quærendi omnes, acquiratur poſſeſſio omnium? in quo ſubtili & neceſſario articulo reſolutiuè dico ſic, quod ſi alij fundi ſunt eiuſdem naturæ & quantitatis, vt plures fundi ruſtici ad arandum & ſeminandum, per ingreſſum vnius vel partis eius acquiruntur cæteri etiam ſi inter ſe diuiſi ſint per limites, ſepes, vel foſſata quia illa non eſt propria & realis diuiſio, vt faciat plures diuerſos & diſtinctos fundos de per ſe, ſed ſit tantum gratia commodioris culturæ, argumento text. *in l. Caius Seius 6. Titius ff. de legatis 2.* vbi ſi teſtator ſimpliciter legauit fundum Seianum quem per partes locabat, omnes partes veniunt in legato: quem textum ad hoc reputat ibi vnicum Alberic. & commendant cæteri doctores, notat etiam gl. ordin. ibi doctor. *in l. iubemus la 2. Codice de ſacroſanct. eccleſ.* ſi verò ſunt fundi penitus diſtincti & ſeparati, vt fundus ruſticus, vinea, hortus, nemus, mons, pratum, vel paſcua, & à fortiori ſi ſit fundus vrbanus, vt domus, ædificium, vel quid ſimile tunc per ingreſſum, vel apprehenſionem vnius vel partis eius, non quæritur poſſeſſio aliorum: ſed oportet particulariter in quolibet fundo intrare & quærere poſſeſſionem, etiam ſi ea intentione & animo intret, vt in omnibus velit quærere, etiam præcedente titulo: & licentia domini adhibita in abſentia rerum: vel dato quod res ſint vacantes, quia ceſſat ratio & intentio text. *in dicta l. 3. ff. de acquir. poſſeſſ.* quia apertè fundat ſe in continuatione vnius & eiuſdem rei, vnde eo caſu quo fundi ſunt diſtincti & ſeparati, non habet locum nec procedit illa lex: & hoc expreſsè voluit inquantum dicit, vt totum fundum vſque ad terminum velit poſſidere, & iſtam doctrinam & reſolutionem, licet non ſit ſpecificè declaratam, tenet gl ordi. valdè notabilis *in dicta l. 3. ff. de acquir. poſſeſſ. in gloſſ. fin. fi. quæſt.* & ibi Bart. *2. colum. num. 4.* Cumanus *2. col. poſt medium.* Alex. *6. colum. num. 21.* Socinus *fi. col. in fin.* Iaſo. *5. col. n. 30.* Vincent. *15. colum. num. 30.* idem Bart. *in l. rectà dicimus §. ſi. ff. de verb. ſign.* Dinus *in cap. 1. de reg. iur. in 6. 7. colum. 4. q.* Ange. *in l. licet. C. de acq. poſſ. 1. col. in fi.* & ibi Bal. *1. lectura 2. col. n. 5.* & ibi Sali. *fi. col. in medio.* Innocen. *vno verbo in c. dilectus de capel. monach. 1. col.* Speculator *in titul. de primo decreto §. iam defectu verſic. ſed quæritur.* Ant. de Butt. *in cap. literis de reſti. ſpol. 10. num. 30.*

38 Aduertendum tamen eſt, quod iſtam comm. doctrinam & concluſionem ſuperiorem ego ſingul. limito, & intelligo modis ſequentibus. Primò quod licèt per ingreſſum & apprehenſionem vnius fundi vel partis cenſeatur quæſita poſſeſſio in omnibus aliis fundis eiuſdem naturæ & qualitatis, tamen illud debet intelligi quando omnes illi fundi vno & eodem nomine nominarentur: ſecùs verò ſi quilibet haberet proprium nomen diſtinctum, & habent limites ſuos diſtinctos, & tunc etiam ſi ſint

fundi

fundi eiusdem naturæ & qualitatis & omnes sint contigui, quæsita possessione in vno vel parte eius, non censetur quæsita in aliis : quia per diuersitatem nominis censentur inter se fundi distincti, & separati: ita probat mihi tex. not. & expressus *in d.l.Caius §.Titius de legat.2.* ibi vnus & idem fundus iudicatur, quando vtraque pars fundi nominatur vno & eodem nomine: ergo apertè dat text. intelligere, quod si diuerso nomine nuncupantur, reputantur diuersi fundi: si diuersi, ergo apprehensa possessione in vno, non censetur quæsita in aliis, & ita illum text. intelligit ibi solus Paul. de Castr. qui subdit, quod si totus fundus continuabatur nulla facta diuisione, tamen singulæ partes habebant singula nomina, & testator legauit simpliciter fundum sub nomine vnius partis, non censetur legasse omnes partes, sed tantum illam nominatam, quod est singulare, & dicit sibi contigisse de facto, facit etiam bonus text. *in l.quòd in rerum §.si quis po. de lega.1.* tex. *in l. locus ff.de verborum significatione.* Secundò intelligo prædictam communem doctrinam, quando fundus eiusdem qualitatis & naturæ esset, tamen diuisus per limites : quia in dubio semper censetur vnus, vt dixi : secùs tamen si esset diuisus aliquo magno & notabili signo, putâ quia pars fundi esset vallata & confirmata aliquo ædificio : quia tunc iudicaretur diuersus fundus & apprehensa possessione in vno, non censetur apprehensa in aliis, etiam si omnes eodem nomine nuncuparentur, argumento text. *in dicto §.Titius* & ibi expressè tenet Paul. de Castro.

Tertiò intelligo prædictam communem doctrinam quando talis fundus eiusdem qualitatis & naturæ esset contiguus : secùs verò si interuallum esset in medio, vt quia vnus est in vno loco & regione, alius in alio : nam licet eodem nomine nuncupentur, apprehensa possessione vnius, non censetur quæsita in alio: ita probat textus notabilis *in l. si quis duas §. si quis partem versicul.planè ff.com prædio.* tex. *in l. communi diuidundo §.Neratius.ff comm diui.* & in terminis ita tenet Bartol. *in l. .ff.de rebus dubiis 2. column. numero 3.* & ibi Paul. *1. col.num. 2.* & communiter doctores, ita intelligendo tex. *in d.§.Titius.* & tenet etiam Paul. *in eodem §.Titius.* Quartò intelligo prædictam communem doctrinam, quod per ingressum fundi non quæritur possessio aliorum fundorum, quando quis vult quærere possessionem per actum verum & naturalem possessionis mediante titulo, vel quia res sunt vacantes : secùs verò si quis vellet acquirere possessionem per visum & aspectum oculorum, fundis existentibus in præsentia : quia tunc modò sint penitus distincti & separati, modò non potest illam acquirere concurrente voluntate tradentis, argumento text. *in l. 1. §. si insserim ff. de acquir. possess. & in l. quod meo §. si venditorem eod titu.* ita tenet & declarat solus Romanus *in l. 3. eodem titul. 2. columnn.* Ex quibus infertur notabiliter in practica, quòd quando iudex vel executor mittit aliquem in possessionem plurium fundorum, debet seruari prædicta distinctio : nam si fundus est vnus & continuus, sufficit mittere in vno vel in aliqua parte : si verò sunt plures realiter distincti, ex causis vel rationibus superioribus non sufficit mittere in vno vel in aliqua parte pro aliis, sed particulariter debet mittere in quolibet eorum : quod apertè fundatur ex superioribus : & in terminis tenet Speculator *in titul. de primo decreto §.iam de effectu.versicu.sed quæritur præterea*, ex superioribus etiam infertur, quod si hæres postquam est factus dominus per aditionem hæreditatis vellet apprehendere possessionem rerum hæreditariarum, debet seruari prædicta distinctio : nam si sunt plures fundi qui iudicantur vnus & idem, sufficiet apprehendere possessionem vnius vel partis eius pro omnibus : si verò sunt plures fundi distincti, ita vt suprà declaratum est, tunc non sufficit vnum apprehendere pro omnibus, sed particulariter debet apprehendere possessionem in quolibet eorum : ita expressè tenet Andreas de Isern. *in titul. quid sit investitura in 2. column. in fin. & in princip. 3. in usibus feudorum.* Alexand. *in dict. l. 1. ff. de acquirend. possess. 6. colum. numero 22.* Ias. *ibi 6. colum. numero 31.* pro qua sententia in specie facit text. *in l. 1. §. veteris suprà eod.* text. *in l. qui absenti §. final.* text. *in l. prædia eodem titul.* quibus probatur quòd apprehensa possessione vnius rei hæreditariæ, non censetur quæsita possessio in aliis rebus, nisi particulariter apprehendatur. Nec obstat text. ille not. *in l. restituta ff. ad Trebellia.* vbi disponitur quod restitutione vnius tantùm rei hæreditariæ facta per hæredem grauatum in fideicommissarium, inducit plenam restitutionem in omnibus aliis rebus? quia ille text. debet intelligi respectu ipsius iuris vniuersalis, vt statim efficiatur dominus omnium rerũ hæreditariarum, quia cum verbalis restitutio sufficeret vt ibi: meritò sufficit traditio & restitntio vnius rei, sicut dicimus in hærede directo: quia aditio hæreditatis & actus gestus in vna sola re hæreditaria, qui non potest fieri citra ius & nomen hæredis : inducit aditionem in tota hæreditate vniuersali. tex. est *in l. si quis mihi bona §. sed quid si mandauit.* ibi. *aut rem hæreditariam distrahat. ff. de acqu. hære.* tex. *in l. gerit cum ma.* tex. *in l. pro hærede.* tex. *in l. si ex asse eodem titulo.* secùs tamen est in acquisitione possessionis, quia vna restituta per hæredem grauatum vel vna re apprehensa per hæredem directum, non quæritur possessio in aliis, nisi expressè apprehendatur : ita expressè tenet Bart. *in d.l. restituta in princ.* & ibi comm. doct. Dinus *in c.1. de reg. iur. in 6. 4.q.* & ista est intentio Barto. *in l. 3. suprà eod. 2. colum. n. 4.* & ista est veritas: & facit expressè tex. *in l. cum hæredes infrà isto titu.*

Item iuxta prædicta notabiliter quæro si hæres vel alius successor vniuersalis vellet quærere possessionem rerum mobilium existentium in aliqua domo, vel re, vtrum sufficiat apprehendere possessionem ipsius domus vel rei in qua prædictæ res mobiles continentur? Et breuiter dico quod sic, quia qui possidet continens, videtur possidere contentum: argumento text. *in l. clauibus ff. de contrahend. empt.* vbi apprehensa possessione clauium, sub quarum custodia sunt merces vel aliquæ res, statim quæritur possessio earum : ergo meliùs & à fortiori apprehensa possessione domus vel rei continentis in se res mobiles censetur quæsita 40

possessio

possessio earum, si ad hoc concurrit animus: & ex isto fundamento & ratione ita sing. tenet Barto. *in l. de his Cod. de furtis 1. colum. n.* 1. Alexand. *in l. 3. ff. de acq. poss. fi. col. n.* 27. Soci. *ibi, pe. col. in medio*, reputans esse notabile Ias. *ibi pe. colum. numer.* 33. pro qua sententia facit bonus text. *in l. si ego §. dotis autem causa. vers. quid enim interest. ff. de iure dotium*, vbi dicit text. quod paria sunt, quod res alicui tradantur, vel quod de voluntate eius ponantur in aliqua domo sua, quem etiam ad hoc considerauit Bald. *in dict. l. de his*. facit etiam text. qui non allegatur *in l. quod meo. §. si venditorem ff. de acquir. possess. in principio* qui expressè hoc probat. facit etiam expressus & notabilis tex. qui ab aliquo non consideratur *in l. tertia*, 5. *item feras eod. tit. in vers. alioquin &c.* vbi dicit quod si emo syluam alterius, in qua sunt animalia, quod non possideo illa ex eo quod dominus vendens non possidebat: ergo si dominus possideret, ego emptor possidendo syluam possiderem animalia: facit etiam vltra eum optimus text. *in l. 1. §. planè si qua res iuncto §. superiori ff. de vi & vi arma*. vbi dicitur quod licet interdictum illud vnde vi, non competat pro violentia facta in re mobili, sed tantum pro re immobili, tamen si fiat volentia in re immobili in qua sunt aliquæ res mobiles, benè competit illud interdictum, etiam pro illis rebus mobilibus & sic idem iudicatur de rebus mobilibus contentis sub aliqua domo vel re immobili quod iudicatur de ipsa re immobili, quasi accessoriæ habeantur ad ipsam: nec superiori conclusioni obstat text. *in l. qui vniuersas in princ. ff. de acquiren. poss.* vbi qui possidet domum, non possidet singulas res ibi contentas: quia ille text. loquitur de rebus cohærentibus suo integrali, quæ per se non iudicantur: vnde non possidentur singulariter sed in concreto: sic ita ibi Ange. de Peru. Roma. & doct. facit *l. eum qui eadem in princ. & l. rerum mixtura in pr. infrà de vsucapio.*

41 Item circa prædicta subtiliter quæro, quid si aliquis intrauit fundum vel partem eius, vel occupauit rem animo & intentione continuandi possessionem, cum ex aliqua causa crederet eam adeptam, quam anteà nunquam adeptus fuit, an ex tali actu & apprehensione videatur quærere possessionem de nouo & exemplum huius quæstionis potest esse, si lapsu memoriæ credidit apprehendisse possessionem, vel sibi persuasum est procuratotem eius accepisse, vel perdiderat possessionem in absentia per lapsum decennij, vel aliâs in quæst. gloss. sing. & ordin. *in l. 3. ff. de acquir. possess. in gloss. 3. in fi.* expressè tenet quod non videtur acquirere de nouo: quia semper in acquirenda possessione necessariò requiritur animus & intentio quærendi, vt est text. *in dicta l. 3.* & supra probaui, qui animus in præsenti deficit, ergo non quæritur possessio: & istam concluf. glo. tenet ibi Iaco. de Arena, Raynerius, & Albe. 2. *colum. in princ.* pro quibus facit etiam text. *in l. 3. paragrapho subtilius ff. de cond. ob cau.* vbi ille qui tradidit rem suam alteri credens esse eius cui tradidit, non transfert dominium in eum. Secundò facit text. *in l. his qui putat. de acqu. hæred.* vbi ille qui se immiscet hæreditati, credens esse necessarium hæredem, non videtur adire. Sed his non obstantibus contrarium est tenendum, imò quod ille qui intrauit animo continuandi, quærit possessionem de nouo: ita tenet Bartol. reprobando illam gloss. *in dicta l. 3. 1. colum. numero* 2. Paulus *ibi in fin.* Imol. 2. *column. post. princ.* Ang. *ibi in fi.* notabiliter Romanus *in* 2. *column. post princip.* Aretin. 3. *column. in princip.* Cuman. 2. *column. post princ.* Alexand. 4. *column. numero* 18. Socin. 3. *column. post medium* Ias. 4. *column. numero* 21. Vincen. 11. *colum. num.* 31. Cuman. *in l. sed si nolit. eod. tit.* 1. *column. post medium.* Bartol. *in l. gerit. ff. de acqu. hæred. penult. colum. post princip.* idem Bart. *in l. sequitur §. de illo ff. de vsucap.* & ibi Imol. idem Batt. & *ea l. sequitur §. item Labeo.* & ibi Ange. & Cuman. Bart. *in consi.* 206. 1. *colum. in medio.* vbi dicit quod nullus reprehendit illam gloss. nisi ipse Bald. *in rub. extra de præscri.* 3. *column. numero* 16. Salicet *in l. licet. Codice de acquir. possess. fin. column. in princ.* Alex. *in consi.* 14. 3. *col. in princip.* 5. *volum.* pro qua commun. sententia. 1. facit text. nota. iunct. gl. penult. *in l.* 2. *Cod. commu. vtriusque iuris.* vbi si partes confirmant sententiam ipso iure nullam, talis confirmatio licet non validet sententiam, tamen inducit obligationem de novo vt obseruetur vi pacti vel contractus, & in suo casu ille text. est singu. in iure secundum Bald. ibi, & ad hoc notat & commendat Bartol. Paul. & communiter doctor. ibi Bart. Bald. Pau. & commun. doct. *in l.* 1. *Codice qui pro sua iurisdi.* sic ergo dicamus in nostro casu, quod ille qui intendit conseruare & continuare possessionem quam putabat habere, videatur acquirere de nouo. Secundo pro ista sententia & conclusione commu. facit text. *in l. posthumus §. si paganus ff. de iniusto rupto & in l. si quis priore ad Trebell.* vbi si quis in secundo testamento approbat primum quod erat nullum, licet talis confirmatio non valeat, tamen inducit de nouo restitutionem bonorum per fideicommissum. Tertiò facit text. *in l. quòd vulgo ff. pro emptore & in l. qui ob pactionem & in l. seruus eodem titul.* quibus probatur, quod si recipio rem à seruo meo tanquam priùs sibi traditam, & per eum mihi quæsitam, cum non esset talis animus continuandi, inducit acquisitionem de nouo: ergo sic dicamus in nostro casu. Quartò pro hac sententia facit bonus tex. *in l. si in venditione in princ. ff. comm. prædio.* vbi si vendens fundum excipit seruitutem quæ nulla erat, potest eam constituere de nouo, & sic animus conseruandi operatur acquisitionem de nouo & illum text. pro nostra comm. opinione considerat ibi Ange. de Peru & notabiliter Paul. de Castr. *ibi 2. col. n. 3.*

Quintò pro hac sententia & conclu. facit text. singularis *in l. si quis mihi bona §. sed quid si mandauit. ff. de acquir. hæredi.* vbi disponit quòd si pater credebat filium agnouisse bonorum possessionem quam non agnouit & ratum habeat: illa ratihabitio ad confirmandum actum qui non præcessit inducit mandatum de nouo, vt filius possit adire vel agnoscere ergo si dicamus in nostro casu, vt talis actus inducat acquisitionem possessionis de nouo: & in expresso ad hoc illum text. notat &

commendat

commendat ibi Paul.de Castr. Imol. Aretin. & Alexand. nec est similis in iure secundum Iason.*ibi 2.column.numero 9.*& ad hoc illum tex, reputat singularem Aretin.*in l.legata inutiliter ff.de lega.1.2.column.* reputat etiam singularem Ias.*in l. 1. §. si quis ita interroget. ff. de verbor. obliga. 7. column. numero 17.* Sextò pro hac sententia & conclusione ego considero viuam rationem:quia in dependentibus ab animo nostro, vnus actus seu dispositio ex sola voluntate nostra conuertitur in alium: textus est singul. *in l.cum quidam. ff. de bonor. possess.* vbi dicit quod legitimus successor ab intestato qui egit querela falsi contra testamentum alicuius defuncti,& probauit intentionem suam,visus est adire, quem ad hoc notat & commendat ibi Bart. Albe. & commun doct. antiqui. idem Bar. *in l. quemadmodum. ff. de inoffic. testamen.* idem Bartol. *in l. gerit. ff. de acqui.hared.5 column.* facit etiam text.*in l.filius familiâs §. vt quis heredem ff. de legat. 1.* text. *in l.ex facto ff.ad Trebellianum.*textus *in l.qui filium eodem titulo.* Si ergo dicamus in proposito quòd actus retinendæ possessionis conuertatur in effectum acquisitionis,cùm solum hoc pendeat ab animo gerentis:nec obstat ratio in qua se fundabat gloss.ordin.*in d.l.tertia.* & doctores eam sequentes scilicet, quod isto casu deficit animus & voluntas possidendi : quia negandum est, imò ibi est implicitus animus possidendi : quia ille qui vult continuare possessionem apertè vult possidere, & iura non requirunt animum acquirendi de nouo, sed tantum simpliciter possidendi : ita subtiliter respondet & declarat Bart.*in d.l.tertia* & communiter doctores vbi supra,pro qua consideratione est casus melior de iure *in l. 1. §.adipiscimur. ff. de acquirenda possessione.* ibi, *quia affectionem tenendi non habent.* textus *in §. per procuratorem.eiusdem legis,ibi,animum possidendi.*text.*in l. 3. §. Neratius.eodem titulo.*ibi, *atque possidendi affectum.*neque obstat etiam text. *in lege tertia, paragrapho subtilius. ff. de conditione ob cau.* quia ibi dominus qui tradebat rem non intendebat à se abdicare dominium eius, in casu quo esset sua: sed solùm restituere eam tanquam alienam, vnde accipiens non potuit quærere dominium : argumento tex.*in lege id quod nostrum. ff. de regul. iuris.* secùs verò in nostro casu, vbi possessio erat vacans, & talis quæ potuit quæri animo & corpore ingredientis vel occupantis, vnde meritò, illam quæsiuit : quia interuenerunt necessaria, scilicet actus corporeus & animus possidendi, licet crederet continuare & non acquirere de nouo : & ista est intentio Barto. Imolæ,Romani,& modernorum, *in d. l. tertia*,licet sic non declarent:nec obstat etiam textus subtilis, *in lege is qui putat. cum lege sequenti.ff.de acquirenda hared.* de quo nimis dubitat Paulus, Imola, & moderni *in d. l. tertia* : quia, respondeo punctualiter & verè, quòd ibi hæres ex errore credebat gerere actum necessarium, quem euitare non poterat, cum credebat se necessarium hæredem, & repudiare non posse : & fortè si sciret se voluntarium non adiret : vnde ideò ille animus continuandi non inducit acquisitionem de nouo,quia in aditione hæreditatis oportet quòd quis intelligat causam suæ aditionis, vt *in l. quod si dubitet.eodem titu.cum similibus.*ita apertè tenet & declarat gloss.Bartol. & communiter doctor.*in dicta lege is qui putat.* & declarat Iaso.*in d.lege tertia.ff.de acquirenda possessio.5.col. in medio.*

Et ex superioribus infertur ad notabilem & subtilem quæstionem : qualiter acquiratur possessio in iurisdictione? In qua resolutiuè propono tres principales, veras & communes conclusiones.Prima conclusio, quod si quis habet titulum vel ius in aliqua villa, castro, vel territorio,per ingressum eius & naturalem apprehensionem ædificij non videtur acquirere possessionem iurisdictionis, etiam concurrente voluntate domini concedentis, vel concurrentelegitimo titulo, ex contractu vel vltima voluntate : quia vnum est longè diuersum ab alio, vnde requiritur vsus & exercitium iurisdictionis,argumento text. *in l. quoties.la secunda ff.de seruitut.& in l. 2.cum materia.Codice de seruitu. & aqua*, & in expresso istam sententiam & conclusion. tenet Bartol.*in dicta l.3. ff. de acquirenda possess. final. column. & quæst.*& ibi Vin.tenet *fin.column.vltim.*§1. licet Alexander ibi penult. column. teneat contrarium,imò quod per ingressum castri, & naturalem apprehensionem ædificij quæratur possessio iurisdictionis,& dicat quod ista est intentio Bartol.& idem tenet Socinus ibi,*fin. column. in fin.* sed aduertendum subtiliter, quia contra hoc videtur facere text. *in lege tertia. versiculo, dare. ff. de vsufructu*, vbi habetur quod per ingressum fundi vel partis de voluntate concedentis vel hæredis, acquiritur ius incorporale vsusfructus vel alterius seruitutis sine aliquo vsu, vel exercitio, vt latiùs dixi & fundaui suo loco : sed respondeo quod ibi loquitur in vsufructu vel alio iure seruitutis reali vel mixto quod cohæret rei, vel rei & personæ:nostra verò conclusio loquitur in iurisdictione quæ est merè personalis, & principaliter cohæret personæ:licet debeat exerceri in territorio, vt plenè & magistraliter tradit Bartol.*in lege prima, ff. de iurisd. omnium iudic. in fin.*& ibi communiter doctor. Secundo etiam contra hoc videtur obstare, quia possessa vel præscripta re principali,censentur in consequentiam possessa,& præscripta omnia eius accessoria,tex.est *in lege si aliena,§.primo.ff.de vsuc.*vbi habetur quod præscripta re,censetur præscripta seruitus etiam discontinua:quem ad hoc notat & commendat Bart.& commu.do.ibi,qui notabiliter ex eo inferunt quod præscripto territorio,censetur præscripta eius iurisdictio, quod necessario intelligo etiã si medio tempore nullus actus iurisdictionis exerceatur. idem etiam tenet Bart.*in l. quibus ff.de legi.in repet. secunda columna, prima oppositio.* & super eo communiter doctor facit etiam bonus & singularis text. *in l. eos. Cod. de vsuris.* vbi disponitur quod præscripta re censentur in consequentiam præscripti fructus ex ea percepti, quem ibi ad hoc notant & commendant doctores, tenent etiam doctor. *in l. sequitur.* 42

§. *fructus. ff. de vsucap.* facit etiam textus *in l. via constitui. §. si fundos. ff. de seruitut. rusticorum prædio. cum similibus.* vbi habetur quod seruitus non consideratur de per se, sed est quædam qualitas quæ accessoriè transit cum ipso fundo & re principali: quia notabili. respondeo quod illud est in accessorio formato & in esse producto, vt seruitus vel simile ius quod omnino cohæret prædio: secus tamen est in iurisdictione quæ principaliter non cohæret prædio, sed personæ, vt suprà dixi. Vel aliter & secundo loquitur in re omnino accessoria quæ sine principali stare non potest: secùs verò in iurisdictione quæ non est accessoria, sed ius æquè principale. Vel aliter & tertiò, quòd illud procedat respectu proprietatis, non verò respectu possessionis, vt in nostro casu & & conclusione: quod sequor tanquam verissimum & singulare: cuius declaratio est, quod præscripta re fundo vel territorio, censetur præscripta seruitus vel iurisdictio annexa vel cohæres respectu proprietatis, vt habeat ius & titulum in ea, non tamen dicitur esse in actuali possessione, nec competunt sibi eius remedia. Secunda conclusio, quod si quis exercet vnum actum iurisdictionis de voluntate domini concedenti quæritur possessio generice & absolutè in omni iurisdictione & gradibus eius, argumento text. *in lege si stillicidij §. finali cum lege sequenti. ff. quemadmodum serui. amit.* textus *in lege secunda. eodem titulo* textus *in lege is in quibus ff. quibus modis vsusfructus amittatur.* vbi habetur, quod ille qui vtitur seruitute in parte fundi seruientis retinet, & conseruat totum ius seruitutis.

Sed certè illa iura non concludunt, quia loquuntur in retinenda & conseruanda possessione iam quæsita: non verò in quærenda de nouo: & facilius iura nostra conseruamus quam acquiramus de nouo, *vt in lege 1. §. quod autem ff. de superfi. in lege patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris cum similibus*: sed melius facit text. *in dicta lege 3. ff. de acquirenda poss ff.* arguendo de re corporali ad incorporalem: vbi per apprehensionem partis quæritur possessio totius: sic ergo dicamus in iurisdictione, quod quæsita possessione in vno actu virtualiter, & extensiuè quæratur in omni iurisdictione: & in expresso istam sententiam & conclusionem tenet Bart. *in d. l. 3. in fin.* & ibi commu. doct. Pau. de Cast. notabiliter *in lege restituta ff. ad Trebellian.* & ibi alij doctores. Specu. *in titul. de iurisd. omnium iudicum §. 1. penult. column. versicul. illud etiam notat.* Innocent. *in capit. dilectus de capel. monach. 1. colum. versic. & potest induci.* Abba. *in capit. cùm olim de præscript. penult. column. num. 6.*

Tertia conclusio, quòd si quis exercet vnum actum iurisdictionis contra vel præter voluntatem domini, solum quærit possessionem illius actus & similium eiusdem gradus & qualitatis argumento text. *in leg. 1. §. Iulianus ff. de itinere actuque priuato.* vbi habetur quod si quis exercet actum seruitutis in parte fundi, in ea tantum parte quærit possessionem, non verò in aliis ergo ita dicamus in iurisdictone, & in expresso per illum textum ita tenet ibi Bart. Angel. & communiter doctores idem Bart. *in d. l. 3. in fine*, & ibi communiter doctores, facit etiam text. notabiliter *in l. quod meo. §. fin. ff. de acquir. possessio.* Ex quo infertur vtilis & notabilis effectus, quod præscripto vno actu iurisdictionis ille solus censetur præscriptus, & alij cósimiles eiusdem qualitatis gradus, & speciei, nó verò alij maioris gradus vel minoris, vnde cũ iurisdictio simpliciter, & absolutè sumpta cõtineat in se tres gradus vel species iurisdictionis merum imperium, mixtum imperiũ & simplex iurisdictio: si quis præscripsisset vnum actũ de mero imperio, puta cognoscendi & condemnandi de homicidio, & numquam exercuit alium actum maiorem vel minorem, completa præscriptione poterit exercere omnes alios actus & casus similes quibus venit imponenda pœna mortis: non verò alios, scilicet, mutilationis membri, relegationis, vel causarum ciuilium: & in expresso istam sententiam & conclusionem tenet Bart. *in d.l. 1. §. Iulianus*, quem legit *in §. si quis hoc interdicto. ff. de itiner. actuque priuat.* & ibi Angel. & alij doctor. Alex. *in d.l. tertia penultim. column. in medio.* & ibi commun. alij moderni Innocent. *in cap. dilectus de capel. monach. 1. column. numero 3. versicul. & hoc est verum.* idem Innocent. *in cap. dilecto. de offic. archi. secund. colum. num. 6.* Abba. *in cap. auditis. de præscript. 3. column. numero 9.* idem Abb. *in cap. cum ita in tua de decimis. in fi.* Alberic. *in l. imperium. ff. de iurisdict. omnium iudicum. 14. column. num. 25. versicul. Item quæro.* & ibi Bald. 4. *column. versicul. circa vltimam.* Iaf. 12. *column. num. 23.* qui dicit hanc esse commun. opin. Cinus *in l. 1. Cod. de man. lib. fin. column. & quæst.* Franc. Balb. *in tracta. præf. secunda parte 2. quæst. 8. fol.* Nec obstat text. *in l. nec ea ff. ad l. Iuliam de adult.* vbi ille cui competit ius occidendi, competit ius offerendi & afficiendi qualibet alia iniuria: quia respondeo quod illud est quando vindicta vel ius occidendi competit à l. de iure communi: secùs verò si competit ex præscriptione, quia illa est odiosa & restringenda. Vnum tamen est quod præscripto actu absoluendi censetur præscriptus actus condemnandi, arg. text. *in l. solent. vers. 1. ff. de offi. procon.* vbi ille qui potest absoluere, potest condemnare & extra text. *in leg. 3. ff. de re iu.* & in expresso ita tenet Alb. *in dict. leg. imperium 6. column. num. 14.* ibi Bald. 4. *column.* & commun. doct.

Circa prædicta tamen se offert pulchra & 43
subtilis quæstio, si vna possessio possit quæri sine alia: in quo articulo breuiter & resolutiuè considero sequentes conclusio. Prima conclusio, quod quando possessio sola naturalis vacat, ingressus potest solam illam quærere sine ciuili: textus est formalis, qui istam concluf. probat *in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquirenda possessio.* vbi absens retinet possessionem ciuilem in animo, & tamen ingressus acquirit solam naturalem vacantem, similiter etiam si possessio sola ciuilis vacaret, & naturalis esset occupata, puta à fructuario, feudatario, emphyteuta, vel simili persona, ingressus quæreret suam illam ciuilem, & in expresso istam conclu. probat glos. ord. reputata singularis *in dict l. clam possidere. §. qui ad nundinas.*

in

in gloss. 3. quam sequitur & reputat ibi singularem Aretinus. 1. *column. post medium.* Paul.de Castr. Imol. & Cumanus. 2. *column.* Socin. 5. *column. versic. ex qua tamen postremo notabis*, tenet etiam & commendat Ang. de Peru. Roma & Aret. *in l. quemadmodum. eod. titu.* & notabiliter ibi doctor. de Segura. 6. *column. versiculo infertur* & 2.& tandem ista est communis opin. quam ego teneo & sequor : licet Bartol. apertè velit contrarium, *in d.§. qui ad nund.* 1. *column.versic. istud quod gloss. dicit non est benè dictum :* & Iason. *ibi* 8. *column. num.*37. arguit ad partes & relinquit cogitandum, nec obstat si subtiliter dicas, quod possessio ciuilis sola non potest vacare : quia statim ipso iure quæritur habenti naturalem & consolidatur cum ea: vt est gloss. singu.& ordi. *in l. sed si nolit. ff.de acquirenda possessio.* & ibi commun. opinio. quia respondeo quod necessariò debet intelligi illa glo. quando habens naturalem habet animum quærendi vtramque possessionem : secus verò quando ex natura actus vel contractus vel ipsius rei colligitur à principio, quod habens naturalem non intendit habere ciuilem, vt patet in personis & exemplis superioribus, secùs verò si simpliciter ingrediatur animo quærendi vtramque & tantum quæret naturalem quæ sola vacabat : nam si postea ciuiliter possidens, animo desinat possidere ciuiliter, ipso iure quæritur ei : & ita procedat & intelligatur glo. & communis opinio. *in d.l. sed & si nolit.*& certè est vera & subtilis declaratio ab alio non tacta. Secunda conclusio, quod quando vtraque possessio est occupata & sit penes aliquem, benè potest alteri quæri vna possessione alia de voluntate partium expressa vel tacita ex natura vel qualitate actus, mediante actu vero vel ficto : istam conclusionem probat mihi text. notab. *in leg.& habet*, §. *fina.versiculo place. ff. de precario.* iuncta gl. & commun. opin. vbi in contractu precarij transit sola possessio naturalis in accipientem, & remanet ciuilis in concedente : text. *in l. quisquis Cod. de donatio.* vbi per retentionem vsusfructus transfertur sola ciuilis in alium, & remanet sola possessio naturalis penes concedentem, textus *in l. 3. dare ff. de vsufructu.* vbi per inductionem in fundum transit ius vsusfructus, & per consequens naturalis possessio in fructuarium, & remanet ciuilis penes proprietarium, text. *in l. locum versic. proprietarius, ff.de vsufructu.* text.*in lege tertia.*§. *si hæres. ff.de vsufruct.* quemadmodum cau. vbi proprietarius potest vendere, vel alienare suam proprietatem, & tradere ipsam rem, & transferre ius suum : ergo apertè infertur quod transfertur dominium & ciuilis possessio sola quæ erat penes eum : bonus text. & notabiliter *in leg. quædam mulier. ff. de re vend.* vbi per conditionem vel clausulam constituti potest quis in alium transferre solam possessionem ciuilem absque naturali per quem textus ita determinat Bartol. *in lege quod meo* 2. *colum. num.*3. *ff.de acquir. possess.*

Tertia conclusio, quod quando vtraque possessio vacat, potest ingressus quærere vnam quam velit sine alia, protestando se illam tantum velle acquirere : istam conclusionem probat apertè gl. & communis opinio quam adduxi suprà in conclusione huius articuli & in specie pro hac sententia, & conclusione facit subtilis & concludens ratio, quia quando actus vel factum regulatur secundum animum & voluntatem gerentis, protestatio eius modificat & declarat illud : vt *in l. qui in aliena.* § *final. cum similibus. ff. de acquirenda hæreditate.* Sed acquisitio possessionis est huiusmodi. vt *in l.*3. *in principio. ff. de acquirenda possess. & in l. licet. Cod. eod. titul. cum similibus* ergo, &c. & ex isto fundamento & ratione istam conclusio. tenet glo. notabil. ordin. *in leg. vna. Cod. vti possideat in verbo nec vi. post princip.* ibi, *vel aliter pone exemplum.* quæ habet quod actus inuasionis violenter factus in re vel possessione alterius non operatur vltra mentem & intentionem ingredientis, de qua constare potest per protestationem eius, quam ibi sequuntur communiter doctores. similis glo. est *in l. si duo. ff. vti poss. in gloss.* 1. *versicu. vel secundo pone casum.*tenet etiam Barto. qui notabil. loquitur, *in leg. non solum.* §. *morte. ff. de oper. noui nuntia.* 7. *column. numero* 30. & ibi Iason. *numero* 25. Anchar. *in capite pastoralis. de causa possess. & pro sexta column. numero* 19. confirmatur etiam per textum, iuncta glo. & commun opin. *in l. certè versicul. is qui ff. de precario.* vbi licèt ex contractu precarij ingressus quærat possessionem naturalem, tamen ex protestatione sua vel partium cõuentione potest fieri vt nullam quærat possessionem. ergo idem sit quãdo res omnino vacat, cum tunc actus pendeat de sola voluntate ingredientis. Nec obstat si subtiliter dicas, quod hoc videtur impossibile, quia actus acquisitiuus possessionis est ingressus rei, ergo post ingressum necessario est quæsita possessio naturalis. Confirmatur, quia protestatio contraria actui, nullius est momenti, vt *in cap. sollicitudinem. de appell. in cap. primo. quod met. caus. in l.*2. *Cod. eodem titul.* ergo vel quæritur possessio naturalis, vel omnino vitiatur ingressus vt nulla possessio quæratur, quia respondeo notabiliter. Primò quod, quando actus qui postea sit protestationi contrarius dependet solum à facto & voluntate ipsius protestantis, vt testamentum, hæreditatis aditio, & acquisitio possessionis, tunc per talem actum contrarium non tollitur præcedens protestatio, vt *in dicta l. qui in aliena. paragrapho final. ff. de acquirenda hæred. in l. si quis in principio testamenti. ff. de legat tertio.* si vero ille actus protestationi contrarius celebratur cum aliquo tertio, tunc per illum videtur à protestatione recedere & ita procedat textus *in dict.cap. sollicitudinem,cum similibus*, & istam doctrinam & theoricam per prædicta iura tradit magistraliter Barto.*in leg. non solum. paragrapho morte. ff. de operis noui nuntia.* 4. *column. numero decimoseptimo*, & 5. *column. numero.* 22. & super eo communiter doctores, sed acquisitio possessionis dependet solum à facto & voluntate ipsius protestantis, ergo &c. Vel aliter & secundò, & valde subtiliter respondeo, quod ipse ingressus & sic actus quærendi possessionem non est idem quod possessio naturalis, vt suprà deduxi & probaui, sed est actus nudi facti

mediante quo vtraque poſſeſſio quæritur: vnde ſi ingreſſus non vult vtranque quærere, ſed tantùm vnam, illa ſola quæritur.

Nec obſtat etiam ſecundò, ſi ſubtiliter replices quod per ingreſſum non poteſt quis quærere ſolam naturalem ſine ciuili, quia cùm ciuilis ſit illa quæ animo retinetur & conſeruatur vel deperditur, *vt in l. licèt cum ſimilibus. Codice iſto titulo.* ergo ſi in noſtro caſu ingreſſus non habeat animum poſſidendi, ſequitur quòd nullam gerit poſſeſſionem etiam naturalem. Et ſimiliter è contra ſi ingreſſus non habeat animum quærendi naturalem, ſed ſolam ciuilem, videtur ſibi contractus: nam vtramque quærit cum habeat animum poſſidendi, vel nullam quærit cum non habeat animum poſſidendi: quia reſpondeo quòd non habet animum poſſidendi: quia reſpondeo quòd non habet animum poſſidendi ciuiliter, ſed benè habet animum poſſidendi naturaliter: & cum duplex & diuerſa ſit poſſeſſio & quo ad diuerſos effectus benè poteſt actus corporeus & animus producere acquiſitionem vnius poſſeſſionis ſine alia, cum limitata cauſa limitatum pariat effectum, & actus agentium non operetur vltra eorum intentionem iuxta iura vulgaria. Ex quibus omnibus infero notabiliter, quod modò poſſeſſio ſit vacans, modò ab alio occupata, poteſt iudex ratione ſententiæ vel decreti, vel alterius cauſæ quem mittere in ſola poſſeſſione ciuili vel in ſola poſſeſſione naturali, alicuius rei ſecundum qualitatem actus vel negotij: nam illud quod poteſt fieri per partem, poteſt fieri per iudicem, vt *in l. non eſt mirum. ff. de pignor. actio. & in l. ſi ob cauſam. Cod. de euictio.* & in expreſſo iſtam doctrinam & concluſionem tenent glo. ſingul. *in l. ſecunda, Cod. vbi in rem actio. in glo. prima in fin.* & ibi notat & commendat Iacob. Butr. 2. *columna in princip.* Angel. *ſecunda colum. numero* 4. reputans eſſe notabilem, Baldus *ſecunda columna numero quinto verſiculo de ſecundo conſtat.* Salicetus *tertia columna ſexta oppoſitio.* & ibi communiter doctor. illam etiam gl. ad hoc notat & commendat Bald. *in Authent. & qui iurat. Cod. de bon. authoritate. iud. poſſ. 7. colum. n. 33.* Salicet. *in l. nemo. Cod. de acquir. poſſeſſ. final. col. in fin.* Iaſo. *in §. omnium. Inſtit. de actio. 6. column. num.* 106.

Quarta concluſio, quòd quando vtraque poſſeſſio vacat, ſi quis ſimpliciter nulla præcedente proteſtatione rem ingreſſus ſic ſtatim quærit vtramque, nec tunc vna quæritur ſine alia: quia actus & animus non magis reſpicit vnam quàm aliam, imò vtramque reſpicit: iſtam concluſionem probat apertè textus *in l. 3. in princip. de acquirenda poſſeſſione. cum ſimilibus dicentib. quòd corpore & animo quæritur poſſeſſio.* ſed illa eſt duplex, ergo vtraque ſimul quæritur, quam ſententiam & concluſionem declaro iſto modo, quòd ciuilis poſſeſſio non acquiritur mediante naturali, vel vna quætatur priùs altera: ſed quòd vtraque ſimul quæratur per ingreſſum rei cum animo poſſidendi: & iſtam declarationem voluit vno verbo Aret. *in dicta lege clàm poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquirenda poſſeſſione. 1. column. in fin. verſic. ſed hoc non videtur dicendum.* Idem Aretinus *in l. quemadmodum. eodem titul. 1. column. numero tertio* & doctor Segura *in prædicta l. quemadmodum. 7. column. ver. & illud quod* & in veritate fortè iſta fuit mens & intentio Bartoli *in dicto §. qui ad nundias. 1. column. verſi. iſtud. quod glo. dicit, licèt à doctoribus reprobetur.* & cum his remanet expeditus iſte articulus, qui certè valdè ſubtilis & notabilis eſt: non ſic declaratus à doctoribus.

Quæritur etiam poſſeſſio per actus fictos, 45
de quo articu. magiſtraliter & vtiliter intendo tractare, quia eſt ſubtilis & quotidiana materia: & primò dico quòd acquiritur poſſeſſio per viſum & aſpectum oculorum præcedente titulo habili, text. eſt *in l. 1. §. ſi inſſerim. ff. de acquirenda poſſeſſ.* tex. melior de iure *in l. quòd meo, §. ſi venditorem. verſiculo aut ſi vicinum. eodem titulo* cuius verba ſunt, *aut ſi vicinum mihi fundum venditor ex turre demonſtret, vacuamque poſſeſſionem ſe tradere dicat, non minùs poſſidere cœpi, quàm ſi pedes finibus intuliſſem.* text. *in lege pecuniam ff. de ſolution.* textus. *in lege falſus. §. falſus. ff. de furtis.* textus. *in lege quod ſtatu liber. ff. de donatione cauſa mortis.* textus. *in lege donationes. paragrapho ſpecies. ff. de donatio.* & idem diſponit *l. 6. titul. 30. 3. part.* cuius ratio eſt, quia talis viſus & aſpectus oculorum, cùm ſit ſenſus de nobilioribus corporis, habetur pro apprehenſione ipſius rei, & videor iuris interpretatione porrigere corpus vſque ad ipſam rem: & in terminis iſtam rationem probat text. *in d. l. quod meo. paragrapho ſi venditorem.* probat etiam textus. *in d. l. pecuniam. ff. de ſolution.* ibi, *& quodammodo manu longa tradita exiſtimanda eſt.* & iſtam rationem ponit ſolus Cumanus *in l. 3. ff. de acquirenda poſſeſſione. 1. column.* & adde quod viſus dicitur actus fictus, quia licèt ſit ſenſus naturalis & principalior cæteris, non tamen eſt aptus vel conueniens ad apprehendendam poſſeſſionem: quia propriè ordinatur ad diſcernendum omnia, quæ ſubiiciuntur viſui ſecundum proprias qualitates & differentias: in materia verò noſtra tam de iure naturali quàm ciuili ſolus tactus & ſic apprehenſio naturalis per manus vel pedes eſt ſenſus aptus ad acquirendam poſſeſſionem: vnde tenendum eſt quòd viſus vel aſpectus in acquiſitione poſſeſſionis cenſetur actus fictus, & non verus nec proprius: & in terminis ita tenet, & declarat Aret. *in l. 1. §. ſi inſſerim. ff. de acquirenda poſſeſſ. 3. not.* & ibi Socin. 2. *column. vltim. notab.* Vincent. 3. *column. vltim. notab.* idem Aretin. *in dict. l. quòd meo. §. ſi venditorem. 1. column. in fin.* tenet etiam Bart. *in l. 1. eod. tit. 5. colum. num.* 18. & probant iura per me ſuperius adducta, & in tantum eſt verum, quòd per viſum & aſpectum oculorum quæritur poſſeſſio, vt procedat etiam ſi res ſit valde longè & diſtet per decem milliaria vel plus, dum tamen determinatè poſſit videri: glo. eſt notabilis & ordiua. *in l. 1. ff. de acquir. poſſ. in gl. 2. in medio.* quam ibi ſequuntur & approbant omnes doctores, licèt Cumanus eam reprobet: & in expreſſo ita tenet & declarat Aretinus *in dict. l. quòd meo. §. ſi venditorem. ſecundo notabili.* & Cardinalis *in cap. olim. el primero. penult.*

penult. col. de resti. spolia. Aduertendum tamen quòd licèt per visum vel aspectum oculorum quæratur possessio præcedenti titulo, vt dixi, tamen hoc debet intelligi & limitari, quando concurrit simul voluntas tradentis possessionem & voluntas accipientis in præsentia rei, quasi animus vtriusque & rei præsentia hoc inducat & operetur : ita probant iura per me superiùs allegata:& renet & declarat Bart. *in l.1.ff. de acquirenda possessio. 5. colum.n.18.* Paul. *final.column.* Alexand. 18. *colum.n. 77.* & ibi commun. docto. idem Barto. Ange. Imo. Romanus,Aretinus,Socin.Iaſ. & Vincent.*in §. si iusserim.eiusdem legis.* Paul. Imol. Alexand. & communi. doctor. *in dit. l. quòd meo. Paragraho. si venditorem.* Salic.*in l.licet.Cod. de acquirenda possess. 3. columnn.* Abb. *in c. 2. de consuet. 8. colum.*

46 Ex qua conclusione & doctrina communi, primò infero notabiliter, quòd si quis velit acquirere possessionem & dominium in rebus vacantibus, quæ cœlo, terra, marique capiuntur,vel habitis pro derelicto, quæ fiunt occupantis, non poterit acquirere per visum & aspectum oculorum : quia non est aliquis possessor de cuius voluntate tradantur : sed requiritur vera & actualis apprehensio : ita probat text. *in l. 1. ff. de acquirenda possessione.* & ibi tenet glo. ordin. *in verbo, qui primi.* & ibi magistraliter Bart. 5.*colum num.* 18.Paul. *fina. colum.num.*18.Alexand.18.*column.num.*75. Vincent.37. *column. num.* 89.Salicet. *in l.licet. Cod. eod.titu. 3. column.versic. vnde dicas.* pro qua sentent. & conclusio.facit text. *in l. naturalem. §. illud. ff.de acquirend. rerum domi.*text. *in l. in laqueum. eodem titu.*text. *in §. illud.Institut. de rerum dini.*vbi habetur quòd fera à nobis visa & vulnerata non est nostra nisi eam apprehendamus: & idem disponit lex vigesima, *titulo vigesimo octauo, tertia part.*

47 Secundò infero quòd si quis inueniat thesaurum in aliquo prædio vel fundo non efficitur dominus nec possessor eius per visum cum animo possidendi, sed requiritur vera & naturalis apprehensio : text. est expressus *in l. 3. §. Neratius, in fine, in versicul. quidam putant. ff. de acquirenda possessio.* & ibi commun. opinio. quod intellige & extende modò fundus sit alienus, modò sit proprius inuenientis, ita expressè probat ibi textus dum loquitur eo casu quo quis præscripsit fundum, nam si ibi est thesaurus non efficitur dominus nec possessor nisi sequuta apprehensione. Ex quo subdeducitur quòd si plures vidissent & inueniissent thesaurum vel aliam quamlibet rem vacantem, efficitur eius qui prius eam apprehenderit: & in specie ita tenet Bartol. Faber & docto. *in §. item lapilli. Instit. de rerum diui.* confirmatum per tex. *in leg. naturalem. §. illud. ff. de acquirend. rer.domin. & in §. illud. Institut. de rerum diu.* vbi licèt quis viderit & vulnerauerit feram non efficitur sua, sed eius qui priùs eam apprehenderit:quæ decisio & sententia hodie est confirmata per l.20.*titu.* 28. 3.*part.* licèt contraria opi. consultorum esset approbata per l. 12.*titu.* 4. *lib.tertio.for.ll.* Sed aduertendum quod in nostro articulo, in quo habemus, quod etiam si in nostro proprio fundo sit thesaurus, modò illum videamus, modò non, non quærimus eius possessionem nec dominium nisi sequuta naturali apprehensione, videtur esse maxima difficultas, nam ille qui possidet continens videtur possidere contentum : argumento text. *in l. clauibus. ff. de contr. empt.* vbi apprehensa possessione clauium censetur apprehensa possessio rerum contentarum sub clauibus: & dixi latiùs supra, quia omissis aliis solu. respondeo in forma, quòd text.*in d. l. clauibus.* & superior regula loquitur & procedit in rebus non vacantibus, sed ab alio occupatis & possessis : nam tunc si tradantur claues, vel tradatur quid aliud sub cuius custodia prædictæ res sunt, transferetur dominium & possessio earum : quia concurrit voluntas tradentis & accipientis cum illo actu traditionis clauium, qui repræsentat ipsam traditionem rerum sed in nostro casu, hoc est in thesauro, loquimur in rebus vacantibus quæ in nullius sunt bonis quo ad dominium nec possessionem, in quibus non interuenit voluntas alterius tradentis : imò nec potest interuenire, cum thesaurus vel res vacantes non sunt in custodia propria alicuius tradentis vel acquirentis possessionem : vnde meritò licèt quis sit dominus & possessor fundi non efficitur dominus nec possessor thesauri: & iste est proprius sensus tex. *in d. §. Neratius.in fine.* dum dicit, quia non sit sub custodia nostra. & ista fuit intentio Barto. in fina. oppo. & solu. de dicta *l. clauibus,* licèt sic non declaret, & ita tenet & intelligit ibi Alex. 1. *colum.post princip.* Socin. 2. *colum.* 4.*nota.*Vincent.1. *colum. num.*2.& clarius *pen. colum. in med.*Iaſ. 2. *col. numero* 4.

Item adde quòd intantum est verum, quòd in thesauro vel aliis rebus vacantibus requititur naturalis apprehensio ad hoc, vt acquiratur in eis dominium & possessio, vt procedit etiam si lex vel statutum simpliciter diceret,quod tales res requirantur per inuentionem, & sic quòd fiant inuentoris : nam etiam tunc requiritur quòd sequatur apprehensio nisi lex vel statutum expressè diceret contrarium : ita probat text. nota.*in paragratho. thesauros. Instit. de re di.*iuncto text. *in dicta l. tertia. paragrapho Neratius* & istam conclu. tenet expressè Bar. *in paragrapho item lapilli Insti.de re. diuisi.* contra gloss. ibi, & ibi tenet Faber, Angel. Nico. & commun. doctor. licèt Iason. ibi in additionibus ad Christopho. teneat contrarium. istam etiam conclus. & extensionem tenet Bartol. *in l. prima ff. de acquirenda possessione, penult.colum quarta quæst. principali* ,& ibi Paul. *in fina. column.in fine.* Imo. *penultima column. in medio.* Ioan.de Ferra. *in dicto §.thesaur.Inst.de re di.*& istam conclus.tenet Paul.de Castro,Imo.Areti. & commun.moderni.*in dicto §. Neratius.* pro qua sententia consideratur text. vulgaris *in l. si Barsatoram.C.de fideiuss.* vbi ille qui promisit inuenire latronem, intelligitur promisisse apprehendere,& illum repræsentare iudici, & ad hoc notant & commendant ibi docto.

Ex qua conclusione & sententia, Primò in- 48
fero, quòd si lege vel statuto cauetur quod

inuentus cum armis à iudice vel familia perdat ea vel puniatur certa pœna, intelligi debet si fuerit apprehensus cum eis: & ita expresse tenet Barthol. *in dicta leg. prima. ff. de acquirenda posses. penult. colum.* 4. *q.* Paul. *fin. col. in fin.* Imo *pen. colum.* Alexand. *num.* 77. Ias. *nu.* 87. idem tenet Bart. *in d. l. si* Barsatoram. & ibi Bald. & Salicet. Barto. *in l.* 1. *ff. ad leg. Iuliam. de vi.* & ante eos idem tenet Cin. *in l. licèt. fin. colum. in fin. Cod. de acquirend. posses.* & hoc idem videtur disponere *l.* 33. *titu. decimoquarto. lib.* 2. *ordin.* vbi dicit quod in locis vbi arma sint prohibita, si quis apprehensus sit cum eis, modo sint offensiua, modo defensiua, perdet ea, circa hoc tamen est notabile dubium quod si portans arma visus est per iudicem vel executorē in via vel loco prohibito, & aufugiat quousque ingressus est domum suam vel locum tutum iudexque semper insequutus est eum, an possit sibi auferre arma in domo sua vel loco tuto? & reperio quod Baldus *in l. plerique. prima lectu. in fi. ff. de in ius vocand.* per text. ibi videtur expresse tenere quod non: nam dicit ibi quod si pro debito ciuili familia insequatur debitorem vsque in domum suam, non potest ab ea extrahi: cum textus dicat ibi quod domus propria est cuilibet tutissimum refugium, & idem tenet ibi Alexand. *secunda columna, numero octauo.* & Iason. ibi, *secunda columna, numero duodecimo.* sed certè ego crederem contrarium, imò quod possit tunc arma auferre, argumento textus notabilis *in lege quod ait lex* 5. *quod ait. digestis de adult.* vbi ille qui non potest occidere adulteros nisi in certo loco & flagranti delicto, si aufugiant & insequitur eos in continenti, vno impetu potest eos alibi occidere: & ex illo text. notat ibi Barto. & docto. quod quando finis habet necessariam causam cum principio inspicitur principium: facit etiam quod dicit ibi Bartolus in fine, quod si quis possit occidere vel offendere inuentum in sua possessione, si ibi inueniat & insequatur eum potest extra possessionem offendere vel occidere: quia initium fuit licitum, facit etiam doctrina Angel. *in l. Gracchus, Cod. de adulter.* vbi dicit quod si iudex vel executor insequitur delinquentem in territorio suo potest capere etiam in alieno: argumento text. *in dicto §. quod ait*, de cuius tamen veritate vide Angel. *de malefic. in parte, fama publico.* 6. *fol. versicu.* 6. *quaritur.* non obstat text. & doctrina Bald. & modern. *in d. l. plerique.* quia considero quod ibi non loquimur in delictis, nec in re illicita commissa extra domum, sed in causa ciuili, in qua tutissimum refugium est domus propria: sed in nostro casu delictum vel culpa consideratur eo ipso quod quis portat arma in via publica & loco prohibito: vnde licèt postea aufugiat iudex, qui insequutus est eum potest auferre inspecto initio culpabili: & credo quod ista sit veritas. Confirmatur, quia de iure delatio armorum, vel emptio, vel venditio eorum est prohibita, vt *in Authent. de armis colla.* 6. & ibi gloss. ordin. & communiter docto. *& in l. vna. C. vt armorum vsus inscio principe interdictus sit. libro vndecimo.* & ibi doctor licèt de consuetudine non sit prohibitus, ne puniatur quis nisi de hoc sit statutum vel proclamatio, vt hodie communiter fit: ita tenet Platea *in §. item lex Iulia. de vi.* 2. *colum. Instit. de pub. lib. indi.* Ex qua etiam conclusione secundò infero, quod si per legem vel statutum puniatur inuentus in ludo debet intelligi si in eo apprehendatur: nec sufficit quod postea possit probari per testes: ita determinat Albe. *in l. quod ait lex ff. de adulter.* Angel. *in l. si fugitini. C. de seruis fugi.* Platea. *in §. thesauros. Insti. de rerum dini.* Iason. *in l.* 1. *ff. de acquiren. posses.* 20. *colum. num.* 99. & istud idem hodie approbat & confirmat lex pen. *titulo* 10. *libro* 8. *ordina.* vbi dicit quod si executor inuenerit & apprehenderit aliquos in ludo lucratur omne quod ibi sit inuentum & positum causa ludi nec obstat lex 2. eo. titu. vbi non requirit quod inueniat nec apprehendat lusores in ipso ludo, quia procedit quando iudex vult petere à lusore illud quod lucratus fuit in ludo, eo casu quo pars non vult petere. Tertiò infero quod si tempore caristiæ vel necessitatis imponatur pœna extrahentibus triticum vel aliquas merces extra ciuitatem vel oppidum, puniatur in amissione earum vel in aliqua alia pœna, debet intelligi si apprehendatur cum eis, ita singulariter Cæpola *in l. si fugitiui. Cod. de seruis fugi. penul. & fi. colum. num.* 30. *cum sequen.*

Quartò infero quod, si lex vel statutum punit mulieres vel alias personas portantes vestes pretiosas, aurum, vel perlas, intelligitur si cum eis apprehendantur, ita nobiliter Bald. *in l. item pupil. ff. de rerum diuisio fina. col. in fin.* Cæpola *in d. l. si fugitiui. penult. col. Codice de seruis fugi.* Alexand. *in l.* 3. *§. Neratius. ff. de acquirend. possessione.* 2. *column.* Iason. *in l. prima, eodem titulo.* 20. *columna, numero octuagesimo nono.* Angel. *de malefic. in parte, dictus Andreas armatus in fi.* Adde tamen quod hoc casu est dubium, an tales mulieres vel personæ prohibitæ incidant in prædictam pœnam si portent perlas fictas, aurum vel vestimenta ficta? In quo reperio quod Barto. notabiliter *in l. prima. §. primo. ff. de fonte.* determinat expresse quod non, per text. ibi, quem inducit hoc modo: *nam ibi est casus, quod licèt prohibeus alium vti aqua quam vult haurire vel ducere de fonte puniatur & teneatur illo interdicto, tamen debet intelligi de aqua perpetua & viua: secus tamen de aqua cisterna, cum non habeat perpetuam nec viuam aquam: ergo statutum vel lex puniens portantes perlas, aurum, vel vestes, intelligatur veras & naturales non fictas.* Sed si contrarium facit textus notabilis & expressus *in l. vellera. C. de vestib. holoberis & auratis lib.* 11. qui apertè probat, quod prohibitus portare vestes versicolores puniatur, etiamsi talis vestis vel color non sit verus & naturalis sed fictus: & ita per illum text. notat & tenet ibi Bartolus & Platea, & certa est dubia difficultas: sed in hoc articulo ista sit notabilis & vera concordia sc. quòd statutum sit factum pro euitandis sumptibus, & expensis in regno vel loco, tunc procedat sententia Bartol. *in dicta lege* 1. *paragrapho* 1. *ff. de fonte.* quia tali casu cessat rario: si verò fiat ea ratione ne mulieres; 49

vel

vel viles personæ æquiparantur & assimilentur matronis vel dignioribus personis quod iustissimum est, vt *in l.mimæ.*& ibi Bald.& communiter docto.*Cod.de episc.aud.*tunc procedat doctrina Barto.& aliorum doctorum per text. ibi *in l.vellera.C.de vestibus holoberis & auratis. libro* 11.quia militat eadem ratio : & in terminis istam doctrinam & concordiam ponit Georg. Natan in c.quamuis pactum.de pactis.*in* 6. 14. *col.num.*144.

50 Vnum tamen est, quod in domo in propria quis portet vestes prohibitas,non incideret in pœnam:quia videtur cessare ratio prohibitiua : & in terminis ita probat pragmatica fin.de Valladolid,anni 1537. loquendo in secundo casu & membro nostræ distinctionis. Aduertendum tamen quod contra superiora expressè tenet Angel.*in dicta l.* 3. §. *Neratius.ff.de acquirenda possess.* imò quòd in omnibus prædictis casibus non requiritur apprehensio ad hoc vt quis incidat in pœnam, sed sufficiat quod sit coniunctis per probationes, argumento textus *in l.vna.Cod.de raptu virgin.* sed melius facit lex.2.*Cod.de custo.reo.*text.*in l.* 3.*ff.de furtis.*tex.*in l.si quis in seruitute. in fine. eodem titul.* Nec obstat secundò dicta lex. *si Barsatoram.Cod.de fideiu.* quia ibi non imponit pœnam delinquenti,sed concedit præmium iudici vel alteri personæ inuenienti furem,quo casu requiritur apprehensio & repræsentatio : & istud tenet & sequitur Imol:*in dicto.*§.*Neratius.* Romanus *in l.*1.*ff. de acquirenda possessio. fina. colum.* Sed his non obstantibus superior doctrina & conclusio est vera & magis communis, imò quòd indistinctè lex vel statutum intelligatur de actuali apprehensione : sed in hoc pro vera concordia & doctrina dico. quòd si lex vel statutum punit delictum alias à iure naturali vel communi punibile, non requiritur apprehensio : & ita procedant iura in contrarium adducta : si verò dictum non sit à iure punibile, sed nouiter puniatur à lege vel statuto,vt in casibus & exemplis superioribus tunc requiratur actualis apprehensio : ita singulariter determinat & concordat Ang. *in Auth. de sanctissimis Episcopis.* §. *reuerendissimis coll.*9.quem sequitur & commendat Cepola *in dict.l.si fugitiui.pen.col.C.de seruis fugi.* & istam doctrinam & concordiam sequitur & reputat mirabilem Aug.*in additionibus ad Angelum de male.in parte.dictus Andreas armatus. fin.col.*

51 Pro complemento tamen huius articuli & materiæ thesauri quæro, dato quòd per apprehensionem thesauri consequatur quis possessionem eius,an totus thesaurus efficiatur suus, vel pro qua parte?In quo articulo breuiter & resolutiuè dico, quòd sit prima conclusio, quod si quis inueniat & apprehendat thesaurum in proprio solo vel fundo, totus efficitur suus:textus est *in l.nunquam nuda. paragrapho thesaurus. ff de acquirendo rerum domin.* textus melior & formalis *in* §. *thesauros. Instit.de rerum diuis.* & hoc siue reperiat casu siue data opera, dum tamen non arte magica quærat : quia tunc totus confiscaretur : text. est *in l.*1. *C.de thesauris lib.* 10. & ibi glos. ordin.Platea, Lucas de Penna.& commu.doctor. cuius ratio est, quia inuentio thesauri est donum & beneficium Dei,quod sordidis artibus maculari non debet, nec quæri arte magica, quæ est omnino reprobata : idem probat & disponat lex 45.*titulo* 28. 3.*part.* Dubium tamen est,an hodie hoc sit correctum per legem octauam,titulo duodecimo,libro 6.ordinamen. vbi disponitur, quòd hoc casu deducta priùs expensa iuuentor habeat tertiam partem, alias verò duas habeat Rex : sed certè videtur quod illa lex tantum intelligatur in locis, vbi sunt aliquæ minæ, non alias. Secunda conclusio quòd si reperiat in alieno fundo casu, non data opera, medietas est inuentoris, medietas verò est domini fundi : si verò data ad hoc opera, totum erit domini fundi : modò præstiterit licentiam, modò non : textus est *in lege vna.Codice de thesauris, libro decimo* tex. *in dicto* §.*thesauros.* & vttobiqne commun. opin. glos.ordinar.& doctor. *in cap. si quid inueniſti.* 14.*quæst.*5 & idem determinat *in dicta l.partitæ,* & ratio, per quam etiam si quæratur de domini voluntate nihil habet inuentor si data opera fecit,est, ne homines propter hoc derelinquant culturas rurales vel inuitentur ad malas artes : ita Pla. *in dicta l.vna.secunda colum.numero quinto.*& ante eum Faber *in dicto* §. *thesauros.secunda column. prope fin.* adde tamen quòd hodie de iure nostro regio, si quis inueniat thesaurum in fundo vel loco alieno casu, tunc videtur quod tertia pars diuidatur inter inuentores & dominos, cùm semper duæ partes sint Regis, & hoc argumento *l.* 8.*titu.* 12.*lib.6.ord.*& ita dixi in quæst.de facto:si verò data opera cum licentia domini nullam partem habebit dominus,sed 3. pars erit inuentoris, aliæ duæ partes regis, vt *dicta l.ordi.* si verò data opera & sine voluntate domini,videtur quòd tertia pars sit domini fundi, aliæ duæ partes regis, argumento illius l. ordin. cogita tamen si dici possit quod præ. ord. l. loquatur tantum in minis, iura verò communia in thesauro, & sic remaneant incorrectæ, & ita teneo.

52 Tertia conclusio,si quis inueniat thesaurum in loco principis vel in loco publico ciuitatis, dimidia pars pertinebit inuentori : alia dimidia ipsi principi vel ciuitati:textus est *in l. tertia.* §.*fina.ff.de iure fisci.*& ibi notant doctores,textus *in dicto.*§.*thes uros.*& ibi commun.opin.& idem disponit *dicta l.part.in fin.*Quarta conclu. quod si quis inueniat thesaurum in ecclesia, vel loco sacro,vel religioso, totus erit inuentoris si casu inueniat:ita probat textus *in dicto* §.*thesauros.* & ita tenet ibi Fab. 2. *column.* & glo. *in dicto cap. si quid inueniſti.* Sed contraria sententia est verior, imò quod diuidatur & medietas sit inuentoris, medietas loci religiosi : ita text. expressus *in d. l.* 3.§.*fi.de iur. fisc.*& ibi Bart.ita expressè Pla.*in d.*3.§.*vna.Cod. de thesauris.fi.colum.*idem Pla. *in d.* §. *thesauros. Inst.de re.di.*1.*colum.* & ita tenet glo.ibi in verbo, *religioso, in fi.* & ibi Nicol. de Neapo. & stam dicit magis commu. opi. Iaso.*in ad Christopho. ibi. secunda columna.* nec obstat textus *in d paragrapho thesauros*,qui loquitur inspecta naturali ratione, sed expressa constitutione iuris debet diuidi, vt *in l.* 3. §.*fina. de iure fis.* &

ita reſpondent doct.vbi ſuprà.ſi verò data opera quis inueniſſet,totus eſſet eccleſiæ vel loci religioſi,argum.prædictorum.

53 Tertiò infero, quòd ſi tutor vel curator vel procurator alicuius cum legitima & debita ſolennitate vendat rem minoris vel domini ſui, non poteſt per viſum vel aſpectum transferre poſſeſſionem cùm iſti non poſſideant: & ſic non concurrit voluntas poſſeſſoris tradentis: ita expteſsè determinat Bartol.*in d. l. 1. ff. de acquir poſſ.fin.col.in prin. num.*24.Ioan.de Imo. *pen. col. in fin. verſi. item diligenter pondera.* Aret.*ſi. col. num.* 32. *verſ. vltimo.* adde Alex. *in antepe.col. num.*87. Iaſo. *pen. col. num.* 101. Vincenti. ibi *num.*68. Ripa. *num.* 66. & eadem ratione idem eſſet in prælato ſyndico eccleſiæ, & in executore teſtamenti: nec diſtinguo an habeant iſtæ perſonæ generale vel ſpeciale mandatum ad alienandum & poſſeſſionem tradendum,cùm vtroque caſu militet ſuperior ratio.

54 Quartò infero, quod iudex executor vel nuntius pro executione ſententiæ non poteſt per viſum & aſpectum transferre poſſeſſionem, ſed requiritur quod actualiter mittat partem in poſſeſſionem, cùm talis iudex vel exequutor non poſſideat, ita etiam determinat Bart. *in d.l.*1.*penult. colum.in princ.numer.*23. Angel. 2.*columnn.propè fi.*Imo.*pen. col. in fin.* Aret. no. ibi *pen.colum.num.*31.Cuma *pen.colum.in princ.* Ro.*pen.col.in fin.*Alex.*antepen. colum.numer.* 85. Vincen.*num.*95. Iaſo. *in antepen. columnn. num.* 96.Fran.de Ripa. *num.*60. & iſtam con. tenet etiam Specu.*in tit. de primo decreto. §. iam de effectu.in princ.* idem tenet Abb. reputans eſſe ſingulare *in c.*2.*de conſuetudine:ante penul. col. ver. hoc tamen non prccederet,* & reputat etiam ſingul.ibi Barba.15.*columnn.num.*86.facit bonus textus *in l.*2.*Cod.qui potio.in pig.ha.* text. *in l. non eſt mirum de pig.actio.* Quod tamen limita & intellige ſing.quando actualiter poteſt fieri miſſio, ſecus tamen eſt ſi propter potentiam & reſiſtentiam aduerſarij vel alio iuſto impedimento non poſſit fieri miſſio, quia tunc ſufficit quod iudex executor vel nuntius oſtendat rem vel fundum de longe, & per viſum tradat poſſeſſionem,& ſi adhuc non poſſet in conſpectum rei peruenire, poterit in abſentia ſolo verbo tradere poſſeſſionem: ita probat text. ſingul. & vnicus *in l. cum vnus.§.fin. cum lege ſequenti.ff.de bonis autho.iudi.poſſi.* vbi dicitur quod ſi propter latronum potentiam ſeu inundationem fundi res non poſſit poſſideri,creditor qui iuſſus eſt mitti in poſſeſſionem habetur pro poſſeſſore vel detentatore, ac ſi actualiter miſſus eſſet: & ad hoc notat & commendat ibi gloſſ. ordin. & reputat ſingularem & vnicum Bar.Albe.& Ange. & iſtam concluſio.per illum tex.tenet Barto. *in l.* 1. *fina.colum.ff.de acquir.poſſeſſ.*& ibi Imol. *penult. columnn.*Aretin.*penul.columnn.* Alexan.*antepen. colum.num.*85.Romanus *penult. colum. in fin.* Iaſ. 21.*colum. num. 96.* vbi valde commendat in practica,quia ex hoc poſſunt euitari plura vulnera & cædes quæ propter tales introitus & apprehenſiones ſolent perpetrari: illum text. etiam ad hoc notat & commendat Bald.& Paul. Salic.& Fulgo. *in l. non eſt mirum ff. de pign. actio.*& illum etiam reputat vnicum Bald. *in l. ob maritorum.Cod. ne vxor pro marito.*2.*columnn. num.*3.idem Bald.*in l.*3. *C.vt in poſſe.lega.* pro qua ſententia & concluſione facit etiam text. *in l.ſi finita.§.illud quæritur.ff.de damno infecto. in fine.*vbi probatur quod ſi quis ex cauſa non poteſt venire in poſſeſſionem perinde eſt ac ſi miſſus eſſet: & ad hoc notat & commendat ibi Bartol. Paul. Imola, Cumanus: facit etiam text. expreſſus *in capit. contingit. de dolo & contu.* vbi ille qui iuſſus eſt mitti in poſſeſſionem,ſi dolo vel potentia aduerſarij non admittatur habetur pro miſſo,& illa ficta miſſio operatur eoſdem effectus quos vera & actualis miſſio operaretur,& ad hoc notat & commendat ibi Hoſtienſis,Cardinalis,Baldus,Imol. Ancharra.& commu.doct.notat etiam & commendat Anto.de But.*in c.cum aliquibus. in fin. de re indic.*& ibi Imola,& notabiliter Felinus.2. *col. n.*4.Alb.*in l.*1.*§.ſi inſſerim.*1.*colum.in fin.ff.de acquir. poſſeſſ.*

Quintò ſubtiliter infero,quod ſi hæres poſtquàm eſt factus dominus per aditionem hæreditatis velit acquirere poſſeſſionem debet eam apprehendere per actum verum & naturalem, & non poterit quærere per viſum vel aſpectum oculorum,ex eo quod non eſt aliquis poſſeſſor de cuius voluntate ſibi fiat traditio:& in terminis ita probat text. quem ad hoc nouiter conſidero *in l.cùm hæredes.ff.de acquir. poſſeſſ.*ibi, *poſſeſſio autem niſi naturaliter comprehenſa ſit ad nos non pertinet:* & ſic apertè requirit quod poſſeſſio quæratur per actum verum & naturalem.

Sextò etiam infero,quod ſi hæres poſtquam 55
eſt factus dominus, & ante apprehenſam poſſeſſionem vendat, donet vel alienet aliquam rem hæreditariam,non poterit transferre poſſeſſionem per viſum vel aſpectum oculorum, per rationem ſuperiorem:cum ipſe non poſſideat, nec obſtat quòd hæres qui tradit ſit dominus: quia iura ſuperiora & communis opinio formaliter requirunt quod tradens poſſideat, nec eſt in conſideratione an ſit dominus vel non. Vnum tamen eſt quod licèt non poſſit quis quærere poſſeſſionem per viſum vel aſpectum,niſi concurrant voluntas tradentis poſſeſſoris, tamen illud eſt verum, quando quis vult de nouo illam quærere, ſecùs verò ſi amiſit poſſeſſionem naturalem per abſentiam & retineat ciuilem:quia ſi poſtea redeat,in conſpectu rei ſtatim recuperat poſſeſſionem naturalem quam perdiderat,iſta eſt gl.ſing.*in l.* 1. *ff.de acquir.poſſeſſ.in gl.*2.*in med.verſ.item quid ſi non eſt in conſpectu.*quam ad hoc notat & commendat ibi Paulus de Caſtr.2.*columnn.in fin.*Cuma.*ſi.col.in medio.*Alex.9.*col.num.* 35. Socin. 8. *col.verſi.*1.*dum vult.* Vincent.*antepen. columnn. num.*106.Ripa.*pen. col. num.* 72. Confirmatur quia cum iſte poſſideat ciuiliter & poſſit per viſum alteri tradere poſſeſſionem meritò ſua voluntate poterit ſibi quærere, & idem eſt quando redderet prope rem,quia ſi habeat ciuilem, ſtatim recuperat naturalem: ita glo. & communiter docto.vbi ſuprà,quia ea quæ ſunt habitu & potentia propinqua videntur eſſe in actu,vt *in l.pe.ff.de teſta.mili.* vnde facilitas apprehendendi poſſeſſionem naturalem hoc operatur:

operatur : & ista est intentio glo.& docto.vbi suprà. Ex quibus subinfero vnum nouum & singulare, quod si quis per longam absentiam & obliuionem amiserit possessionem, vtramque tam ciuilem quàm naturalem, & sit omnino vacans iuxta notata per Bartol.& doctor.*in l.si. de eo.§. si fortè. ff. de acquirend. posses.& in l.furtum. §.fundi. ff. de vsucapio.*& per gl. & docto. *in l. fi.C.vnde vi.*tamen si talis quondam possessor reuertatur animo quærendi possessionem, acquiret eam per visum vel aspectum rei vel eo ipso quod proximus sit, nec requiratur actualis apprehensio ex suprà dicta ratione : quia non tractatur de quærenda possessione de nouo, sed de recuperanda amissa. Nec obstat quod non sit possessor,& in hoc actu ficto requiratur quòd quæratur possessio de voluntate possessoris, vt suprà dixi & declaraui : quia dedit intelligi, quando agitur de quærenda possessione de nouo, secus verò si de antiqua amissa recuperanda : quia facilius permittitur & acquiritur, quia res reuertitur ad suam naturam. argumento text.*in lege in rebus.Cod. de iure doti.*vbi licet in quærendo dominio de nouo requiratur traditio, vt *in l. traditionibus. Cod. de pact. cum similibus.*tamen in re acquirenda & recuperando dominio amisso non requiritur : facit etiam text. notabilis *in §.fin.Insti.de legi.agna. succe.*vbi probatur, quod licèt pactum de futura successione quærenda de nouo non valeat, vt *in l.Stipulatio hoc modo concepta.ff.de verbor. obligat. & in l.fine.Cod. de pactis.cum simi.* tamen pactum de conseruanda vel recuperanda successione amissa bene valet & tenet : facit etiam bonus text. *in l.videmus. la 2.§. item si indebitum.& §.si actionem.ff.de vsuris. & in l.2. Cod. de pactis inter empto.& vendi.*vbi fauorabilior & est restitutio,quando peto illud quod aliquando fuit meum, quàm quando peto de nouo illud quod nunquam fuit meum, sed intendo de nouo acquirere. Sed in quo versatur iste maior fauor cetrè in eo quod fructus veniut à tempore moræ, licet alias regulariter in actione stricti iuris non veniant nisi à tempore litis contestatæ *l. cum fundus.ff.si certum petatur.* Ex quibus infero vnum singulare & vtile, quod si ille qui habet ciuilem possessionem in absentia, postea consequatur naturalem possessionem vacantem, non dicitur eam de nouo acquirere sed potius continuare: vnde si caueatur lege vel statuto quod pro qualibet possessione quæsita de nouo soluatur certa Gabella, non tenetur soluere ille qui ingressus est prædictam possessionem naturalem vacantem:ita singu.Abba.*in capit. cum venisset. de restit. spoli.2. columna num.7.*& ante eum ibi dominus Anto. 2. *colun. in prin.num.7.* & tenet & commendat Ioan. de Firmo, aduocatus consistorialis *in 8.parte principali. in 2.membro, in fin. q.nu.29.*Quod tamen limita, & intellige quando talis possessio naturalis esset amissa per solam absentiam, & post reuersionem recuperaret : quia ista acquisitio nullam vel modicam videtur afferre vtilitatem : secùs verò quando acquireretur naturalis in cuius acquisitione esset vtilitas : quia forte erat apud fructuarium vel vsuarium, & talis vsusfructus vel vsus extinctus est, quia reputaretur noua acquisitio & deberetur Gabella : ita singul.Socinus *in l. 3.§.Nerua filius. 2.column.in princ. ff.de acquir.posses.*& ibi Iaso. 2. *column. in 3. notabili.*Sed certè ista opin. mihi non videtur vera, imò etiam in hoc casu crederem quòd non sit acquisitio noua nec debeatur Gabella: argumento text. *in l. 4.ff.de iure dotium.* & eorum quæ suprà dixi. Prætereà vltra prædictos doctores infero quòd etiam si absens vtranque possessionem amiserit, vt in casu.*l. fin.Cod.vnde vi.*& postea reuersus ingrediatur suam rem vacantem & consequatur vtramque possessionem, non dicitur de nouo acquirere, sed potius continuare. & sic non deberet Gabellam. argumento eorum, quæ suprà dixi, quod reputo nouum. & subtile. Confirmatur per text. no.*in l. 1. Cod. de imponenda lucra. descript. libro* 10.vbi probatur quod lex, statutum, vel dispositio, disponens quòd de donatione vel aliis quæ tit. lucratiuo acquiruntur soluatur Gabella, non habet locum nec debet solui de donatione vel his rebus quæ acquiruntur inter ascendentes & descendentes : quia non videtur propriè donatio vel lucrum : & similiter si hæres arctetur ad soluendam Gabellam de hæreditate, non tenetur eam soluere filius, quia non dicitur de nouo acquitere : & ad hoc notat & commendat illum text. ibi Bar. & Pla. in princ. tenet & commendat Ang.*in §. sui. Instit.de hare. qua.& diffe.2.col. in fi.* facit text.& quæ ibi latè notantur *in l. in suis. ff. de libe.& posthu.* Vnum tamen est quòd ista erit semper noua possessio & non antiqua cum illa iam fuit amissa, vt dixi latè supra.

Secundus actus vel modus fictus per quem 56
acquiritur possessio est per traditionem instrumenti, in quo continetur ius vel titulus ipsius rei, vt si quis vendat, donet vel ex alia causa permittat alteri suam rem, & tradat scripturam vel instrumentum in quo continetur ius vel titulus, mediante quo tradens habuit illam rem, statim in emptorem, donatarium, vel recipiẽtem transit possessio ipsius rei,& per consequens dominium vsucapiendi conditio: text. est singu. *in iure. in l. 1.Cod. de dona.* & ibi gl.or.& commu. opi. docto. & illum text. reputat singu. Ioan. de Imol. *in l.fi.2.colum. in fin. ff. de dona.* & illum text. reputat singul. Alex. *in l. 3. ff. de acquir.posses. 3.column.num. num. 9.* & ratio est,quia per traditionem instrumenti,in quo continetur ius vel titulus ipsius rei fingitur tradita ipsa res : nam cum traditio instrumenti respectu sui nihil principaliter operetur, conueniens fuit quod operetur in re ipsa contenta in instrumento vt figuratur tradita, nec actus sit inutilis : & istam rationem ponit Salic.*in l.licèt.C.de acquir.posses. 2.col.versi.in quinto casu.* argumento text. *in l. Labeo.cum l.sequenti.iuncta glossa* & commun. opin.*ff.de pactis.*& istam doctrinã & cõclusionẽ intelligo tam in rebus immobilibus quàm mobilibus:cu prædicta lex prima & eius ratio militet in vtroque casu,licet solus Ange.de Periglis *in l. 3.ff.de acquirend.posses.*teneat quod solũ procedat in rebus mobilibus, cum loquatur in instrumẽtis emptionum seruorũ donatis, & possessio rei mobilis vilis & abiecta sit.

quæ

quæ faciliter transit, & deperditur. vt *in l. si rem mobilem. iuncta glo. ff. de acqui. possess.* quem videtur sequi Vincen. *in d. l. 3. 9. col. nu.* 11. Sed teneo absque dubio quod habet locum in omnibus, quia illud exemplum text. & facti contingentia non arctat regulam, nec potest assignari ratio concludens differentiæ: & pro hac mea sententia est hodie casus apertus *in l. 8. titulo 30. 3. part.* quæ ponit exemplum expressè in re immobili. Actus fictus per quos possessio transfertur congessit gloss, *in l. 3. in princ. verbo, animo. ff. de acqnir. possess.* Cassanæus *in consuetudinibus Burgundiæ rub. 7. §. 1.*

57 Item adde quòd ista conclus. & doctrina quæ habet quod per traditionem instrumenti transit possessio ipsius rei, debet intelligi quando traditur instrumentum in quo continetur ius vel titulus, mediante quo tradens habuit illam rem, de quo vide suprà *in l. 17. nu. 16.* ibi, *quod fiat traditio.* non tamen sufficit traditio instrumenti nouiter confecti de tit. causa, vel contractu per quem nunc res alienatur: ita expressè tenet & declarat Pe. Cin. Albe. Bal. Salic. & commu. docto. *in d. l. 1. Cod. de dona.* Imol. *in d. l. 3. ff. de acquirend. possess. 1. colu. post medium.* Aretin. 2. *colum. in med.* Alexand. *no. 3. post princ.* Vincen. 7. *column. num.* 17. Bald. *in l. ab emptione. 1. lectura. 3. colum. post princip. ff. de pactis.* pro qua sententia facit text. *in d. l. 1. in princ. Cod. de dona.* dum dicit quod instrumenta emptionum seruorum fuerunt donata & tradita, & sic loquitur de instrumentis iuris vel tituli antiqui: sed certè ille text. parum vrget, quia ibi non potuit interuenire traditio alterius instrumenti tituli noui, cum nullus titulus vertus vel contractus ibi geratur, sed tantum fuit traditum instrumentum emptionum seruorum, ex qua traditione resultat præsumpta & tacita donatio ipsorum seruorum: quidquid tamen sit, superior conclu. & opin. est vera & communis omnium doctorum quos suprà allegaui, sc. quod requiratur traditio instrumenti iuris vel tituli antiqui mediante quo tradens habebat illam rem, hodie tamen apertè istud corrigitur per l. nostri regni, imò quòd sufficiat traditio instrumenti noui præsentis alienationis: ita probat & determinat *l. 8. titulo. 30. 3. par.* ibi, dum dicit *O faziendo otra de nueuo, y dandogela*, idem probat *l. 2. tit. 12. lib. 3. fo. ll.* ibi, dum dicit, *O le diere dende carta.* quæ iura sic intelligit & commendat doctor Pala. Ru. *in repetitione sua fol. 56. 1. colum. num. 6.* Cifuentes *in l. 17. supra his ll. Tau. 3. col. versi. tertius casus.* & ibi Pala. Ru. 10. *col. vers. per traditionem scripturæ*: considerauit tamen si possit dici quod prædicta l. part. istud non velit dicere, nam cùm illæ leges ferè nunquam intendant corrigere ius commune, sed tantum confirmare vel declarare, vt dicitur in princip. & prologo ipsarum, non est credendum quod dicta lex corrigat ius commune: vnde vt illa lex non obstet posset intelligi in instrumtnto iuris vel tituli antiqui tradito, vt ipsa dicit in princ. & dum dicit, *O faziendo otro de nueuo, y dandogela.* intelligatur quando antiqua scriptura iuris vel tituli sit deperdita vel consumpta, vel cancellata, & fit de nouo refecta ex hoc vel ex alia iusta causa, iuxta glo. no. & ibi docto. *in Authent. de hæredi. & fal. in prin. colum. 1.* & iuxta doctrinam Bal. *in Authent. si quas ruinas. Cod. de sacro. eccle. 2. colum. nu.* 4. vbi ponit quòd ex quatuor causis potest instrumentum renouari. Imol. *in l. 2. ff. solut. mat. pen. col. in princ.* Bart. per text. ibi *in l. chyrographis. ff. de admin. tu.* Ias. *in l. si. Cod. de iure emphy. n. 33. & in l. 10. 11. 12. ti. 19. 3. part.* & de tali scriptura loquitur prædicta lex nec obstat etiam dicta lex fori, ibi dum dicit, *O le diere dende carta*: quia potest intelligi de instrumento iuris & tituli antiqui quo tradens habebat rem. Sed, quicquid sit, certè hodie videtur esse expressa l. 17. *supra his ll. Tau.* ibi, *O le ouiere entregado ante escriuano la escriptura dello*, & l. 44. etiam his ll. Tauri. Nec obstat si dicas quod illæ ll. loquuntur in melioratione tertij & maioratu, ergo non extenduntur ad alios actus vel contractus, quia respondeo quod in omnibus militat eadem ratio, & non videntur leges correctoriæ, sed confirmatoriæ vel declaratoriæ nostri iuris regni post leges partitarum.

Item adde quod prædicta conclusio superius 58
verificata, quæ habet quòd per traditionē instrumenti trāfertur possessio, debet intelligi & extēdi modò res illa, quæ continetur in instrumento sit præsens, modò absens: ita expressè gloss. ord. *in d. l. 1. in verbo. & traditis*, cū prædicta lex generaliter loquatur & quasi præsētia instrumenti traditi repræsētet ipsam rem contentā in eo: & ita etiā tenet ibi Pe. Cinus, Ioan. Faber in suo Breuiario, Alb. Ang. de Peru. & Salic. idē tenet Imol. dicens esse bene notandū *in ca. 2. de consu. penul. col. n.* 14. argumēto text. *in d. l. 1. C. de dona.* quæ indistinctè loquitur & ista est cōmun. opin. quid teneat Bal. *in d. l. 1.* quod tamen declaro isto modo: nam si tradēs instrumentum possidebat ipsā rem ciuiliter & naturaliter, quia erat prope rem quòd faciliter possit ingredi, quo casu retinet vtrāque possessionē, vt supra dixi, tunc transfertur vtraque possessio: si verò possidebat tantū ciuiliter quia res erat longè absens, tūc per traditionē instrumēti trāsfertur sola illa ciuilis, cùm in alium non possit tranferre plus iuris quàm ipse habuit, vt *in l. nemo plus iuris. ff. de regul. iur. in l. traditio. suprà de acquir. rerum domi in l. ex empt. ff. de actio. empt. in l. si debitor. Cod. de distra. pigno. in regula. nemo potest de regu. iuris. in 6. in quæst. & nuper. ver. nos autem de donat. inter vi. & vxo.* Ex qua conclus. sic declarat, infertur clarè quòd si tradens instrumentum nullo modo possidebat, quod tunc non transfertur possessio aliqua in accipientem, argumento text. *in l. quadam ff. de rei vend. & l. quamuis. §. si conductor. iuncta glo. ff. de acquir. possess.* & in expresso ita tenet gl. ord. *in d. l. 1. Cod. de dona. in gl. fin.* & ibi tenet Cinus, Faber, & Salic. Alij verò doctores nihil tangunt.

Adde tamen quòd supra dicta debent intel- 59
ligi, nedum quando quis expressè vendit, donat vel concedit rem, & postea pro eius executione tradit instrumentum quo habuit rem, verum etiam quando simpliciter vendit, donat, vel concedit ipsum instrumentum, quia eo ipso videtur illum titulum conferre

in

in ipsa re & possessionem eius transferre: ita probat text. *in l.* 1. *Codice de don.* text. *in l. Labeo. ff. de pact.* text. *in l. eum qui chyrographum. ff. de lega.* 1. text. *in l.* 3. *ff. de libe. lega.* textus *in l. mortis causa capimus.* §. *Titia. ff. de dona. caus. mortis.* text. *in l.* 2. *Cod. quæ res pign. obli. po.* text. *in l. nomen eodem titulo* text. *in l. creditorem. Cod. de remis. pign.* text. *in ca. pen. vt lite pendente.* & vtrobique comm. doct. Nec obstat quod quando simpliciter traditur res non videtur donari nisi sit modica: & tradens diues & recipiens pauper: vt est gl. singularis & vnica iuncta sententia & communi opinione doctorum *in l. cum quid ff. si cert. petatur. in gl. penul. in fine.* quam dicit vnicam Imol. *in l. totem ferro.* §. *qui maximos. ff. de publ. & vecti.* 1. *column.* & probat bene text. *in cap. & si quæstiones de Simonia.* quem ibi notat & reputat singularem Abb. 1. *column. numer.* 3. & commun. alij docto. de quo vide plura bona & vtilia per Pal. Ru. *in sua repeti.* 4 *fol.* quia respondeo quòd illa glo. & commu. opinio debet intelligi, quando alia coniectura potest capi vt non præsumatur donatio, in nostro vero casu quando instrumentum venditur, donatur, vel traditur, nulla alia præsumptio, vel coniectura potest capi, nisi quod ille titulus cēseatur adhibitus in re in instrumento contenta. Ex quo subdeducitur & subinfertur quod si quis venderet, donaret, vel traderet alicui arcam, vel claues, vel frænum alicuius animalis, videtur vendere, donare vel concedere contenta in arca, vel sub clauibus, vel animal quod regitur illo fræno. Vel verius & subtilius ego dicerem quòd si esset talis res vendita, donata, vel legata quæ de per se nullam aliam vtilitatem contineret, videtur vendita, donata, vel legata res sub ea contenta vt in chyrographo, vel clauibus: si vero esset talis res quæ de per se afferat vtilitatem, ipsa sola videtur vendita, donata vel legata, vt in arca, sella, vel fræno, nisi ex precio aliud debeat præsumi argumento dictæ glossæ *in l. cum quid ff. si cer. peta.* & ibi commu. opi. & *in d. c. & si quæstiones. de Simonia.*

60 Tertius fictus actus per quem acquiritur possessio & per traditionem clauium, nam si quis vendat, donet, vel alio titulo alienet res vel merces existentes in domo sua, & tradat claues illius domus vel loci vbi res sunt, statim transit possessio in accipientem, & per consequens dominium earum vel vsucapiendi conditio. textus est notabilis *in l. clauibus. ff. de contra. emptio.* quem ibi ad hoc notat Bart. Bald. Alb. Odofre. Sal. & Fulgo. & comm. docto. text. *in l.* 1. §. *si iusserim. in fine, suprà isto titulo.* ibi, *& vina tradita videri cum claues, cellæ vinariæ traditæ fuerint.* text. *in leg.* 2. *Cod. de pericul. & commo. rei ven.* ibi, *& claues emptoribus traditas*, allegans textus *in l. qua ratione. paragrapho item si quis merces. ff. de acquir. rerum domin.* ibi *simulatque claues horrei emptori tradiderit &c.* textus *in* §. *item si quis merces. Instit. de rerum diui.* & idem disponit lex 7. *tit.* 30. 3. *part.* & ratio huius, quia cum res ipsæ sint sub custodia clauium, traditis clauibus videntur iuris fictione ipsæ res traditæ ex facili aperiendi, & apprehendendi potestate: istam rationem ponit Albe. *in dicta l. clauibus de con. emptio.* & ibi Fulgosius. istam rationem ponit etiam Sali. *in l. licèt. Cod. de acquirend possess.* 2. *column. prope medium.* Socinus *in l.* 1. *ff. eodem tit. penul. column.* post *medium.* Nicol. de Neapol. *in* §. *item si quis merces. in fine. Institu. de rerum di.* & ante omnes ista fuit intentio Dini *in cap.* 1. *de regu. iur. in* 6. 5. *fol.* 3. *quæstione.*

Adde tamen quod ad hoc vt per traditionem 61
clauium transferatur possessio est necesse, quod ipsa traditio fiat in præsentia domus vel loci vbi res sunt: ita glossa ordi. *in dicta l. clauibus. de contra emptio. in gloss.* 1. & ibi expressè tenet Odofre. Salicet. & est de mente aliorum. idem etiam tenet Bart. *in l.* 1. *ff. de acquir. possess.* 5. *column.* 4. *q. principali. numero* 17. & 18. & ibi Imo. *pe. column.* & ibi Iasb. 20. *numero* 91. Vincen. 39. *colum. num.* 93. Ripa. 19. 15. *colum. nu.* 57. tenet Aretinus *dict. l.* 1. §. *si iusserim. eod. tit. in fine.* tenet etiam Albe. Imo. Cuma. Paul. de Castr. *in l.* 3. *eod. tit.* 1. *colum.* & ibi Socin. 3. *column. in medio.* idem etiam tenet gloss. *in l.* 1. *Cod. de donat. in gloss.* 3. & ibi expresse Pet. Cinus, & Salic. gloss. *in l. qua ratione.* §. *item si quis merces supra de acqu. rerum dominio.* cum qua transeunt Docto. alij gloss. *in* §. *item si quis merces Instit. de rerum diui. in gloss. fin.* & ibi tenet Bartol. Faber, Angel. de Platea, Andr. de Isernia. *in ca.* 1 *in princip. quid sit investitura. in vsibus feudorum.* Collectarius *in cap. caterum de donatio.* Petrus de Anchar. *in regula, sine possessione. de regul. iur. in* 6. 16. *col. medio.* Barba. *in cap.* 2. *de consue. colum.* 17. *num.* 96. & certè ista est commun. opin. Sed attende quod contra eam expressè facit textus *in dicta l. clauibus. de con. emptio.* dum dicit. *si claues apud horrea traditæ sunt*, vbi probatur quod non requiritur præsentia rei, sed sufficit quod claues tradantur apud horrea, & sic in loco proximo domus vel loci vbi res cōtinentur: & ista est vera & propria significatio illius vocabuli secundum peritos Latinos, & præterea contra communem opin. facit vrgens & fortissima ratio, quia si præsētia domus vel loci requireretur, frustrà interueniret traditio clauium, cum sola ptæsentia, & visus sufficeret concurrente voluntate tradentis: & per ista tenet Alexand. expressè dicens esse notandum *in d. l.* 1. *suprà eod.* 19. *colum. num.* 78. & ita videtur tenere ibi *gloss.* 2. *in medio. in versicul. sed quid si non est in conspectu. &c.* dum allegat *dictam l. clauibus.* Sed his non obstantibus ego teneo superiorem commu. opin. imò quod oportet quod claues tradantur in præsentia domus vel loci. Nec obstat text. *dicta l. clauibus* dum dicit, *apud horrea*, quia dictio apud multoties in iure nostro accipitur pro, *coram* & pro *præsentia*: vt *in l. de iure. in princip. ff. ad municipales. & in l. eum pro quo.* & ibi gl. & Docto. *ff. de in ius vocan.* Non obstat etiam illa subtilis ratiò formata contra communem opinio. quia respondeo quod hic non agimus de quærenda possessione ipsius domus, horrei, vel loci: sed de quærenda possessione rerum, vel mercium ibi contentarum quæ non videntur, nec sunt in præsentia, vel conspectu, sed clausæ, ideo traditio facta in conspectu domus multum operatur: quia transfert possessionem rerum vel mercium: & iste est sensus, & verus

intellectus

intellectus illius text. *in d. l. clauibus.* & ita defendit commun. opin. Iaſo. *in dicta l.* 1. *ſuprà cod.* 20. *colum. numer.* 91. & licèt ipſe nec alius alleget, iſta eſt reſponſio & declaratio Bartol. *in §. item ſi quis merces. Inſtitu. de rerum diui.* & iſta eſt veritas. Pro qua communi opinione ſic defenſata ſ. quod requiratur præſentia domus vel horrei facit optimus text. benè conſideratus *in dicta l.* 1. *§ ſi inſſerim*, vbi text. dicit, quod per viſum & aſpectum quæritur poſſeſſio rei, concurrente voluntate tradentis: & poſtea ſubiungit text. per dictionem copulatiuam, *Et*, de cuius natura eſt vniformiter copulare: & vina tradita videri, cùm claues cellæ vinariæ emptori traditæ fuerint: ergo debet intelligi in præſentia domus vel loci in quo res continentur, prout ſuprà loquitur. & illum text. ad hoc ita conſiderat ſolus Franc. de Ripa *in dicta l.* 1. 25. *column. num.* 57. Item pro communi ſententia allego hodie expreſſam legem regni quæ hoc determinat. ſ.l. 7. *titu.* 30. 3. *part.* ibi. *E eſtando y delante.* vnde ſi quis velit ſe iuuare ex tali poſſeſſione oportet probare traditionem clauium eſſe factam in præſentia, cum ſit qualitas ſuæ intentionis. pro quo facit doctrina Aretin. *in l.* 3. *columna* 2. *nume.* 4. *cod. titu.* vbi dicit quod in caſu quo actus debet fieri in præſentia non præſumitur niſi probetur. Item ſuperiorem con. ego limito & intelligo quando domus, locus, vel horrea, vbi res continentur, ſunt clauſa, ſecus tamen ſi eſſent aperta: nam tunc licet claues tradantur, non transfertur poſſeſſio, & in expreſſo ita probat text. *in dicta l. clauibus.* ibi, *& ſi non aperuerit horrea* & certè eſt de mente iurium & doctorum, vbi ſuprà. Confirmatur etiam ratione, quia iſto caſu non cenſetur res eſſe ita ſub cuſtodia accipientis claues: nec eſt ita facilis poteſtas, apprehendendi ipſas res: & iſtud credo verum licèt nemo Doctorum hoc tangat. Aduertendum tamen eſt quod prædicta con. quæ habet, quod per traditionem clauium quæritur poſſeſſio, debet intelligi quando tradens poſſidebat: ſi verò non poſſidebat, nullam transfert poſſeſſionem nec effectum eius. argumento text. iuncta gloſſ. *in l. quamuis. §. ſi conductor.* infrà iſto tit. & in expreſſo ita tenet Oldrad. *in conſ. ſuis, con.* 209. *col.* 1. *in fine. numero.* 3.

62 Vltimò pro declaratione huius articuli quæro, an ſicut per traditionem clauium transfertur poſſeſſio, ita ſit per traditionem alterius inſtrumenti quo aliqua res ducitur & gubernatur, vt puta ſi quis vendat vel alienet equum vel aliud animal, & tradat frænum, capiſtrum, vel ſellam, an ex hoc transferatur poſſeſſio ipſius equi, & per conſequens dominium vel vſucapiendi conditio, & reperio quod gloſs. ſingularis in iure, *in §. item ſi quis merces. in gloſſ. fin. in fine. Inſtitu. de rerum diui.* tenet expreſsè quod ſic, argumento illius text. & text. *in dicta l. clauibus.* & iurium dicentium quòd per traditionem clauium transfertur poſſeſſio: & illam gloſs. commendat & dicit notabilem Socinus 4. *volum. conſi. con.* 55. *colum.* 2. *numero.* 9. Sed attende quòd illa gl. & conc.l debet intelligi quando frænum vel capiſtrum eſt impoſitum in dicto equo vel animali: nam tunc capiendo equum per frænum videtur apprehenſa poſſeſſio eius rei equi, nam aliàs non poteſt commodè vel aptè apprehendi: & tunc erit poſſeſſio quæſita per actum naturalem: ſecùs vero ſi frænum tradatur non ſuper equo, ſed in abſentia: quia tunc non cenſetur quæſita poſſeſſio, ita no. Faber *in d. §. item ſi quis merces in fine.* & ibi Angel. & Plat. licèt ſic non declarent. 63

Quartus actus vel modus fictus per quem acquiritur poſſeſſio eſt per retentionem vſus fructus: nam ſi qui vendat, donet, vel alienet aliquam rem quam poſſidet retento ſibi vſufructu, ſtatim per talem clauſulam nulla traditione interueniente tranſit poſſeſſio ciuilis in eum in quem fit alienatio, prout etiam tenet Greg. per text. ibi *in l.* 9. *tit.* 30. *part.* 3. & Matiençus *in l.* 8. *titul.* 7. *gloſſa* 1. *lib.* 5. *recop. numero* 21. & per conſequens dominium vel vſucapiendi conditio, & poſſeſſio naturalis remanet penes alienantem ratione vſusfructus retenti: & eſt text. ſingu. *in l. quiſquis. Cod. de donat.* quem ad hoc notat & commendat ibi Pet. Cin. Bart. Albe. Angel. Bald. Salic. & commun. docto. & illum text. notat ad hoc gloſſa ordin. *in l.* 3. *ff. de acquirend. poſſeſſ. in verb. animo. verſic. ſextus, per retentionem vſusfructus.* & ibi commun. doctor. gloſſ. & commun. doct. *in l.* 1. *Cod. eod. titul.* & illum text. reputat mirabilem Azo. *in ſumma. Cod. eodem titu.* 2. *columna in fin. numero.* 8. reputat mirabilem Pe. *in l.* 1. *eiuſdem titu.* 2. *column. in fine.* & reputat mirabilem Cuma. *in dict. l.* 3. *ff. de acquirend. poſſeſſ.* 1. *column. in fine.* ſimilis text. eſt *in l. ſi quis argentum. §. ſed ſi quidem. eod. titul. de dona.* qui extendit vt procedat etiam in contractu vel alienatione vniuerſali omnium rerum: & iſta duo iura non ſunt alibi ſecundum Bal. *in dicta lege quiſquis. in princ.* pro qua concluſione & deciſione eſt hodie l. 9. *titul.* 36. 3. *parte.* & ratio viua & ſubtilis huius conclu. eſt, nam cùm ſecundum iuris diſpoſitionem dominus non poſſit habere vſumfructum formalem in ſua propria re, vt in *l. vti frui. in princ. ff. ſi vſusfructus pe.* & *in l. cum in fundo. ff. de iure dotium.* & *in l. in re communi. ff. de ſeruit. vrba. præ.* & vtrobique doct. neceſſario infertur pro validitate actus, quòd ſi in alienatione rei dominus retinet vſumfructum, ſtatim ipſo iure tranſeat proprietas ad alium, in cuius acquiſitione fingitur traditio poſſeſſionis: cum ſine ea non quæratur, ne alias concurrant in eadem re & vna & eadem perſona duo iura incompatibilia: iſtam tationem in effectu, licet non ſic declaratam, poſuit Azo *in ſumma. Cod. iſto tit.* 2. *col. nu.* 8. Pet. de Bella-per. *in l.* 1. *eiuſdem tit.* 2. *colum. in fine.* iſtam etiam rationem poſuit Pe. Cinus, Faber, & Alb. *in d. l. quiſquis. Codice de dona.* Sali. & alij doct. *in l. licèt. Cod. de acquir. poſſeſſ.* Secunda ratio ſit quod ideo tranfertur poſſeſsio & dominium, quia retinens vſumfructum videtur ſe conſtituere poſsidere rem nomine alterius, & cenſetur hoc caſu tacitè poſita clauſula conſtituti: iſtam rationem ponit cum *in d. l. quod meo.* 2. *colum. in fine.* & licèt iſta ratio non videatur concludere, cum vſufructuarius

non

non possideat nomine alterius sed proprio, tamen optimè potest defendi, quia negari non potest, quòd licet vsumfructum retineat nomine proprio, tamen proprietatem retinet nomine alterius.

Tertia, ratio vera & subtilis potest esse quia vsufructuarius semper censetur esse tanquam procurator ipsius proprietarij, & eandem rem tenere: omniáque quæ eam concernunt exercere tanquam procurator & custos: text. est singularis & vnicus *in l.1.in fine cum l.1.sequente ff. vsufruct. quemad.caue.* quem ad hoc notat & commendat Bart. *in l. 1. §. fin. ff. de noui ope. nun.* 1. *column. in fine.* & ibi communiter moderni. & illum text. ad hoc dicit vnicum Bald. *in rubric. extra de procurat.* 4. *colum.* ergo mediante persona eius quæritur possessio & omne ius rei ipsi proprietario, argumento textus *in l.1.§. per procuratorem ff. de acquirend. possess. & & in l.1. Cod. eodem titulo.* & certè istam rationem ego inuestigaui, & postea reperi, quod eam ponit Barba. *in additionibus ad Bal. in cap. 1. quid sit inuestitura in vsibus feudorum.* Ex quibus subtiliter infero, quòd idem erit generaliter, quando venditor vel alienator reseruaret sibi aliud ius quòd est incompatibile cum dominio: vt si retineret rem in emphyteosim promittendo pensionem quolibet anno, vel retineat expressè rem in pignus quousque soluatur precium, vel retineat de voluntate emptoris in pignus pro alio debito: nam tunc statim ipso iure transit dominium in eum in quem fit alienatio sine aliquo actu traditionis: ita in specie singul. Faber. *in paragrapho interdum Institut. de rerum diui. post prin.* pro quo est gloss. singu. quam ipse allegat *in leg. 1. §. fina. in verb. emerit in fine. ff. de rebus eorum*, quæ tantum loquitur in pignore retento, & illam gloss. ibi sequitur & approbat Alber. & Dinus, & Iacob. de Aretin. quos ipse refert. & illam gloss. reputat singul. Iaso *in l. traditionibus. Codice de pactis* 2. *column. in fine.* illam etiam glo. sequitur & commendat Nicol. de Neapo. *in dicto paragrapho interdum. Institu. de re. di.* idem expressè tenet Faber *in suo Breuiario in dict. l. quisquis in fine.* idem tenet Cuma. dicens se habuisse de facto *in l. 3. de acquir. poss. in 2. col. in princ.* facit etiam bonus text. in argu. *in l. quædam mulier. ff. de rei vend.*

Item etiam infero singu. quòd dispositio text. *in dicta l. quisquis* & eius conclusio non procedit econtrà, quando venditor vel alienator reseruaret sibi proprietatem rei, vt quia alienaret vel concederet vsumfructum retenta sibi proprietate: nam tunc non transfertur ius vsusfructus formalis & eius possessio in accipientem, nisi sequatur traditio vel quasi: quia hoc casu cessant communes rationes superiores: & in expresso ita probat text. expressus *in l. 3. §. dare ff. de vsufructu.* ibi *ad translationem vsusfructus & quasi possessionis eius requiritur inductio in fundum, vel patientia vtendi & fruendi: non ergo sola concessio vsusfructus & retentio proprietatis sufficit:* per quem in terminis ita tenet Bald. *in cap. cum venisset. fin. colum. num* 8. *de restit. spolia.* idem Bal. *in ca. 1. 2. col. prope finem quid sit inuestitura. in Vsibus feudorum.* idem Bald. *in dict. l. quisquis. Cod. de donationibus*, & per illum text. ita etiam tenet Ludoui. Rom. *in l. 3. ff. de acquir. possess. 1. colum. prope finem* & ibi Aretinus 2. *column. in fine.* Alexand. 4. *columna numer.* 14. Vincen. 10. *column. num.* 25.

Adde tamen pro intelligentia & declaratione text. in dict. l. quisquis, & superioris con. quod ad hoc vt per retentionem vsusfructus transferatur dominium & possessio proprietatis, requiritur quod retinens vsumfructum possideat & retineat rem pleno iure illo tempore, aliàs non transfertur argumento text. iuncta gloss. *in leg. quamuis paragrapho si conditor. ff. de acquirenda possessione.* ita Angel. de Perus. *in dicta lege quisquis. Cod. de dona.* vbi etiam dicit, quòd ille qui prætendit possessionem & dominium proprietatis sibi quæsitũ, debet omnino probare qualiter prædicta res pleno iure erat penes alienantem illo tempore, aliàs succumberet: & idem tenet Salicetus ibid. 65

Item adde singula. quòd prædicta iura & communis opinio. quæ habet quod per retentionem vsusfructus transit & acquiritur possessio, debet intelligi & extendi vt procedat etiam si ille qui retinet vsumfructum sit in absentia rei vel rerum, ita subtiliter probat text. *in dicta lege quisquis.* vbi non constat rem fuisse in præsentia, imò non præsumitur esse per regulam quam ponit Anton. *in ca. cùm venisset. de restitut. spo. penult. col. num.* 13. & Aretinus *in l. 3. ff. de acquirend. possess. 2. colum. num.* 5. Prætereà hoc probatur, quia si ibi res esset præsens, visu quæreretur possessio, & frustrà interueniret alius actus fictus. Præterea & 3. hoc deduco & probo ex litera illius text. dum dicit, nec quid amplius requiratur quo magis videatur facta traditio. idem probat text. subtiliter consideratus *in l. si quis argentum. §. sed si quidem. Cod. de dona.* vbi si quis donat vniuersaliter omnia bona sua & retineat vsumfructum, statim transit possessio ciuilis in donatarium, & sic apertè colligitur quòd ille actus interuenit in absentia, quia non est præsumendum quod omnia bona sua erant in præsentia: & si subtiliter replices, ergo tunc benè transfertur possessio ciuilis in nouum proprietarium, quia illam solam retinebat dominus in absentia, tamen non video qualiter tunc remaneat possessio naturalis penes dominum, qui nunc retinet vsumfructum, cum nullam habeat in absentia, quia nouiter respondeo quòd in illo instanti creatur noua possessio naturalis causata & inducta ex retentione & fomento ciuilis, quæ retinebatur in absentia: & sic idem operatur talis retentio vsusfructus ac si fieret in ipsa re præsente, quia quidem possessio naturalis cùm sit sola, poterit postquam fuit creata retineri in absentia, vt suprà suo loco dictum & probatum est: & potest confirmari ex sententia Bart. qui in proposito bene facit. *in l. quod meo. ff. de acquirend. possess. 2. column. num.* 5. & ibi commu. opinione.

Quintus actus vel modus fictus per quem acquiritur possessio est per conductionem rei: 66

nam si quis vendat, donet, vel alienet rem quam possidet alteri: & ab eo eam conducat precio determinato statim quæritur possessio ipsi emptori, donatorio, vel ei in quem fit alienatio, & per consequens dominium vel vsucapiendi conditio, & omnes alij effectus qui resultant ex possessione: textus est expressus *in l. quædam mulier. ff. de rei vendi.* cuius verba sunt, *quædam mulier fundum non marito donauit per epistolam, & eundem fundum ab eo conduxit: posse defendi, in rem ei competere actionem quasi per ipsam acquisierit possessionem:* & illum text. ad hoc notat & commendat ibi Odofre. Bartol. Alb. Bald. Angel. & communi. Doct. text. *in l. qui bona fide. infrà isto titu.* text. *in l. interdum. §. fin. eod. titu.* text. *in l. si quis ante. eod. titu.* text. *in l. serui emptor. ff. de peri. & commo. rei vend.* & idem disponit lex 9. *titul.* 30. *parte* 3. Et ratio huius est, quia eo ipso quòd venditor vel alienator conducit suam rem ab emptore vel alio in quem fit alienatio, videtur se constituere nomine eius, deinceps eam rem detinere & possidere, vnde meritò transit possessio: argumento nostræ leg. quod meo, & istam rationem ponit expressè gloss. ordin. *in dicta l. quædam mulier. in gloss.* 4. ibi Odofre. Bartol. & Albe. Abb. *in cap. 2. de consuetudine. fin. column. post. princ.* & videtur esse communis ratio omnium doctorum, & istam rationem apertè voluit Bartol. *in ista l. quòd meo. 2. column. numer. 3. versic. 2. pone.* vbi dicit quod idem est constituere se nomine alterius possidere, vel conducere ab eo. Et confirmatur, quia colonus vel inquilinus semper recognoscit locatorem in dominum & possessorem, & semper suo nomine videtur tenere, vt probat casus in proposito no. *in l. malè agitur de præs. 30. vel 40. annor.* tex. *in l. non solum paragrapho quod vulgò in fi. de vsucap. l. certè paragrapho 2. ff. de preca.* tex. *in l. si id quòd §. 1. ff. de acquir. possess.* text. *in l. fin. Cod. de acquirend. possess.* text. *in l. peregrè paragrapho. quibus ff. eod. titu.* Secunda ratio & subtilis est, quia cùm in re propria non cadat conductio, & sit ius incompatibile cum dominio, necessario conducendo transfertur dominium: & cùm ipsum non possit acquiri sine possessione vel traditione, possessio ipsa fictione iuris censetur tradita: istam rationem ponit solus Ange. de Per. *in dicta l. quædam mulier. in princ.* & confirmatur ex his quæ dixi in superiori proximo. 4. actu ficto & eius ratione: quam con. & doctrinam declaro isto modo, nam si alienans rem & conducens habebat vtramque possessionem, vtranque transfert in eum cui fit alienatio, & penes conducentem sola remanet detentatio & custodia, argumento text. no. *in l. officium. ver. denique ff. de rei vend. & in dict. l. malè agitur cum similibus. Cod. de præs. 30. vel 40. anno.* si verò sola possessio ciuilis vel naturalis est penes eum, illa sola transit & quæritur ei cui fit alienatio: & ita probat expressè dicta *l. quædam mulier. in ver. veluti*, vbi præsupponit quod mulier quæ ibi donauit & conduxit non erat in fundo sed absens, & sic tantùm possidebat ciuiliter, & tamen illam transfert in donatarium: & ita in expresso per illum text. tenet & declarat Barto. *in l. quod meo 2. colum. num. 3. ff. de acquir. possess.* & sequuntur communiter doctor. si verò nullomodo possideat, tunc per conductionem nullam transfert possessionem in eum cui fit alienatio, argumento tex. in regula, *nemo plus iuris. ff. de regu. iur. & in l. traditio. in princip. ff. de acq. re. domi.* & in expresso pro hac sententia & con. est text. *in l. quamuis §. si conductor. ff. de acq. poss.* vbi si colonus vel inquilinus meus vendit rem meam alteri, & ab eo conducit, non transfert in eum aliquam possessionem: cuius ratio nulla alia est, nisi quia non possidet, & ita per illum text. tenet ibi gloss. not. ord. in fine Angel. Paul. Imola, Roman. Aretin. Cuman. & Alexand. qui hoc valdè commendant, pro qua sententia facit textus *in l. Pomponius ff. quibus mo. vsusfruct. amit.* quem dicunt no. & meliorem de iure do. *in dict. §. si conductor. & in l. qui vniuersas paragrapho quod per col. eod. titu.* & ex hoc inferunt quòd ille, qui iuuat se ex possessione quæsita per conductionem rei, tenetur probare possessionem esse penes conducentem tempore contractus: idem tenet Ange. *in dict. l. quædam mulier 2. col. in princ.*

Et ex superioribus infero sing. quòd si colonus vel inquilinus post mortem domini & possessoris conducit ab hærede, vel ei soluit pensionem recognoscens eum in dominum, eo ipso videtur hæres acquirere possessionem: quia colonus vel inquilinus videtur velle insistere & habere rem nomine ipsius hæredis & tanquam eius procurator: ita probat text. sing. iuncta sua gl. fin. *in l. qui vniuersus paragrapho quod per col. ff. de acqu. poss.* ibi tenet & notat Bartol. Alb. Pau. Imo. Rom. Cuman. & Aretin. & licèt gloss. & Bartol. ibi tantùm videantur dicere quòd ex hoc probatur possessio, & non benè aperiant an ex tali actu censeatur realiter quæsita ipsa possessio, tamen omnes alij doctores dicunt expressè & tenent quòd censetur acquisita possessio: & in expresso ita tenet Pau. de Castr. *in l. qui bona fide. eod. titu.* Bald. *in l. cùm notissimi. Cod. de præs. 30. vel 40. anno. penult. colum. numer. 13.* vbi dicit quod caueant hæredes, quia post mortem defuncti non videntur possidere, etiam colono vel inquilino remanente in conductione, nisi conducat ab eo vel eum recognoscat soluendo sibi pensionem *per dict. paragraphũ quòd per colonum.* pro qua sententia & con. facit text. no. *in cap. cum venisset. de rest. spo.* ibi, *perceperunt annuam pensionem.* vbi probatur quod per solutionem pensionis rei donatæ quam percepit donatarius de voluntate & consensu donatoris acquirit donatarius illius rei possessionem: & ad hoc no. ibi gloss. ord. 2. & ibi ad hoc notat & commendat illum text. Abb. 3. *colum. num. 11.* Anton. 3. *colum. 13.* Card. *in fine.* Anchar. *num. 6.* Nec obstat si dicas quòd ista con. non videtur vera, quia per conductionem ita demùm acquiritur possessio locatori, quando ille qui conducit possidet rem, vt suprà probaui & concluſi. Sed in casu nostro, iste colonus vel inquilinus non possidet, ergo nullam possit transferre possessionem: quia notabiliter respondeo quòd illud est verum, quando possessio est ab alio occupata: secus verò quando possessio

67

possessio sit vacaus vt in casu nostro, quia res est hæreditaria, quia tunc colonus vel inquilinus per conductionem transferunt possessionem in hæredem quem recognoscunt in dominum, & statim sibi èst quæsita possessio: & in expresso ita tenet & declarat Pau. Imola, Rom. & Aret. *in d. §. quod per colonum.* idem Pau. *in dicta l. qui bona fide.* & ita etiam expressè tenet & declarat Barto. *in dicta l. quod meo. col. 2. in fine. num. 6.*

68 Attende tamen singu. quod ista conclu. & com. opin. debet intelligi quando colonus vel inquilinus conduceret ab hærede actualiter insistens in ipsa re, vel in re conspectu rei: secùs tamen esset si conduceret in absentia rei, quia tunc nulla possessio quæritur hæredi locatori: ita sing. Io. de Imol. *in d. §. quòd per colonum.* reputans esse no. in practica: & idem tenet ibi Rom. Franc. de Aret. Adde tamen quod si postea colonus vel inquilinus reuertitur & ingressus sit rem conductam statim erit quæsita possessio hæredi, quia per locationem factam ab hærede videtur commissum colono, vt habeat & teneat rem nomine locantis, & ipsè colonus quando ingreditur, videtur habere & tenere nomine eius, vnde acquiret ei possessionem tanquam procurator: ita singul. & subtiliter solus Aretinus *in dicto §. quod per colonum colum. numer. 9.* Sed attende valdè singul. vltra omnes quod ego teneo contrariam sententiam, imò quod etiam si in absentia rei fiat conductio acquiritur statim possessio hæredi, quia considero quòd in absentia retinetur detentatio ciuiliter in animo quando est iustè quæsita ex licito contractu vel iudicis authoritate, & operatur omnes illos effectus quos operaretur si detentator esset præsens in re: ita probat text. singul. & vnicus *in l. si finita §. si quis metu. suprà de dam. infect.* quem ad hoc notat & commendat Ang. & reputat sing. Pau. & Roma. & dicit fortè non alibi Imola: probat etiam text. no. subtiliter adductus *in l. si colonus ff. de acquir. posse.* vbi dicitur quod si colonus animo non deferendæ possessionis exit de fundo, & eò redit, dominus & locator retinet per eum possessionem ciuilem & naturalem: & sic subtiliter probatur quod colonus retinet in absentia detentationem rei, mediante qua locator conseruat suam possessionem ac si colonus actualiter esset in ipsa: & ad hoc illum text. notat ibi solus Pau. in princ. probat etiam singul. text. & subtilis *in l. qui vniuersas §. fina. ff. eod. titul.* vbi dicitur quod si ego possideo per colonum, inquilinum, commodatarium vel depositarium, licet aliquis eorum locet vel deponat apud alium, semper retineo meam possessionem etiam si ille secundus non vtatur te nomine meo: quia tantum inspicitur animus primi coloni, inquilini, vel depositarij, & mediante animo eius qui adhuc videtur retinere rem in absentia, retineo & conseruo meam possessionem: & ad hoc eum ibi reputat singul. Paul. de Castr. Imo. Areti. & communiter doctores, ergo cùm iste colonus vel inquilinus retineat detentationem rei in animo in absentia, merito conducendo ab hærede, videtur in animo suo deinceps eam habere & retinere nomine hæredis ac si esset præsens in re, & per consequens statim ei quætitur possessio, & habet locum dispositio textus iuncta gloss. *in dict. §. quod per colonum.* & superior conclu. & militat. eius ratio, & hoc est subtile & quotidianum: nec obstat quod in isto casu nullus actus corporeus ipsius hæredis nec coloni tanquàm procuratoris videatur interuenire in hac possessioue quærenda: vnde non videtur posse acquiri, quia respondeo quod ille primus corporeus, & sic illa naturalis apprehensio & detentatio coloni interueniens tempore quo habuit rem sufficit, cùm videatur semper durare & retineri saltem ciuiliter in animo: vnde ista acquisitio possessionis non est sine actu corporeo, & hoc potest fundari ex sententia & doctrina Bartol. *in dict. l. quod meo. 2. colum. num. 3.* & aliorum, vbi dicit quod ciuiliter possidens animo in absentia potest transferre in alium illam ciuilem possessionem constituendo se nomine eius possidere ex prædicta ratione.

Sextus actus vel modus per quem quæritur 69
possessio est quando concedo tibi & permitto habere mediante aliquo titulo rem meam quæ est apud te: nam si commodaui, deposui, vel locaui tibi rem & tradidi, & postea vendam tibi vel alio tit. habili ad translationem dominij concessi & habere promisi, statim transit possessio & quæritur tibi qui rem detinebas, nulla alia de nouo interueniente traditione: text. est *in l. qua ratione §. interdum ff. de acq. re. do.* text. *in l. si seruus meus, in versic. fin. eo. tit.* text. *in l. 3. §. illud quoque ff. de acqu. poss.* text. *in l. si rem quæ apud te esset ff. de euictio.* text. *in l. siue autem. versicu. si quis rem ff. de publi.* text. *in l. eius rei, cum lege sequen. ff. de rei vend.* vbi reus conuentus rei vendicatione, si soluat æstimationem eius secundum quòd actor iurauit, statim consequitur dominium & poss. rei existentis apud eum text. *in l. certi condictio. §. fin. ff. si cert. pet.* vbi si pecuniam apud te deposui, & postea mutuaui efficitur tua, & eius est periculum etiam si non moueatur text. *in §. interdum. Instit. de rerum diui.* & ista conclusio & decisio hodie confirmatur per l. 47. *in princ. tit.* 28. 3. *part.* & ratio est, quia illa voluntas & patientia domini post nouum & verum titulum re existente penes acquirentem habetur pro traditione ex iuris dispositione, & sic detentatio præcedens mutatur & transfunditur in possessionem iuridicam ex nouo tit. superueniente, concurrente animo & voluntate acquirentis, & istam rationem colligo ex mente iurium suprà dictorum, & ista est mens & intentio Doctorum ibi. Et intantum ista conclusio & 70
doctrina est vera vt procedat etiam si tempore quo conceditur nouus titulus res sit in absentia: ita tenet gloss. ordinaria *in dict. l. qua ratione §. interdum in gloss. fin.* cum qua ibi transeunt commu. doctor. *gl. in dict. §. interdum Insti. de rerum diui.* & ibi expressè Faber Ang. Platea. & comm. doct. tenet etiam Bart. Albe. Ang. Pau. & commu. moderni *in l. certi condictio. §. fina-ff. si cert. pet.* & ista est vera & communis opin. licet gloss. *in l. siue autem versicu. 1. ff. de public.* velit contrarium: & Christophorus *in dict. §. interdum.* & aliqui Docto. & pro commun. opin. est hodie l. par. suprà allegata

facit etiam ratio, quia si esset in præsentia, non esset dubium nisi quòd quæreretur, vt *in l.1.§.si iusserim.ff.de acqui. possess. cum simi.* & suprà dictum nec huic communi opin. obstat text. *in l. hæc si res ff. de rei vend.* vbi reus conuentus rei vendicatione qui soluit litis æstimationem, ita demum consequitur dominium & poss. rei quando erat res præsens: quia respondeo quòd præsens dicitur esse res quando est penes ipsum reum conuentum, & ista soluit ibi gl.ord. 1. & sequuntur plures Doct. & tenet expresse Dinus in regula, pro possessore, de reg.iur *in 6.4.quæst.* Vel secundò respondeo quod ille textus loquitur, quando non interuenit verus & expressus titulus, sed tacitus, & insuper res non erat penes illum de voluntate domini: in conclusio. verò nostra superiori interuenit verus & expressus titulus, & res erat penes acquirentem de voluntate domini: ita Odof. Alb. & Ang. *in dict.l.hæc si res.* & ita etiam soluit & declarat Bartol. Bald. & comm. moderni *in dicta l. certi condictio.§.fin.ff.si cert.petat.* & notabili. Ioan.de Imo. *in l.secunda §.fina.ff.de vsucap.pro emptore. tertiæ column.* Adde tamen quòd ista conclusio & opinio communis debet intelligi, licet nemo tangat, quod re existente in absentia transfertur possessio scilicet ciuilis tantùm, non verò natutalis: quia cum illa etiam postquam est quæsita non conseruetur nec retineatur in absentia, ergo nullo modo acquiratur, argumento text. & eius regulæ *in l. prima §. quod autem ait prætor. ff. de superficiebus cum similibus.* Attende tamen quod contra suprà dicta facit vrgens ratio, nam in isto casu quando res est in absentia, nullus actus traditionis videtur interuenire qui semper requiritur in quærenda possess. sed tantùm interuenit voluntas & titulus domini & possessoris: sed constat hoc non sufficere etiam concurrente voluntate quærentis, vnde in nostro casu non videtur posse quæri possessionem, sed sustinendo superiorem con. & commun. doctrinam Doctor. respondeo nota. quòd ille penes quem detentatio rei erat retinet ciuiliter in animo in absentia illam detentationem & effectum eius, vt suprà benè probaui in superiore proximo actu ficto, vnde ex titulo & voluntate domini concedentis rem acquirit detentator possessionem eius ex iuris dispositione, quia cùm videatur esse in re & in eius detentatione saltem ciuiliter in animo, nunc illam rem intendit in animo habere & possidere ex nouo titulo & concessione domini, & illa detentatio præcedens mutatur in possessionem iuridicam: vnde meritò dixi quod illa possessio quæ in nostro casu quæritur in absentia tantum erit ciuilis, sed si in re vel in præsentia rei concederetur titulus à domino, esset quæsita vtraque possessio, & ista est noua & vera declaratio & intentio superiorum iurium: pro qua sententia & declaratione considero expressum & subtilem text. *in d. l. certi condictio. §. final. ff. si cert. petat.* vbi dicit text. quòd si deposui penes te pecuniam, & postea permisi tibi ea vti, statim transit dominium & possessio pecuniæ, etiam si non moueatur: & subiungit text. rationem, animo enim cœpit possidere: ergo patet quòd pecunia erat in absentia, quia si in præsentia, animo & corpore possideret, & similiter est ibi casus quod tantùm erit translata possessio ciuilis, cum text. dicat, animo enim cœpit possidere, ergo solum ciuiliter & illa ciuilis quæritur eo modo quo suprà declaraui.

Item adde quòd superior concl. & doctrina debet intelligi quando dominus concedens titulum sciebat rem illam esse penes acquirentem: secùs autem si ignorabat: ista est gloss. singul. *in l. quædam mulier. ff. de rei ven. in gloss. penu. in fine.* quam dicit singul. Roman. *in dict. l.certi condictio §.fina.* & ibi Iaso. 2. *colum.* simi. gloss. quam Docto. non allegant *in dict.l.hæc si res ff.de rei ven.in gloss.* 1. vbi ponit no. rationem s. ne sit occasio quod dominus decipiatur, & eo inuito careat sua re & alteri applicetur: argumento text. *in l.nec quasi eod. ti. de rei vend.* cuius verba sunt, *ne in potestate cuiusque sit per rapinam ab inuito domino rem iniusto pretio comparare*: quàm gloss. ibi sequuntur Barto. & communiter doctor. *in d. l. hæc si res* & illam gloss. ad hoc dicit singu. Aretin. *in d.l. quòd meo 2. colum. nume. 6.* quo casu quando perueniat in notitiam domini, erat in potestate eius restituere pecuniam quam accepit & recuperare suam rem, ita singul. tenet & declarat Paul. de Castr. *in l. 1. ff. pro emptore 1. colum. in fin.* argumento text. *in l.ei qui furti actionem in fine.ff.de furtis.* 71

Item adde quòd intantum est verum, quod si ex titulo vel causa habili ad translationem dominij dimitto rem quæ est apud te, transfertur in te dominium vel vsucapiendi conditio, vt procedat etiam si illam rem priùs non haberes ex mea voluntate sed haberes à quolibet alio tertio: text. est no. & expressus *in l. non solum §.quod vulgo post princ.infrà de vsuca.* & ibi ad hoc notat Bartol. Paul. Cuman. & commun. doctor. & idem Bart. vbi no. loquitur *in l. cùm solus 2.column.numer.4.versicul. 2. casu eod. titul.* & ibi Paul. *fin colum.numer.5.* Imol. 2. *colum. ante medium*, & not. ibi Cuman. 2. *colum. ante medium* facit etiam text. *in l. 2.§. si pro emptore.* text. in sui generalitate *in l.qui bona fide §. fina. ff.de acquirend. possess.* text. *in l.eius rei. ff.de rei vend.*

Sed attende quòd contra superiorem con. & communem doctrinam, quæ habet quod ille penes quem res dimittitur mediante aliquo titulo statim acquirit dominium & vsucapiendi conditionem sine alia traditione, facit ille sing. & subtilis text. *in l. siue apud acta. versicu. 1. C.de transact.* vbi probatur quod si quis petit à possessore rem vel fundum, & fiat inter eos transactio vt aliquo dato actor dimittat rem penes reum conuentum & discedat à lite, tunc non transfertur dominium si actor erat dominus, nec vsucapiendi conditio si non erat dominus: sed tantum paratur reo exceptio si ampliùs ille fundus vel res petatur ab actore vel successoribus eius: quod probat ibi text. dum dicit, *tamen rerum vendicatione pendente*: quia si facta transactione & litis desistentia remanet actori rei vendicatio, ergo & dominium, vt *in l.in rem actio. ff. de rei vend.* & ad hoc illum text. notat ibi gloss. ordin *in verbo pendente.* Barto. 1. *lectura in fine.*

Ang.

Ang. *secunda columna numero* 4. Bald. *pen. colum. numer.* 9. Paul. 1 *.colum. nume.* 4. Scilicet *sexta colum. numer.* 11. Ias. *tertia columna num.* 14. idem probat text. sing & subtilis *in l. si pro fundo versicu. fin. eod titu.* vbi dicit text. quòd si actor ex causa transactionis dimisit rem apud reum conuentum, & posteà res illa euincatur ab aliquo tertio, non tenetur actor de euictione qui de iure teneretur si ex natura contractus & dimissionis rei veniret translatio dominij: & ad hoc illum tex. notat & dicit perpetuò menti tenendum Bart. *in tertio notabili* Bald. *in vltimo notabili.* & ad hoc dicit eum sing. Angel. *ibi in princ.* Paul. 2. *columna numero* 7. & dicit ibi vnicum Alexand. 2. *colum. vltimo no.* & dicit vnicum Iason *pen. colum. 6. no.* & eum dicit sing. ibi Iacobinus de Sancto Georgio *vltimo no.* & ad hoc illum text. dicit vnicum Bald. *in cap. 1. in fine, de controuersia inter Vasallum & alium de benefic. in vsib. feud.* & dicit vnicum Iason. *in l. fin. Cod. do iure emphyt. num.* 122. & per ista iura tenet expressè gloss. ordin. *in l. pen. C. de vsucap. pro empto.* & ibi Bartol. Alber. Pet. Cinus, Bald. Salic. Paul. & communiter docto. gloss. *in l. stipulatio ista. in princip. versic. sed quatenus in gloss. fin. in princip. ff. de verbor. oblig.* quam ibi notat & commendat Ang. 1. *column. numer.* 4. & ibi Imola *3. colum. versicu. & nota diligenter.* Roma. 4. *colum. num.* 10. Iason. *in §. si quis fortè eiusdem l. 2. colum. num.* 7. dicens esse singulariter notandum pro Principibus & Regibus facientibus ad inuicem pacem, & promittentibus in capitulis non mouere controuersiam de castellis, locis vel oppidis per eos possessis, quia per hoc non videtur translatum dominium de vno in alium, nec possit agi de euictione: facit etiam tex. *in l. si super possessione.* text. *in l. si quis maior. eod. tit.* ibi, *& rerum proprietate careat.* & per illum text. *in dict. l. si pro fundo.* ita tenet & declarat Bart. *in l. naturaliter §. nihil commune ff. de acquirend. possess. 3. colum. post medium. versicu.* pro declaratione huius lecturæ & ibi Are. 4. *columna. in fin.* Socin. 9. *col. versicul. 2. conclusio.* Alexand. 13. *colum. num.* 39. Ias. 13. *colum. num.* 57. Ex quibus etiam resultat verus intellectus & declaratio ad text. *in l. postquam liti. Cod. de pactis.* vbi habetur quòd si quis renuntiat liti & causæ, ampliùs ad eam redire non potest, vt non transeat dominium reo sed tantum quæratur sibi exceptio: ita Bart. & doctor. *in dict. §. nihil commune in locis, columnis & numeris allegatis.* Confirmatis superior conclusio & decisio per tex. quem reputat ibi singul. Bal. *in l. si te. Cod. de ingennis & manu.* vbi probatur quòd ille qui renunciat, non videtur fateri aduersarium habere ius, commendat etiam per no. Alexand. *in dict. §. nihil commune* 14. *colum. numer.* 39. Ias. *nume.* 58. quia respondeo notabiliter, quod superior con. & doctrina procedit & habet locum quando res dimittitur penes aliquem ex causa & titulo habili ad translationem dominij, vt venditionis, donationis, vel similis: secùs tamen est quando dimittitur ex causa vel tit. non habili ad dominij translationem: quia tunc non transfertur: transactio verò per quam dimittitur res apud reum conuentum non est titulus habilis ad translationem dominij: quia actor & dominus qui ex causa transactionis rem dimisit non intendit à se abdicare dominium, sed tantum à lite recedere: vt *in l. fratris. Cod. de transact.* & ille qui retinet rem retinet vt propriam, & non vt rem actoris, & sic non dicitur ab eo causam habere: vnde meritò dominium non acquiritur, argumento text. *in l. 3. §. subtiliùs ff. de condi. ob causam.* & in expresso illam solutionem & rationem, licet non sic declaratam, ponit Bald. *in dicta l. si pro fundo in fi. Cod. de transact.* & notabiliter Paul. de Castr. ibi. *fin. colum.* vbi dicit ista esse subtilia & singularia: & tenent communiter ibi doctores *in l. pen. Cod. de vsucap. pro empt.* Ex qua subtili & notabili solutione & ratione. 1. infero, quòd talis possessor penes quem res fuit dimissa ex causa transactionis, si cadat à possessione, non poterit agere rei vendicatione contra tertium possessorem, nec contra ipsum actorem & dominium si sine vitio res ad eum peruenit, cum non fuerit dominium ex prædicta causa translatum: argumento text. *in l. in rem actio. ff. de rei vend. & in l. si quis emptionis §. quod si quis eam rem, Cod. de præscr. 30. vel 40. anno.* similiter si actor qui dimisit rem non erat dominus, non erit translatum quasi dominium in eum penes quem res fuit dimissa: vnde si cadat à possessione non poterit agere Publiciana, quia ille titulus qui non est habilis ad acquisitionem dominij nec causandam rei vendicationem, quando est habitus à domino non est habilis ad acquirendum quasi dominium, nec causandam Publicianam si est habitus à non domino: text. est qui istam regulam ponit *in l. quæcunque ff. de Publiciana*, & ibi Bart. Alb. Bald. & communiter doctore, & probat apertè text. *in l. prima cum sex legibus sequentibus eod. titul.* tenet gloss. *in §. sed iste quidem* in verbo, *ex iusta causa. Instit. de actio.* & ibi commu. Doctores Bart. *in l. cùm vir. 2. col. in fine. ff. de vsucapionibus.*

Secundò infero quòd ille, penes quem res dimissa est virtute transactionis, non poterit vsucapere vel præscribere concurrente tempore legitimo & bona fide ista est gloss. no. & ordin. *in l. pen. Cod. de vsucap. pro empto. in gloss. vna in principio,* & istam conclusionem tenet ibi Azo. *in summa illius tituli fin. colum. in fine, numer.* 29. Petrus, Cinus, Bartol. Alberic. Ange. Bald. Salic. Paul. & communiter doctores istam etiam conclusio. tenet gloss. ordin. *in l. 1. ff. pro emptore in gloss. 1. in principio.* & ibi Bart. *in princ.* Alberi. Ang. Imola, Pau. de Castr. & communiter docto. cuius ratio est, quia in casibus in quibus causa vel titulus habitus à domino non transfert dominium, in eisdem causa, vel titulus habitus à non domino non debet transferre vsucapiendi conditionem: argumento text. & eius regulæ *in l. clauibus in fine. ff. de contra empt.* & in hac ratione se fundant omnes Doct. vbi suprà. Tertiò infero quòd si res non dimittitur ex causa transactionis, sed potiùs datur & traditur ab vno alteri, vt si actor qui mouebat litem vel sperabat mouere ex causa transact. tradidit reo aliquam rem pro recuperanda repetita, vel econtrà reus pro retentione rei tradidit actori aliquam rem, ille cui fit traditio efficitur dominus 72

si tradens erat dominus: si verò non erat dominus poterit vsucapere vel præscribere tanquam si alio legitimo titu. traderetur: ita probat text. expressus, & iste est eius proprius casus *in l. pen. C. de vsucap. pro empt.* cuius verba sunt, *ex causa transactionis habentis iustam causam possessionis vsucapere possunt*, & ita tenet & intelligit ibi gl. ordin. & comm. opin. Doctorum & ita tenet & declarat Bartho. Pau. & commu. doctor. *in dict. l. 1. ff. pro emptore:* & pro ista con. facit tex. singul. & expressus *in dict. l. si pro fundo C. de transact.* & ibi tenent comm. doct. ex eo, quia hoc casu cessant rationes primæ impeditiuæ quas supra posui.

Quartò infero quòd si ille qui dimittit rem cedat possessori, penes quem res dimittitur, omne ius quod sibi competit in illa re, transfertur dominium si dimittens erat dominus, vel vsucapiendi conditio, si non erat dominus: ita singul. Bart. *in d. l. 1. ff. pro emptore 1. col. in medio.* Alb. *in fine.* Ang. *in l. 1.* & Bald. *in d. l. pe. C. de vsuca. pro empto. num. 2.* idem tenet expressè Bart. *in l. eius rei ff. de rei vend.* facit bonus text. & quæ ibi notant Doct. *in l. emptor fundi ff. pro emptore.*

Quintò infero, quòd si res non dimittitur ex causa transactionis, sed ex eo, quod possessor soluit litis æstimationem non restituendo rem, transit dominium & vsucapiendi conditio: quia talis causa inducit titulum similem emptioni & venditioni: text. est expressus qui sic debet intelligi *in l. eius rei. ff. de rei vend.* text. *in l. 1. ff. pro emptore.* text. *in l. 3. eo. titul.* cuius verba sunt, *litis æstimatio similis est emptori.* text. *in l. sed & si res. ff. de Publiciana.* & differentia realis & propria inter litis æstimationem & transactionem est, quia litis æstimatio est quando ius partis recipientis æstimationem erat certum & liquidum, licet esset lis, vt si petatur executio sententiæ vel instrumenti, & reo conuento non restituente soluat actori litis æstimationem, tunc illa solutio & receptio pretij est litis æstimatio, & assimilatur emptioni potius quam transactioni: si vero lis esset dubia & aliquo recepto dimittatur res apud reum possessorem, non est litis æstimatio sed transactio: ita in specie declarat Bartol. *in dict. l. 1. ff pro emptore.* & ibi Pau. de Castr. & communiter doctores.

73 Sextò infero, quòd si ab illo penes quem res dimittitur ex causa transactionis res sit euicta à tertio vero domino, quod actor qui rem dimisit aliquo recepto non tenetur de euictione: text. est expressus & formalis *in dict. l. pro fundo in versicul. si tamen ipsa res. Cod. de transact.* & ista est eius principalis decisio. & ad hoc notat commun. opin. in locis suprà allegatis: secus tamen est si res daretur vel traderetur ab vno alteri etiam ex causa transa. quia tradens teneretur de euictione, vt est textus ibi. *in 1. part.* & ratio huius est, quia ita demum quis tenetur de euictione, quando concessit titulum habilem ad translationem dominij, aliàs verò non. Attende tamen valdè singul. quia licet in omnibus superioribus ita se habeat commun opin. tamen probabiliter dicit posse, quod ille qui rem dimittit ex causa transactionis, transferat dominium vel vsucapiendi conditionem in eum penes quem fuit dimissa: quia videtur titulus habilis ad hoc, nec est quòd repugnet: & ita potest intelligi text. qui generaliter loquitur, *in dict. l. pen. Cod. de vsuca. pro empto. & in l. 1. ff. pro emp.* Et confirmatur ratione, quia intentio discedentis à lite est vt omne ius suum transferat in possessorem, vt perpetuò eam possit habere pro sua: & sic militat text. & dispositio *in dicta l. qua ratione §. interdum suprà de acquir. rer. dom. cum similibus suprà allegatis.* & tenendo istam partem non obstaret text. *in d. l. sine apud acta. Cod. de transact.* quia responderi posset quod ibi reus non seruauit promissa, vnde actor potuit reuerti ad actionem & litem primam: argumento text. & quæ ibi traduntur *in l. cum proponas la 2. C. de pact.* nec obstaret etiam text. *in d. l. si pro fundo. in fine. C. de transa* quia ibi tantùm dicitur quòd actor non teneatur de euictione re euicta, & non est inconueniens, quod licet contractus sit habilis ad translationem dominij, ex eo non debeatur euictio quando ex intentione partium fuit tradere vel recipere tantùm ius quod haberet, argumento text. *in l. Aristot. ff. de don.* & ibi Batt. Pau. & comm. doct. & notatur *in l. 1. C. de iure dotium.* & per prædicta istam sententiam contra communem opi. reperio quod tenet Raphael Cuman. qui sing. & subtiliter loquitur *in l. 1. ff. pr oemptore.* sed licet eius opin. sustentabilis sit, non est recedendum à superiori commun. opinio.

Septimus actus fictus per quem transit & acquiritur possessio est per appositionem custodis: nam si quis vendat, donet, vel alio titul. alienet aliquam rem, & emptor vel ille cui fit alienatio de voluntate alienantis apponat custodem in illa re, statim transit, & acquiritur ei possessio: text. est no. *in l. quarundam rerum ff. de acquiren. possess.* cuius verba sunt, *veluti si aceruum lignorum emero, & eum venditor tollere me iusserit simulatque custodiam apposuissem traditus mihi videtur,* & ad hoc notat & commendat Alb. Paul. & commun. doctor. ibi glos. & commun. doct. *in l. 3. eod. titu.* cuius ratio est quia factum custodis reputatur factum & apprehensio mittentis, argum. text. *in l. qui autem §. si ff. de const. pecu.* & istam rationem ponit solus Iason. in addit. ad Christoph. *in §. interdum 2. colum. Inst. de rerum di.* Adde tamen quod talis custos debet poni re existente in præsentia contrahentium: ita probat ibi text. dum dicit, *& cum venditor me tollere iusserit, simulatque custodiam posuissem &c.* vbi dat intelligere quòd contrahentes erant in præsentia rei & similiter custos positus fuit in præsentia rei & contrahentium, rursus probat ille text. hoc modò: *nam statim quod venditor dixit emptori vt tolleret rem, apposuit custodem*, vt sonant prædicta verba, ergo res erat in præsentia: quia si esset in absentia non posset emptor statim ponere custodem: & in expresso quod in isto casu requiratur præsentia rei & contrahentium tempore quo ponitur custos, tenet ibi glos. pen. Alb. Ang. Cuman. & Alexand. tenet Azo *in summa. Cod. de acqu. possess. 2. colum. num. 7.* Pe. *in l. 1. eod. tit. 2. colum. prope finem.* Sed attende quod iste intellectus non 74

potest

poteſt eſſe verus, quia de nihilo ſeruiret cuſtos cum ſola præſentia rei ſufficere abſque cuſtodis appoſitione, vt *in l. quod meo. §. ſi venditorem. ff. de acquirend. poſſ. & in l. 1. §. iuſſerim. eod. titul. cum ſim.* & dictum eſt ſuprà in 1. actu ficto: vnde ſecundus intellectus ad illam legem eſt quod ibi res empta erat concluſa in aliqua domo & non videbatur: vnde tunc per appoſitionem cuſtodis ante oſtium tranſit poſſeſſio propter facilem poteſtatem apprehendendi: ita tenet ibi ſolus Ioann. de Imo. *in fine.* idem Imo. *in l. 3. eod. titu. 1. colum. poſt princip.* ſed intellectus iſte apertè eſt diuinatorius, ideo nullo modo tenendus.

75 Tertius intellectus veriſſimus & no. quem teneo ad illam legem eſt, quod ibi non requiritur præſentia rei: vnde ſi quis vendat vel alienet alteri ſuam rem quæ non ſit præſens ſed abſens, & de voluntate alienantis emptor vel ille cui fit alienatio mittat & apponat cuſtodem in ea, ſtatim quod cuſtos peruenit ad res & incipit cuſtodire erit ei quæſita poſſeſſio, nec ille text. requirit aliquo modo præſentiam: imò in dubio nunquam præſumitur, vt eleganter tenet & determinat Ant. *in c. cùm veniſſet de reſtit. ſpo. pen. colum. n.* 13. & Franc. de Aretin. *in l. 3. eod. titul. 2. colum. num.* 5. nec obſtant verba illius text. quæ ſuprà ponderaui, quia ex eis neceſſariò non ſequitur quod res erat præſens, & dato quod eſſet præſens, virtus acquiſitionis poſſeſſionis non cauſatur ex viſu, ſed ex appoſitione cuſtodis: & iſta eſt intentio illius text. & ita videntur vel Pau. & Cuma. ibi in expreſſo ita tenet & declarat illum text. ſing. Socinus *in dict. l. 3. eod. titul. 2. colum. in fine.* & Alexand. *2. colum. numero* 7. Vincent. *6. colum. in princip. num.* 15. & iſta eſt intentio glo. *in dicta l.* 3. dum inter actus fictos ponit iſtum tanquàm diuerſum à viſu: pro qua facit text. *in l. ſi ego. §. dotis. verſicul. quid enim intereſt. ff. de iure dot.* vbi dicitur quod dominium & poſſeſſio quæritur, & traditio cenſetur facta quando de voluntate alicuius res ponitur in domum eius, & ſic ſub eius cuſtodia: idem probat text. *in l. 1. §. final. ff. nautæ caupo. ſtabu.* ergo idem ſit per expreſſam appoſitionem cuſtodis. Nec obſtat ſi ſubtiliter dicas quòd iſte actus fictus, & ſic appoſitio cuſtodis, nihil videtur operari, nec à iure fuit neceſſaria eius inductio: nam talis cuſtos cenſetur eſſe procurator mittentis, cùm vtatur opera & miniſterio cuſtodis cui mandat: vnde per eum quæritur poſſeſſio tanquam per procuratorem: quia ad hoc notabiliter reſpondeo quòd eſt maxima differentia & vtilitas. Prima, quia non eſt neceſſe quod aliter conſtet mandato, ſed tantum quòd miſſus ſit cuſtos. Secunda & principalior, quia quando quis vult quærere poſſeſſionem per procuratorem neceſſarius eſt animus & voluntas ipſius procuratoris, & ſic quòd intendat acquirere vt *in l. 1. §. hæc quæ de ſeruis, & in §. per procuratorem, ff de acquir. poſſeſſ.* ſed quando quis vult quærere mediante cuſtode, non requiritur quòd intendat quærere mittenti vel apponenti, ſed tantùm cuſtodire, licet ignoret ad quem effectum: ita in ſpecie Socin. *in lege tertia eod. tit. tertio colum. in princip.* & Vincent. *ibi 6. colum. in princip. numero decimoquinto.* quod eſt ſubtile & ſingulare, nec ita alibi iſte caſus eſt declaratus. Tertiò & quidem ſubtiliter & nouiſſimè, quia quando quærit poſſeſſ. per procuratorem non ſufficit quærere per viſum vel proximitatem rei, vel per quemlibet alium actum fictum ſed neceſſario requiritur quod quæratur per actum verum & naturalem apprehenſiuum poſſeſſionis ſcilicet ingreſſum rei in rebus immobilibus, & apprehenſionem in rebus mobilibus, ſed quando quæritur per cuſtodem ſufficit, quod talis cuſtos perueniat in præſentiam rei vel proximitatem eius.

Ex quo text. & ſuperioti declaratione. 1. infero, quòd ſi quis emat oues vel aliqua alia animalia in abſentia, & de voluntate venditoris emptor mittat & apponat paſtorem vel cuſtodem, quòd eo ipſo quod incipit cuſtodire, eſt ei quæſita poſſeſſio, & per conſequens dominium & omnis alius effectus. Secundò infero quòd ſi paſcua, nemora, vel fundi vendantur alicui, & emptor mittat & apponat cuſtodem pro herba vel fructu conſeruando, ſtatim cenſetur quæſita poſſeſſio, & effectus eius. Tertiò infero quòd ſi quis emat vel alio titul. acquirat caſtrum vel fortalicium, & mittat & apponat cuſtodem, ſtatim quòd ingreditur cuſtos & incipit cuſtodire erit quæſita poſſeſſio: & in ſpecie ita determinat Bald. *in l. traditionibus. C. de pact. 2. col. in princip.*

76 Octauus actus fictus per quem tranſit & acquiritur poſſeſſio eſt per ſignationem rei: nam ſi ex grege vendantur tot capita vel animalia in genere, & ſic non certa nec determinata: vel ex nemore vel ſylua tot trabes vel ligna, & poſtea de voluntate venditoris in præſentia vel abſentia ſignentur, ſtatim cenſetur facta traditio, & quæritur dominium & poſſeſſio emptori & tranſit ad eum periculum rei; iſte eſt tex. ſingul. *in l. quòd ſi nequam, in fine. ff. de peri. & commo. rei ven.* cuius verba ſunt, *videri autem trabes traditas quas emptor ſignaſſet*, & ad hoc notat & commendat ibi gloſſ. ordin. Bald. & communiter doctor. & commendat Salice. *in l. lectos. eod. titu.* & ad hoc notat etiam & commendat Bal. *in rub. C. de peri. & commod. rei vend. 1. col. poſt prin.* Sal. qui not. loquitur *in l. ſi. eo. tit ſi. q. num.* 6. Ial. *in l. traditionibus. C. de pactis. 2. colum. in fine.* idem Ialo. *in lege quoties. Codice de rei vend. quarta colum. in 6. limi. principali.*

77 Attende tamen circa hoc, quia eſſet notabile dubium, an eo ipſo quòd aliquod animal, puta equus, bos, vel ouis, vel alia res reperitur habere ſignum meum quo vtor ſignare, probetur eſſe mea? & videtur quòd ſic, argumento text. ſing. *in l. ſtigmata. in prin. Cod. de fabricenſib. libr.* 11. vbi dicitur quòd fabricenſibus imponebatur ſignum in brachiis, vt ex eo poſſint, ſi latitauerint, agnoſci. idem probat text. *in lege pen. verſic. ſic vniuerſos. Cod. de aquæductu. eo lib.* 11. bonus text. *in c. ſi index. ver. iuſtum eſt enim de ſent. excom. lib.* 6. facit etiam illud Lucæ. 20. cap. *Oſtendite mihi denarium, cuius habet imaginem & inſcriptionem? & reſpondentes dixerunt, Cæſaris: & ait illis, Reddite ergo quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo,* & in expreſſo ita tenet & determinat Barto. *in dict.*

dict.l.stigmata. & ibi Lucas de Penna. 1.*colum. post medium.* contrarium tamen tenet ibi Plat. 1.*colum.num.* 1. quia de facili posset fraus committi, & probatio non videtur concludere necessariò. Item ex eo, quia potest quis alieno signo signare, vt *in l.ad testam.* §. *si ab ipso.ff.de testam.* vnde dicit ipse quòd licet non sit plena probatio, erit tamen optima præsumptio, argumento dictorum iurium: & ista opin. mihi placeat & sic iuncta cum aliis probaret, argumento, *l.quæro.§.fin de ædilit.edict.* & tex. eorum quæ ibi notantur *in c.fi. de succ. ab intest.* & doctrinæ Barto. *in l.admonendi. de iureiur.* 8.*colum. numer.* 48. & ibi doctorum. Nec obstant iura superiùs adducta, quia procedunt in signo publico & determinato ex quo per legem est inducta probatio: secùs in signo priuato per superiorem rationem. Nec obstat quod habetur *Lucæ* 20.*cap.* quia ibi Domino Deo nostro notissimum erat quòd illud denarium & eius imago esset Cæsaris, & ideo ei applicabat. Præterea ibi loquitur in signo & imagine Imperatoris vel alicuius principis, & illud non potest poni ab alio priuato in sua re, & sic videtur signum vnicum & indubitabile quod vni personæ applicari potest, ideo probat argumento textus *in lege prima & secunda Codice vt nemo priuatus titulos suos prædiis suis vel alienis imponat, vel vela regia suspendat.* & ibi doctor. dicit etiam Pla. vnum no. *in dict.lege stigmata.* quòd optimus officialis & peritus in arte poterit prohibere alium vti suo signo, quia interest eius propter sui operis bonitatem, ne alius imperitus in arte vtatur tali signo, ne inducatur operis confusio, argumento text. *in capite nonnullis de Judæis.* & tenet expressè Barto. *in tracta. de insignibus & armis* 2. *colum. num.* 9.

78 Nonus actus fictus per quem acquiritur possessio est per clausulam constituti: nam si quis præcedente titulo habili ad translationem dominij, puta si vendat, donet vel alio simili titulo alienet suam rem, & constituat se eam possidere nomine eius cui fit alienatio, statim transit & quæritur ei possessio, & per consequens dominium vel vsucapiendi conditio, nullo actu traditionis interueniente. text. est subtilis & not. *in l. quod meo. ff. de acquir. poss.* cuius verba sunt, *quod meo nomine possideo, possum & alieno nomine possidere &c.* facit text. *in l.qui bona fide. eod. tit.* text. *in l.interdum. §.fina.eod.titu.* text. *in l.si quis ante.eod.titul.* text. *in l. quædam mulier. ff. de rei vend.* text. *in cap. cùm venisset.de restit. spol.* ibi, *cum sicut cautum est is possideat cuius nomine possidetur.* text. *in c.si diligenti. de præs.* ibi, *& is etiam possidere dicatur cuius nomine possidetur.* & idem disponit *l. 9. in fine. titul. 30. 3.part.* & ratio vera & mentalis est, quia ille qui se constituit nomine alterius possidere, incontinenti, id est, in ipso actu constitutionis, videtur insistere rei & eam habere & tenere nomine eius, & tanquàm eius procurator: vnde statim sibi quæritur possessio & constituens remanet in simplici & nuda detentatione: sicut ergo procurator de nouo apprehendens possessionem illam in continenti quærit domino, vt *in l. 1. § per procuratorem.ff.de acquir. possess. in l. 1. Cod. eod. titu. in l.per procuratorem. eod. titu.* text. *in l.1.Cod.per quas personas.* text. *in §.ex his itaque apparet Institu.per quas person.nobis acquiri.* text. *in c.accedens, de præbend. cum similibus.* ita eodem modo constituens acquirit ei cuius nomine se constituit possidere istam rationem apertè probat tex. *in dict. l. quòd meo. 1.* ibi, *dum dicit, sed desino possidere & alium possessorem ministerio meo facio:* nam procurator in quærenda possessione tantum opera, ministerium, seu instrumentum corporis ponit, quo mediante ipsa possessio quæritur domino: secundò probat ibi dum dicit, *procurator alienæ possessionis præstat ministerium:* & sic ille versiculus videtur adductus per Consultum in similitudinem & rationem decisionis text. denotando quòd constituens censeatur esse tanquàm procurator: & istam rationem voluit Barto. licet sic non declaret, *in dicta l. quòd meo. 1. colum.post princ. versicu. ad hoc respondet quòd procurator. &c.* Ang. Imo. & Roma. *in princip.* & magis in expresso Franc. de Aretin. *in princip. in 1.notabili.* Cuman. *fin. colum. in medio.* Paul. de Castr. *in l.Iulianus. §. ex vendito. fin.colum. numero 7. ff.de actio. empt.* pro cuius perfecta declaratione dico, si constituens possidebat ciuiliter & naturaliter transfert in rem, cuius nomine se constituit possidere vtramque possessionem tam ciuilem quàm naturalem per rationem superiorem ita Bartol. *in dicta l. quòd meo. 2. colum. numero 3.* & est commun. opin. pro qua facit text. ibi sic inductus: *nam possessio simpliciter prolata intelligitur de ciuili & naturali, nisi secundum subiectam materiam aliud debeat dici.* ita probat text. *in l. 1. eodem titul.* & est doctrina Bald. *in l.prima. in princ. C. commun. de vsuc.* tenet not. Lud. Rom. *in l. 3. §. ex pluribus 2 colum. in princip. ff. de acquir. possess.* melius quàm alibi Attin. *in Rub. eod. titul. 2. column. numer. 4.* sed text. ille simpliciter & distinctè dicit quod transit possessio, ergo intelligatur vtraque: est glo. iuncto text. *in l. 1. Cod. eod. titul. in gloss. 3.* tenet Cuman. *in l. naturaliter. §. nihil annuire 6. colum. in fine.* & ante omnes Bartol. *3. colum. num.* 12. pro qua sententia allegat ibi Bartol. text. *in l. 2. §. quod vulgo. ff. pro hærede.* text. *in leg. 1. §. deiicitur. ff. de vi & vi armata.*

Similiter procedit & habet locum quando 79
constituens tantùm naturaliter possidebat, vt quia esset ingressus rem alio ciuiliter possidente in absentia, vel esset fructuarius: vel haberet rem precariò, vel ex alia causa sit penes eum possessio naturalis, vt dixi: nam istis casibus si constituat se nomine alterius possidere, transfert in eum illam possessionem naturalem solam quam habebat: ita probat tex. no. *in l. interdum. §. fi. eod. tit.* vbi est casus quòd si quis habebat rem precariò, quo casu regulariter est penes eum poss. naturalis, vt *in l. & habet. §. fin. ver. placet. infrà de precario. cum similib.* & eandem rem ab eodem à quo habuit vel ab alio conducat, statim transfert in eum illam poss. naturalem quæ penes eum erat: & ad hoc notat illum tex. ibi Bartol. Pau. Ioann. de Imol. & Alexand. & per illum text. tenet etiam Paul. de Castr. *in dict. lege quòd meo. secunda colum. in princ.* & est de mente omnium doctorum: pro qua sententia facit tex. not. & subtilis *in*

l.Pom

l. Pomponius, versic. quanquàm. ff. quibus mod. vsufr. amittatur. vbi est casus, quòd si vsufructuarius, qui tantùm habet possessionem naturalem conducat vsumfructum fundi domino vel alteri, imò etiam si conductor alteri conducat, retinet fructuarius suam possessionem naturalem per conductores, ergo eodem modo ille qui tantùm naturaliter possidet, si constituat se possidere & tenere illam rem nomine alterius, poterit in eum transferre prædict. possef.

Similiter procedit & habet locum, quando constituens tantùm ciuiliter possidebat, vt quia esset absens in absentia longinqua: nam si præcedente aliquo tit. habili ad translationem dominij constituat se nomine alterius possidere, statim transfert in eum prædictam possessionem ciuilem quam habebat: ita probat text. sing. *in l. quædam mulier. ff. de rei ven.* vbi dicitur: quòd mulier quæ donauit fundum erat absens ab ipso fundo, & tamen conducendo à donatario mediante nuntio, vel epistola transfert in eum possessionem, ergo solam ciuilem transtulit, cùm aliam non haberet in absentia: & per illum text. ita tenet & determinat Barto. *in dicta l. quod meo. 2. column. numero 3.* Paul. de Castr. 2. *column. versicu. item tertio.* Cuman. 3. *column.* Alexand. 4. *column. num.* 17. & Aretin. *in l. interdum. §. fi. 2. col. eod. titu.* Ant. *in c. cùm venisset. de resti. spo. pen. colum. prope finem*, & est de mente Innoc. & omnium Doctorum ibi. Anto. *in c. 2. de consue. 3. col. num.* 28. Abb. *penul. colum num.* 14. tenet etiam Host. Ioan. Andr. Cardina. Ancharra. Abb. & communiter docto. *in ca. fina. de precarijs.* & ista est communis opin. Legista. & Canoni. pro qua communi sententia ego considero text. expressum *in l. quisquis. Cod. de dona.* vbi per retentionem vsusfructus transit possessio ciuilis in emptorem, donatarium, vel in eum cui fit alienatio, & tamen res non erat in præsentia nec præsumitur: quia si esset, frustrà alius actus fictus interueniret & requireretur: & ad hoc subtiliter deduco ex littera illius textus (dum dicit ne quid ampliùs requiratur quo magis videatur facta traditio) idem probat text. subtiliter consideratus *in lege si quis argentum paragrapho sed si quidem eod. tit.* vbi si quis donat vniuersaliter omnia sua bona, & retineat vsumfructum, censetur statim translata possessio ciuilis in donatarium: & apertè ibi colligitur quod ille actus interuenit in absentia rerum: nam non est præsumendum quòd omnia bona sua quæ habebat, essent in præsentia, vt latiùs dixi suprà in quarto actu ficto, ergo idem dicamus in actu ficto clausulæ constituti, vt per eam ciuiliter possidens in absentia possit transferre possessionem ciuilem quam habet.

Tertiò considero text. not. & subtilem iuncta gloss. & commun. opin. *in l. qui vniuersas §. quod per colonum. eod. titul.* vbi habetur quòd si colonus vel inquilinus post mortem domini conducit ab hærede, vel ei soluit pensionem recognoscens eum in dominum: eo ipso videtur hæres acquirere possessionem, modò conducat in præsentia rei, modò in absentia: quia colonus vel inquilinus videtur deinceps insistere & habere rem & eius detentationem in absentia nomine ipsius hæredis, & tanquàm eius procurator, vt latiùs & notabiliter concluси suprà in quinto actu ficto, & ibi omnino vide: & sic eo ipso quòd colonus vel inquilinus retinet in absentia illam detentationem nomine hæredis, sibi quærit possessionem, ergo eadem & fortiori ratione si possessor retineat ciuilem possessionem in animo nomine alterius, sibi quæret possessionem. Quartò facit notabilis text. in proposito *in l. certi condictio. §. fin. ff. si cer. pet.* vbi probatur quòd regula & iura quæ habent quòd si ex titulo vel habili causa dimittit quis rem suam apud alium, transfert in eum dominium & possessionem: procedunt etiam si res erat in absentia contrahentiũ, quod probat ibi tex. dominium dicit, *animo enim cœpit possidere:* quod nulla alia ratione prouenit nisi quia detentationem quam animo retinebat intendit nunc habere in animo suo pro vera & iuridica possess. & sic ex superueniente causa & titulo illa detentatio transfunditur & mutatur in veram & iuridicam possessionem, ergo eodem modo ciuiliter possidens posset in animo suo illam ciuilem possessionem quam habet retinere nomine alterius, vt mediante animo constituentis illi quæratur. Confirmatur noua & subtili consideratione ille qui tantùm ciuiliter possidet animo in absentia, potest conueniri rei vendicatione: text. est *in l. cuiuscunque. §. si fundus. ff. de vsufruct.* & ibi notat Alber. Bal. & Angel. text. *in l. 3. §. fina. ff. ad exhib.* text. *in l. Celsus §. fin. eod. tit.* text iuncta gl. *in l. permisc. §. species. ff. de acquir. possess.* tex. iuncta gl. *in l. 2. C. vbi in rem actio.* bonus tex. *in l. officium. ff. de rei vend.* tenet gl. Bart. & commun. opin. *in l. Pompon. §. si is qui precario. ff. de acquirend. possess.* gloss. & commun. opin. *in d. l. 2. C. vbi in rem actio.* gloss. & commun. opin. *in l. serui nomine. ff. de vsuca.* gloss. & commun. opin. *in rub. ff. de rei vend.* quo casu damnatione facta contra ciuiliter possidentem, fiet restitutio & executio dupliciter. Primo modo inducendo actorem realiter in fundum, vt tantum ciuiliter possideat: ita singu. Butr. Bald. & communiter doctor. *in d. l. 2. C. vbi in rem actio.* Bald. *in Auth. & qui iurat. 7. colum. num. 33. C. de bo. auto. iur. poss.* Angel. *in d. l. cuiuscunque. §. si fundus. ff. de vsufru.* moderni *in §. omnium. Inst. de actio.*

Secundo modo fiet execu. & restitutio per iudicis præceptum, vt desinat animo possidere sibi, & constituat se nomine actoris possidere: ita sing. Angel. Imol. & docto. *in l. serui nomine. ff. de vsucap.* Alexand. & modern. *in dicta l. Pomponius, §. si is qui precario.* Paul. de Castr. & alij docto. *in l. permisceri. §. species. eodem tit.* ergo eodem modo talis ciuiliter possidens sua voluntate & contractu, poterit se constituere nomine alterius possidere, & in eum transferre dictam solam ciuilem possessionem quam habet.

Et si dicas quod nulla possessio quæritur sine actu corporeo, vel ex parte acquirentis, vel ex parte procuratoris, vel alterius qui intendit quærere domino, vel sine actu ficto repræsentatiuo & subrogato loco naturalis, modò tractetur de acquirenda vtraque possessione iuncta, modò tractetur de acquirenda sola ciuili vel sola naturali. text. est *in l. 3. ff. de acqu. pos.* 80

text.

tex. *in l. quemadmodum. eod. tit. cum similib.* sed hic nullus actus interuenit verus, imò nec fictus ex parte acquirentis, nec ex parte constituentis: ergo non possit in absentia transferri prædicta possessio ciuilis per clausulam constituti: quia respondeo notabiliter quòd benè interuenit actus, nam à principio quando constituens quæsiuit possessionem, interuenit actus acquisitiuus possessionis, mediante quo fuit quæsita possessio, & in esse producta: quam possessionem sic quæsitam constituens intendit habere & tenere nomine alterius: & sicut si à princip. constituens actum illum gereret & & possessionem quæreret nomine alterius, sibi quæreret possessionem, & ille actus sibi prodesset: ita nunc postquam possessio est quæsita si vult eam habere & tenere nomine alterius sibi quæritur: & sic talis possessio non dicitur quæri sine actu, quia sustentatur ex actu primo, & in effectu ita voluit & respondet Bart. *in l. quod meo. 2. col. num. 3.* Alex. *5. col. in princip.* & ista est realis & propria intentio Innocentij *in c. cùm venisset pooſt principium. de restit. spol.* & Antonius *ibi pen. col. in medio.* melius & notabiliter idem Antonius *in c. 2. de consuetudine. 3. col. n. 28.*

81 Similiter procedit & habet locum textus *in l. quod meo.* & eius conclusio, quando quis haberet possessionem quæsitam ex quolibet actu ficto, vt per constitutum, vel contractum conductionis, vel receptionem instrumenti, vel quemlibet actum fictum: nam tunc talis possessor poterit etiam in absentia possessionem quam habet transferre in alium per clausulam cõstituti: imò quod magis est, si ex forma legis vel statuti haberet ipso iure quæsitam ciuilissimã possessionem, posset in absentia mediãte licito & habili contractu prædictam possessionem transferre per clausulam constituti, quod apertè fundatur ex superioribus, quod reputo nouum & subtile in materia & ex hoc reprobo sententiam Bald. *in rubr. extra de caus. possess. & post penult. colum. post med. ver. sed pone.* vbi ipse solus, nec alibi aliud reperio, tantùm expressè tenet contrarium, imò quòd tali casu non possit transferri possessio: quod constitutum, quia cùm ipse possideat fictè non poterit in alium peractum fictum transferre possessionem, ne detur concursus duarum fictionum: & istud videtur tenere Aret. *in l. quamuis §. si conductor, ff. de acquir. possess. fin. colum. num. 5.* vbi dicit quòd iura quæ dicunt quòd per constitutum transfertur possessio, videtur loqui & intelligere quando constituens habeat veram possessionem quæsitam ex actu vero, vnde non debent trahi ad acquisitam ex actu ficto, argumento, *l. tertia. §. hæc verba. ff. de nego. gest.* quia apertè superioribus probatur contrarium, nec obstat ratio Bald. quia illa militaret quando in vno & eodem actu concurrent, & respectu eiusdem personæ: sed in nostro casu nec concurrunt in eodem actu nec in eadem persona, sed in diuersis: quia à princip. quando possessio fuit quæsita per actum fictum vel mediante lege vel statuto, illa fictio vel specialitas interuenit respectu primæ personæ acquirentis, & iam habuit suum effectum, & sibi fuit quæsita vera & iuridica possessio, postea verò quando talis possessor iterum se constituit nomine alterius illa 2. fictio interuenit in 2. actu distincto à primo, & respectu diuersæ personæ in cuius fauorem nunc fit constitutum, vnde permittuntur, argumento doctrinæ Bar. & ibi Doct. *in l. si is qui pro emptore de vsucap. pen. col. fi. q.* & Bart. & Doctores. *in l. singularia ff. si cert. pet.* pro qua mea subtili consideratione bene facit gloss. sing. *in l. ab emptione. ff. de pactis in gloss. fin.* & ibi Bart. Pau. & communiter doctores, vbi dicitur quod si venditor constituit se nomine emptoris possidere, non poterit emptor discedere à contractu solo consensu, nisi interueniat actus traditionis retrò similis, & sic emptor se constituat nomine venditoris possidere: & idem tenet Bald. *in l. prima. Codi. quando liceat ab empt. disce. 2. colum. post princ.* & ibi communiter doctores, ergo ibi pater possessionem quam emptor quæsiuit ex clausula 1. constituti, & sic ex actu ficto potest retransferre postea per aliud eius constitutum. Pro hac etiam conclu. facit ratio concludens, quia ita vera & realis possessio acquiritur ex actu ficto sicut ex vero, similiter procedit & habet locum conclusio & materia nostra etiam si constituens haberet possessionem per alium vt per colonum, inquilinum, vel similes: quia per clausulam constituti possum illam possessionem in alium transferre: gloss. est singu. & vnica *in iure in l. prima. §. non alij autem in verbo, retineo. prope finem ff. de vi & vi arma.* de qua gloss. & in articulo vide suprà similiter procedit & habet locum concluſ. & materia nostra etiam si constituens non possideat ciuiliter nec naturaliter, sed tantùm habeat commoditatem possessionis, vt quia debitor obligauit creditori omnia bona sua vel aliquam rem, & tradidit ori, vel suo nomine se constituit possidere, quo casu de iure transtulit vtramque possessionem in creditorem: textus est *in l. prima. §. per seruum corporaliter. ff. de acquiren. possess.* textus *in l. qui pignoris. eodem titu.* textus *in l. pignori. ff. de vsuca.* textus *in l. sciendum. §. creditor, qui satisdar. cogan.* textus *in l. serui nomine. ff. de vsucap.* textus *in l. per seruum pignori. ff. de acquirend. rer. dom.* textus *in l. si rem alienam. la 1. versicu. propriè. ff. de pigno. actio.* text. *in l. cùm & sortis. §. fi. eod. titul.* text. *in l. si pignus mihi traditum. eodem titul.* textus *in l. debitor à creditore. eodem titul.* notatur per gloss. & scribentes *in l. cum notissimi. §. 2. Cod. de præs. 30. vel 40 anno.* in debitorem verò est comodum possessionis, vt est text. *expressus in dicta l. serui. nomine. de vsucap.* & probant prædicta iura, si talis venditor vendat vel alio titulo alienet aliquam de prædictis rebus obligatis, & constituat se nomine emptoris eam possidere, transfert in eum dominium vel vsucapiendi conditionem, & omne ius quod erat penes debitorem, & sic omne commodum possessionis: ita Bartol. singul. *in l. Celsus 3. col. num. 15. ff. de vsucap.* post Iacob. Bu. quem ipse allegat. & ibi Cuman. *pe. colum. post princip.* idem tenet ibi Franc. Bald. *in repetitione illius l. 28. column. numero 96.* idem tenet Cuman. *in l. qui pignoris ff. de acqui. possess.* & istud tenet & reputat notabile Paul. de Castr. *in l. quamuis §. si conductor in fin. eodem titul.* & ibi subtiliter Aretin. *in fin. colum. nu. 4.*

tenet

tenet etiam & reputat notabile Bald *in l. nullo. fi.qu.C.de rei ven.* idem tenet & valde commendat Ange.de Aretio.*in §. actionum. 5. column.in medio versicu.quæro.iam est mensis. Instit.de act.* & tenet etiam Anto.de Bu.*in c.cum veniſſet. pen. column.in fi.versicu.item si possideat.de restit.spo.*

82 Aduertendum tamen est, quòd con.nostra & materia quæ habet quòd per clausulam constiti transfertur & acquiritur possessio, debet necessariò intelligi,quando ille in cuius fauorem fit constitutum erat præsens & consentiens tempore,constituti:secùs verò si sit absens,quia tunc nulla sibi quæritur possessio nisi absens, ratum habeat constitutum factum nomine eius:cuius ratio est, quia cum constituens non habeat mandatum virtute cuius statim quærat sibi tanquàm procurator, sed tanquàm negotiorum gestor faciat & constituat se, meritò requiritur quod ille in cuius fauorem actus geritur consentiat, vel ratum habeat, argumento text.*in l. si ego. ff. de nego. gest.* text.*in l.1.§.si ratum.ff.quòd iussu.* text.*in l.licet. ff. de iudi.* textus *in l.hoc iure.§. primo. ff. de regu. iur.* textus *in l. fin.Cod.ad Macedo.* textus *in lege in regula ratihabitionem,de regu iur. in* 6.& in expresso pro hac necessaria conclusione & sententia facit text. expressus *in lege communis seruus. §.fina.ff. de acquirend.possessio.* vbi dicit textus quòd si quis cum mandato & sic tanquam verus procurator emat rem nomine domini & apprehendat possessionem statim quærit dominium & possessionem domini:si verò emat sine mandato, non quæritur sibi dominium nec possessio nisi ratum habuerit:& isto fundamento & considerationè istam con. & declarationem tenet solus Alexand. de Imol. qui sæpe laudatur in practica *in d.l.quòd meo. de acquir.possess.prima colum. in fin.* idem tenet Alexan.*in con.suis 6.vo. con.*153.1.*colum. num.* 3. idem tenet & summè commendat Philip.Decius *in c.*226. *colum. numero quinto secundo volum.con.*idem Philip.Dec. *in regul.contractus, ff. de regul. iur. 7.colum.versic. quinto limitatur.* sed ante eos idem tenet Raph.Cuman.*in dicta l.quòd meo.secunda col.in medio.*per text.*in d.l. communis seruus* §. *finali.* licet litera sit corrupta, & apertè est de mente Aretin.in princ.1.*colum. nu.* 1.& similiter est de mente glo. *in d. l. quod meo, in glos.*1.*in versic. Item scientia & voluntas & cæt.* vbi dicit quòd exigitur scientia & voluntas eius cui quæritur, vt in casu nostro quæratur posse, & ante eos etiam idem reperio tenet Bal. *in l. cùm nemo*, 1. *lectura num.* 2.*Codice de acquir. possess.* qui tantùm allegat reg. text. *in dict.l.si ego.* istam etiam con. & declarationem tenet Anto. de But.*in c. cùm veniſſet de resti.spo.final. column. in fin.* Abba.Panorm.*ibi* 2.*column.n.*6.istam etiam & con. & declarationem tenent domini de Rota, *in sua decisione* 150.*incipienti. Licet amicus,*& ante omnes istud fuit dictum originale Iacob. But.*in l.quædam mulier.ff. de rei.vend.* quem refert Alexand.*in d. consi.* pro qua sententia vltra prædictos doctores facit expressus & no. *in l. ea quæ ciuiliter.ff.de acquirend.rer.do.* cuius verba sunt, *quod naturaliter acquiritur sicuti est possessio per quemlibet volentibus nobis possidere acquirimus*, pro qua sententia & declaratione vltra doctores considero text. expressum *in l. certè §. si procurator. ff. de precario.* vbi dicit quòd si quis accipit rem precario nomine alterius,acquirit ei possessionem si habebat mandatum: si vero non habebat, acquirit ei si ille alter ratum habeat precarium, consideto etiam textum expressum *in lege precaria possessio eodem titulo.de precario*, vbi dicit text. quod ita demum per precarium transit & acquiritur possessio, quando fit inter præsentes vel inter absentes, si interueniat consensus & voluntas contrahentium, mediante epistola vel nuntio, pro qua etiam sententia & declaratione facit ratio inconuincibilis, in quærenda possessione etiam per actum verum & naturalem semper requiritur animus & voluntas explicata vel saltem implicita acquirentis: text. est *in l.3.ff.de acquir. possess.* text. *in l. quemadmodum eodem titulo.* text. *in l.prima, paragrapho adipiscimur & in paragrapho per procuratorem & in §.si insserim. eodem titulo.* text. *in l. licet in princip.Codice eodem titulo.* ergo similitet requiratur in possessione quærenda per actum fictum, argumento text. *in leg. qui ad certum. ff. locati.* text. *in l. qui decem §. fin. de solut.* tex. *in l.si sponsalibus*, §. 1.*ff.de iure dot.*text.*in l.adoptio. la* 1.*ff.de adoptio.* text.*in l.lex Cornelia.in fine.ff. de vulga. & pupi.*bonus & realis tex.in proposito *in l.tertia. §.ex contrario ff.de acquir.possess.* iuncta sententia & declaratione Areti. *ibi* 1.*colum.* faciunt ea quæ notantur per gloss. & docto.*in l.Gallus,§. si eius.de libe. & posthum.* per gloss. Bartolum & doctor. *in l.* 3. *pro socio.* per Bartol.& doctor.*in l.si is qui pro emptore, nonà column.*1.*q.principali. ff. de vsucap.* per Bartol. & doctor. *in singularia. ff. si cert. pet.*Et in expresso pro hac sententia & declaratione, quòd etiam in quærenda possessione per actum fictum requiratur animus & voluntas acquirentis,considero nouissimum & expressum text. *in lege si pignus mihi traditum in fin. ff. de pignor. actione.*vbi dicitur quòd creditor conseruat vel acquirit possessionem rei pignoratæ per actum fictum conductionis, ita demum si habeat animum & voluntatem possidendi:text.*in l.*1.*paragrapho si insserim.ff. de acquir. possess.* ibi, sed etiam oculis & affectu, vbi per actum visus, qui est actus fictus, ita demum quæritur possessio si interueniat animus & voluntas quærentis possessionem:text. *in l.quærendam.in fin.*ibi, *animi quodam genere, &c. eodem tit.* ergo in nostro casu quando quis se constituit nomine alterius possidere, nullo modo quæratur ei possessio nisi sit præsens tempore constituti, vel si sit absens ratum habeat. cùm aliàs non dicatur interuenire animus & voluntas acquirendi: & ista est pura veritas in hoc articulo.

Ex qua sententia & conclusione infero vti- 83
liter in practica, quòd si antequàm ratum habeat ille absens in cuius fauorem ponitur constitutum, venditor, donator vel alienator qui se constituit,vendat, donet, vel alienet rem alteri,& tradat verè vel fictè, ille secundus erit præferendus in re,in dominio, vel vsucapiendi conditione, vel in omni alio iure concesso in re:argumento *l. quoties. cum materia. Codice de rei vend.* & ita tenet Molina *in lib. 4. cap. 2. numero* 58. *fol.* 131. *& numero* 64.*fol.* 132. quod procedit etiam si postea ille primus ratum habeat,

beat, vt ſtatim dicam, licèt ſecus eſſet, ſi ex primo actu conſtituti vel alio actu ficto eſſet quæſita poſſeſſio : quia concurreret animus & voluntas quærentis, quia tunc licèt alteri poſtea traderet verè vel fictè primus præferetur, vt eleganter dicit & tenet Ioan. And. *in addit. ad Specul. in titul. de empt. & ven. §. ſciendum.* 10. *column. verſicul. quòd ſi res vendita.* Bald. *in rubr. Codice de contrah. emp.* 16. *q.* Anton. de But. *in cap. cùm veniſſet. pen. column. in medio. de reſtit. ſpo.* Abba. Panorm. *in cap.* 2. *de conſue. ſi. colum. in prin. originaliter.* Gui. de Suza *in leg. quoties. Codice de rei vend.* & ibi Iaſo 4. *colum. in quinta limitat.* Infertur & ſecundò quòd ſi interim antequàm ille abſens & cuius fauorem ponitur conſtitutum ratum habeat : expelleretur de poſſeſſione : ille qui eius nomine ſe conſtituit non poterit illi in cuius fauorem fuit poſitum conſtitutum agere interdicto recuperandæ poſſeſſionis, etiam ſi poſt violentiam ratificet: quia ratificatio non fuit adhibita tempore congruo, ſcilicet exiſtente poſſeſſione penes conſtituentem, ſed tempore inhabili quo iam non poſſidebat. ita notabiliter Domini de Rota *in allegata deciſio.* 150. Anton. de But. *in d. cap. cùm veniſſet. de reſtit. ſpo. fin. column. in fin.* Solus Alexand. *in d. l. quod meo.* 2. *column. in princip.* Iaſon. *in l. generaliter. eodem titul.* argumento text. & eius regulæ. *in l. bonorum. ff. rem ratam.* vbi probatur quòd ratihabitio debet fieri illo tempore quo actus principalis debuit geri: quem ſummè commendat ibi Bartol. & doctor. text. *in lege ſi. Digeſtis quis ordo in bonor. poſſeſſ. ſerue.* textus iuncta gloſſ. & commu. ſent. *in l. cùm quidam. ff. de bono. poſſeſſ.* text. *in cap. non ſolent. 2. q. 6. in princip. gloſſ.* & commun. opin. *in cap. ratihabitionem. de reg. iur. in 6.* Alexand. & moder. *in l. 1. Codice qui admitti.* Si verò eſſet expulſus poſt ratihabitionem, benè poſſet agere interdicto, vnde vi. argumento tex. cum materia *in l. ſi. C. vnde vi.* vbi habetur quòd ſi colonus vel ille per quem dominus poſſidet expellatur per vim, competit domino illud interdictum, *vnde vi.* Infertur & tertio quòd ſi ille qui ſe conſtituit nomine alterius poſſidere moriatur, antequàm alter ratum habeat, non quæritur ſibi aliqua poſſeſſio, cùm illo tempore conſtituens nullam poſſeſſionem habeat: quia extincta fuit per mortẽ, vt *in l. cùm hæredes. ff. de acquirend. poſſeſſ. in l.* 1. *§. Scæuola. ff. ſi quis teſtamen. liber eſſe iuſſ. fu.* vnde ſi fortè per mortem defuncti conſtituentis hæres apprehendat poſſeſſionem rei venditæ, & illam alteri vendat & tradat, præferretur primo emptori. Sed attende quòd contra ſuperiora facit noua & ſubtilis difficultas : nam ſi ille in cuius fauorem ponitur conſtitutum ſit abſens, nullo modo poteſt ſibi quæri poſſeſſio, licèt ratum habeat : quia in inſtanti quo conſtituens ſe conſtituit nomine eius poſſidere, iam amiſit poſſeſſionem animo ſuo, cum ſolo animo amittatur, vt *in l. 3. paragrapho in amittenda. ſupra eod. ſi amiſit*, ergo ille alter non poteſt acquirere, licet ratum habeat, cum tempore inhabili ſuperueniat ratihabitio: & ſic tempore quo cõſtituens non poſſidet. Confirmatur quia ſolo animo amittitur poſſeſſio, licet alteri non quæratur, vt dixi ſuprà, in illo articulo & q. an in quærenda poſſeſſio. requiratur cauſa? quia non reſpondeo quod illa regula & concl. habet locum & procedit quando poſſeſſor expreſsè & verè velit amittere poſſeſſionem, puta animo & voluntate expreſſa declarata, vel ex eo quòd per actum verum & naturalem alteri tradidit: ſecùs verò in noſtro caſu, vbi ipſe conſtituens non abdicat à ſe poſſeſſionem, nec animo vult deſinere poſſidere, nec alteri tradit verè, ſed adhuc retinet poſſeſſionem quam vult nomine alterius habere : vnde ſi illi non quæritur, tamen conſtituens non amittit eam : quia non eſt ſua intentio perdere. Confirmatur, quia in transferenda poſſeſſione per actum fictum non conſideratur animus, intentio, nec voluntas determinata & abſoluta perdendi poſſeſ. ſicut quando poſſeſſor animo expreſſo & claro vult perdere, vel quando alteri tradidit: vnde ius non aſſiſtit, quòd per actum fictum perdatur, quando alteri non quæritur.

84 Præterea aduertendum eſt, quod ita demum per clauſulam conſtituti transfertur & acquiritur poſſeſſio ſi conſtituens actualiter poſſidebat tempore conſtituti : ſecùs verò ſi non poſſidebat quia tunc nulla transfertur vel acquiritur poſſeſſio ei in cuius fauorem ſit conſtitutum, argumento tex. in regula, nemo plus iuris ff. de regul. iur. textus *in lege traditio. in princip. ff. de acquir. rer. domi.* textus *in l. ex empto. in princip. ff. de actio. empt.* text. *in leg. alienatio. ff. de contra. empt.* textus *in cap. nuper. in medio, de donatio. inter virum & vxorem.* textus *in capit. quod autem in fin. de iure patro.* textus *in l. debitorem. Codice de pigno.* textus *in l. ſi debitor. Codice de diſtra. pign.* textus *in l. ſi conueniret la 2 § ſi fundus ff. de pigno.* bonus textus *in l. quòd in rerum §. 1. de legatis 1.* textus *in l. ſi domus eodem titulo.* textus *in l. vxor. patrui. Codice de legat.* & in expreſſo iſtam concluſionem & declarationem probat textus ſingul. iuncta gloſſ. ordin. *in l. quamuis §. ſi conductor. ff. de acquiren. poſſeſſ.* vbi dicitur quòd per conductionem rei ita demum tranſit poſſeſſio & acquiritur locatori, ſi conducens poſſidebat, aliâs non : ergo idem ſit in actu & clauſula conſtituti cùm æquiparentur in ratione : & iſto fundamento & conſideratione ita expreſsè tenet ibi Angel. de Peru. qui plus dicit, quòd ille qui prætendit poſſeſſionem ſibi quæſitam ex clauſula conſtituti, oportet allegare & probare poſſeſſionem fuiſſe penes conſtituentem tempore conſtituti, aliâs ſuccumbet. Idem tenet ibi Paul. de Caſtrenſ. idem etiam tenet & reputat valde nota. Ioann. de Imo. Roman. Aretin. *ſecunda column.* Alexand. *in fine.* iſtam etiam con. tenet expreſsè gloſſ. ordin. *in lege ſecunda Codice eodem titu. in verbo. tradita.* vbi dicit ita demum per conſtitutum transferri poſſeſſionem, cùm conſtat conſtituentem poſſidere, quam ibi ad hoc notat & commendat Ange. & Bald. 1. *lect.* 2. *column. in fine.* iſtam etiam con. tenet. Ange. *in l. quadam mulier. de rei vend.* idem Angel. *in l. quiſquis. Cod. de donat.* Alexand. *in dicta l. quod meo. 5. column. numero* 22. Bald. *in l. ſiue autem. §. 1. ff. de public.* Oldrad. not. con. 114. *numero* 2. Anton. *in cap. cùm veniſſet. de reſtitu. ſpo. penult. column.*

colum. post princip. Et in tantum hoc est verum, vt non sufficiat quòd constituens postea incipiat possidere, quia in illa noua possessione non est consensus inter partes: ita sing. Bald. *in l. 1. 2. colum. in princip. Codice quando non liceat ab emp. dis.* tenet etiam & commendat Salic. *ibi, fin. column. in princip.* idem tenet Aretinus *in d. l. quamuis §. si conductor. 2. colum.* qui no. loquitur in puncto, *ff. de acquirend. possess.* Nec obstat si subtiliter dicatur, quod clausula constituti benè operatur & extenditur ad bona futura, vt postquàm iam sit quæsita, virtus & effectus constituti militet in eis, vt notanter dixi suprà ista l. quia illud est verum & procedit quando constitutum respicit bona futura ex expressa intentione & voluntate partium: secùs verò si tantùm intendunt habere respectum ad possessionem de præsenti, vt in nostro casu: quia tunc non extenditur ad nouam possessionem futuram, quia in ea nullus est consensus partium: & ista est mens & intentio Baldi vbi suprà, & ita subtiliter declarat Aretinus, *dicto Paragrapho si conductor.*

85 Adde tamen quòd itta con. & doctrina quæ habet, quòd ita demum per clausulam constituti transit & acquiritur possessio, quando constituens possidebat tempore constituti, & hoc probatum fuerit, procedit & debet intelligi, quando lis vel quæstio possessionis vertitur inter eum in cuius fauorem emanauit clausula constituti & inter alium tertium, qui prætendit non esse quæsitam possessionem: secùs tamen est, si lis vel quæstio vertitur inter ipsum constituentem, & eum in cuius fauorem apposita fuit clausula constituti: quia tunc prædicta clausula & eius confessio sibi præiudicat, vt alter nihil teneatur probare: ita singul. & in terminis voluit solus Bald. *in fin. Cod. de edict. diui. Adr. tollen. antepen. colum. 8. q. principali*, idem Bald. expressiùs ponderando text. *in l. ibi quædam mulier. ff. de rei vend. 1. lect. in princip. de rei vend.* vbi dicit quòd per conductionem rei probatur possessio inter partes, licèt non constet quòd conductor possidebat, licèt secùs sit respectu tertij: & idem tenet ibi nota. Ang. de Peru. 2. *colum. in princ. versic. item attende*, idem etiam tenet Socin. 2. *volum. con.* 187. 5. *colum. num.* 14. in cuius confirmationem licet ipsi non allegent, facit text. *in l. optima, Cod. de contra. & commit. stipul.* vbi dicitur quòd clausula vel confessio posita in instrumento probat inter easdem partes, non verò respectu tertij: & ad hoc notat illum text. Iacob. Bu. & commun. doct. ibi Bartol. *in Auth. si quis in aliquo documento fin. col. pen. q. Cod. de edendo.* idem Bartol. not. *in l. sciendum de verb. obl. 3. colum. in princip. num.* 5. & ibi moderni. Secundò confirmatur ex sententia Bart. *in l. per diuersas, C. mandati 2. colum. num.* 12. vbi dicit quòd licèt confessio pretij recepti in instrumento cessionis non probet, vt colligitur ex text. *in l. ab Anastasio. eo. tit. ibi, re ipsa persolvit.* tamen debet intelligi respectu tertij contra quem fit cessio: sed quo ad cedentem benè noceret & probaret illa confessio, cum qua sententia transeunt comm. doct. ibi. Tertiò confirmatur ex sententia no. Bald. & comm. *in l. empt. C. plus vale.* quòd agit in 2. colum. vbi dicit quòd quando simulatio contractus allegatur ab aliquo tertio, potest probari per coniecturas, puta per continuatam possessionem venditoris: si vero allegatur ab aliquo ex contrahentibus, contractus & confessio partis omnino sibi nocet, nec ex retentione & continuatione possessionis præsumitur simulatio, facit text. not. & ibi doctrina Bart. in fin. Ang. & doct. *in l. sicut §. superuacuum ff. quib. mod. pign. vel hypo. sol.* Quartò facit tex. & ibi commun. doct. *in leg. generaliter, Cod. de non num. pe.* vbi ponitur regula generalis, quod semper confessio partis adhibita in aliquo contractu nocet & præiudicat sibi, & probat in quacunque causa præter quàm in causa mutui.

Quintò facit ille singul. text. *in l. pen. Codice de non numer. pecu.* vbi probatur quod licet confessio mutui noceat & præiudicet ipsi debitori principali lapso biennio, tamen non nocet nec præiudicat aliis creditoribus eius, & talis confessio in præiudicium eorum non probat etiam lapso biennio: quòd subtiliter probat illa lex ibi dum dicit, nec eo prohibeantur, quod principalis debitor ea nunquam vsus est: & licèt ab aliquo doctore antiquo nec moderno ille text. ad hoc non sit consideratus, reperio quod expressè eum ad hoc notat Salic. *in l. si quis post hac, C. de bon. pos. 2. colum. in princip.* & ad hoc etiam illum text. notat Angel. de Aretin. *in §. fuerat Institut. de actio. 11. colum. num. 16. in fin.* illum etiam text. ad hoc notat & reputat mirabilem Ias. non allegando prædictos doctor. *in d. §. fuerat 17. col. num.* 84. Verum tamen est quod licèt ille text. ita videatur probare, tamen verior intellectus & sensus est quem sequor, quod creditores possint opponere except. non numer. pecu. pro suo interesse s. intra tempora quibus posset opponere debitor qui confessus est mutuum recepisse, & sic intra biennium à die suæ confessionis, non vltra: & ita expressè tenet solus Angel. de Peru. *in d. l. penult.* qui aliud verbum in illa l. non dicit & idem tenet ibi Salicet. *numero secundo* & nullus alius tangit hoc: & hoc aperte probat text. *ibi in fine*: rectè ponderatus, nec obstat ibi text. *in vers. nec eo prohibeantur*, dum dicit, *debitor ea nunquam vsus est*, quia debet intelligi quod nunquam ea vsus est, poterat tamen ea vti, quia non erat lapsum biennium, vel si erat lapsum creditor admittitur si vult probare contrarium, sicut ipse debitor principalis posset: & vltra prædict. doctor. Ang. & Salic. istam opinio. & intellectum ad illum text. apertè vult Bartol. *in l. assiduis fin. colum. pe. q. Cod. qui potio. in pign. ha.* & ibi Ang. 2. *column. num.* 2. & ibi Salic. *fin. col.* 8. *q. principali*, Alex. *in l. 1. ff. sol. mat. 9. colum. num.* 35.

Sextò confirmatur ex gloss. reputata sing. iuncto text. *in l. assiduis, Codice qui potio. in verbo, dare*, vbi dicit quod licèt confessio mariti de dote recepta præiudicet sibi, & probet contra eum, si non opponat exceptionem non numeratæ dotis intra legitima tempora statuta, *in l. fin. cum Authent. ibi posita in tit. Codice de dot. cau. non n.* tamen illa confessio 86

non nocet creditoribus mariti, nec probat contra eos etiam post illa tempora, nisi fiat vera & plena probatio dotis: pro qua sententia facit text. ibi *in versicul. cum enim*, ibi, *si tamen re ipsa fuerint parti mariti data*: vbi apertè videtur text. requirere veram & realem numerationem vt fiat præiudicium creditoribus: idem probat text. *in l. si quis posthac, Codice de bonis proscr.* ibi, *sed quam se corporaliter tradidisse docuerit repræsentetur*, vbi expressè probatur quòd si bona mariti sunt confiscata, & vxor agit contra fiscum pro dote, oportet probare veram & actualem numerationem & traditionem dotis: de quo articulo latè per Alexand. & modernos *in l. 1. ff. sol. matrim.* & per Iason *in §. fuerat Instit. de actio.* Septimò confirmatur per textum *in Auth. sed iam necesse, Cod. de donat. ante nupt.* vbi habetur quod confessio mariti, imò vera probatio de aliquo argumento dotis facto ab vxore constante matrimonio non probat aliquo modo in præiudicium creditori mariti, licèt probet in præiudicium ipsius mariti confitentis, & ad hoc no. ibi doctor. Octauò confirmatur ex sententia Ioann. de Pla. *in §. item si quis in fraudum Instit. de actio.* vbi dicit quod licèt pater possit præiudicare filiis alienando titulo oneroso, tamen debet constare de numeratione pretij, & non sufficit confessio partis, licèt talis confessio sibi noceat: & facit text. *in l. 1. §. si mittam, ff. si quid in fraud. pa.* quod reputat singulare Iason *in l. 1. 2. colum. ff. de eo per quem factum est*, idem Iason *in Authent. vnde si parens, Cod. de inoffic. testam. 2. col.* notat Paul. *in l. fin. col. C de inoffic. do.* & posui suo loco. Nonò confirmatur per text. *in Authent. quod obtinet, C. de probat.* vbi habetur quod confessio etiam iurata testatoris dicentis se debitorem alicuius, non nocet creditoribus, sed benè nocet sibi & hæredibus. Decimò confirmatur notabili & vtili fundamento, nam licèt instrumentum in quo continetur confessio partis vel etiam tabellionis, quod alteri tradidit possessionem, non probet quando fit in absentia rei, sed ita demum si fiat in ipsa re vel eius præsentia, cùm aliàs actus traditionis non potuit interuenire, sed tantum videtur data licentia intrandi possessionem propria authoritate, vt probat text. singul. secundum vnum intellectum *in l. prædia, ff. de acquir. possess.* per quem ita tenet ibi Dinus, Iacob. de Aretin. & Oldra. quòd refert Bald. tenet etiam ibi Bartol. Albe. Angel. Paul. Imo. Roman. Cuman. & Alexand. istam etiam con. tenet not. Cin *in l. 2. in fin. C. eod. tit.* & ibi Bart. Ang. *ibi 1. column. numero 4.* Bald. *1. lect. 2. colum. numero 5.* Salic. *in fin.* Paul. *in fin.* & communiter doct. istam etiam con. tenet Spec. *in tit. de empt. & vend. §. 1. 10. col. vers. sed quid si in instrumento continetur*, istam etiam concluf. tenet Bald. *in cap. 1. fin. col. in fi. quid sit inuestitura in vsibus feud.* Anton. de But. *in ca. cum venisset de restit. spo. pen. colum. in princip.* idem Anton. *in cap. 2. de consue. fin. colum. in fin.* & ibi Imola *in fin.* & ibi Car. *fin. q.* Bald. *in rubric. Codice de contr. empt. pen. col. 19. q.* Alexand. *4. vol. con. cons. 10. numero 5.* Platea *in §. actionem Instit. de actio. 4. colum. num. 16.* tamen ista concluf. debet intelligi quando lis vertitur super possessione inter eum qui prætendit sibi quæsitam possessionem, & alium tertium: secùs verò si lis vertatur inter easdem partes contentas in instrumento, vel earum successores: quia tunc talis confessio probat: ita singul. tenet Iacob. Butr. *in l. 2. C. acquirend. possess. 2. colum.* ibi Albe. *in fine*, argumento text. *in l. optimam. Codice de contr. & commit. stipu.*

Item adde quod ista concluf. & doctrina 87
debet intelligi, præterquam si clausula constituti reperiatur in instrumento antiquo, quia tunc benè censetur probata possessio etiam respectu tertij, istud est singul. dictum Socin. *in secund. volum. con. consil. 187. 5. columnn. in princip.* ex eo quod propter difficultatem probationis sufficit minor siue verisimilis probatio, *vt in leg. non omnes §. à barbaris, Digestis de remiss. cum simil.* & idem videtur tenere Abba. *cap. cum nobis de præscrip. secunda col. in fin.* vbi quærendo qualiter probetur possessio in factis vel instrumentis antiquis, inter alios modos dicit, quod per clausulam constituti positam in instrumento: & sic expressè præsupponit quod tali casu non requiratur probare possessionem fuisse penes constituentem: quia aliàs non esset dubium, nec esset aliqua specialitas in facto vel instrumento antiquo: & ita ponderat Socinus, vbi suprà. Confirmatur etiam, quia licet instrumentum publicum manu notarij vel tabellionis confectum non facit fidem, nisi probetur illum esse notarium vel tabellionem, quando negatur à parte esse publicum, vt notat Innocent. & doctores *in cap. 1. de fide instrument.* Bald. *in Authent. sed nouo iure 2. colum. Codice si cert. pet.* & ibi doct. & est lex no. *114. tit. 18. 3. part.* tamen illud debet intelligi nisi instrumentum sit valde antiquum, quia tunc facit fidem, nec aliqua probatio requiritur: ita singul. Bald. *in Auth. quas actiones fin. colum. num. 18. Cod. de sacros. Eccles.* idem tenet Bald. *in l. comparationes, Cod. de fid. instrument. 4. colum.* prope finem tenet etiam Iason *in l. Barbarius, ff. de offic. prætor. 11. col. n. 48.*

Et ex superiore conclusione & doctrina, 88
quæ habet quod per clausulam constituti non transfertur possessio, nisi constituens possideat tempore constituti, infero primò, quòd si procurator alicuius cum generali vel speciali mandato ad vendendum vel alienandum, & etiam possessionem tradendam vendat, vel alienet rem domini, & constituat se nomine emptoris possidere, non transfertur in eum possessio, nec per consequens dominus vel alius effectus possessionis, quia cum talis procurator non possideat nihil operatur clausula constituti, quod est notandum in practica. Secundò infero, quod si tutor vel curator cum legitima & debita solennitate vendat & alienet rem minoris, & constituat se nomine emptoris possidere, non transfertur in eum possessio, ex prædicta ratione: confirmatur ex sententia expressa Bart. *in l. 1. ff. de acq. poss. fi. col. in prin. n. 24.* vbi dicit quòd istæ personæ non possunt per visum vel aspectum transferre possessionem cum non possideant: & cum Bart. se habet com. opin. vt dixi

suprà

ſuprà in 3.actu ficto, per quem acquiritur poſſeſſio, *in l.illatione*. Tertiò infero, quod ſyndicus Eccleſiæ, vniuerſitatis vel collegij non poterit per clauſulam conſtituti transferre poſſeſſionem. Quartò inferò, quod executores teſtamentorum vendendo vel alienando non poſſunt transferre poſſeſſionem per clauſulam conſtituti ex prædicta ratione. Quintò infero quod ſi hæres poſtquam eſt factus dominus per aditionem hæreditatis: ante tamen quàm apprehendat poſſeſſionem vendat, donet, vel alienet aliquam rem hæreditariam, & conſtituat ſe nomine emptoris poſſidere non transfertur in eum poſſeſſionem: cum talis hæres non poſſideat, licèt ſit iam factus dominus per aditionem, *vt in l.cum hæredes, ff.de acquir. poſſeſſ.* & idem eſt in legatario, vel illo in quem tranſit dominium alicuius rei ſolo titulo ſine poſſeſſione: nam ſi talis dominus vendat vel alienet illam rem, & conſtituat ſe nomine emptoris poſſidere, non poterit in eum transferre poſſeſſionem virtute prædictæ clauſulæ, cum conſtituens non poſſidebat.

89 Sextò & ſingulariter infero, quod ſi in alienatione vel contractu quis conſtituat ſe poſt mortem ſuam nomine alterius poſſidere non transfertur aliqua poſſeſſio, nec tunc clauſula conſtituti aliquid operatur: & ratio eſt quia cum conferatur in tempus in quo non ſit poſſeſſio penes conſtituentem, imò extincta ſit per mortem eius, meritò ex prædicta clauſula nulla tranſit poſſeſſio vel effectus: & hoc eſt notabile & quotidianum, & in ſpecie reperio quod ita tenet Angel. de Peru. *in dicta l. quamuis*, §. *ſi conductor num.*1. *ff. de acquirend. poſſeſſ.* & tenet etiam ibi expreſsè Cuman. 2. *colum. in princ. verſicul.* per hoc dicit Angel. Alex. *ſecunda colum. num.*7. idem etiam tenet & reputat ſingulare Alexand. *in* 2. *volum. con. conſ.* 82. 3. *colum. num.* 11. Iaſo. *in l. quoties, C. de re vend.* 4. *colum. numero* 17. & ante eos reperio quòd expreſsè hoc voluit Bald. *in c.*1. *de confirma. vti. vel inuti.* 2. *col. numero* 13. quem refert & ſequitur Iaſo. *in l. nemo poteſt* 7. *colum. num.* 32. *ff. de lega.* 1. idem Iaſo. *in l. quoties, ff. de hær. inſt. pe. column. in fi.* ex quibus infero nouiter & ſing. quòd ſi contractus ſuper quo appoſitum eſt conſtitutum fieret ſub conditione, quæ ſecundum iuris diſpoſitionem debet retrotrahi, & illa conditio adimpleatur & purificetur poſt mortem conſtituentis, non retrotrahitur conſtitutum in eo poſitum, nec virtus & effectus eius, vt poſui & fundaui in alio propoſito infrà iſta l. *verſ. dubium tamen eſſet in hoc ſatis ſingulare & ſubtile.* Imò quòd magis eſt, dato quòd quis ſe conſtituat nomine alterius poſſidere purè, & ſimpliciter, & de præſenti, & tranſlata ſit poſſeſſio in eum in cuius fauorem fuit poſitum conſtitutum, tamen ſtatim quod moritur conſtituens, ipſo iure amittitur & extinguitur poſſeſſio quæ iam erat alteri quæſita: ita ſingul. determinat Lud. Ro. *in con. ſuis conſ.* 189. *in fin. n.*9. tenet etiam & reputat ſing. Iaſ. *in* §. *item ſi quis in fraudem Inſtit. de actio.* 4. *colum. numero* 77. Aduertendum tamen quòd iſta con. apertè eſt falſa, per text. *in l. ſi de eo.* §. *ſi fortè ff. de acq. poſ.* vbi habetur quod quando poſſeſſio retinetur per alium, puta procuratorem, tutorem, ſeruum, vel ſimilem perſonam, non amittitur per mortem eorum niſi data negligentia recuperandi: quem ad hoc not. & comm. doct. & dicit vnicum Bald. *in c. licet cauſam pe. col. de proba. ſimi.* text. eſt *in l. ſi id quòd* §.1 *.eod. tit.* vnde dicerem, quod ſi ille in cuius fauorem erat poſita clauſula ſit abſens, & conſtituens moriatur antequam alter ſciat & ratum habeat, extinguitur virtus clauſulæ & non quæritur poſſeſſio: ſecùs verò ſi erat præſens & iam ſemel ei fuit quæſita, quia poſteà morte conſtituentis non perdita niſi data eius negligentia per ſupra dicta.

Et ex ſuperiori doctrina & reſolutione, 90
quæ habet, quod per clauſulam conſtituti non tranſit poſſeſſio, quando conſtituens non poſſidebat tempore conſtituti, ſe offert pulchrum valde ſubtile dubium, ſi ille qui ſe conſtituit ſolam nudam & ſimplicem detentationem habeat, non verò poſſeſſionem, an per talem clauſulam tranſeat ſaltem illa ſola nuda & ſimplex detentatio? & effectus eſt maximus, nam ſi poneretur in contractu venditionis vel alio tit. habili ad tranſlationem dominij, ſtatim virtute eius tranſiret dominium: quia ad eius tranſlationem & acquiſitionem, non requiritur traditio poſſeſſionis, ſed ſufficit traditio nudæ & ſimplicis detentationis ipſius rei text. eſt vnicus in iure *in l. ſi fundum, Digeſtis de fundo dota.* quem ibi ad hoc notat & conſiderat gloſſ. ordin. Odofred. Bartol. Baldus, Salicet. & Fulgo. & illum text. ad hoc dicit vnicum Bald. *in rub. de can. poſ. & pro* 3. *column. num.* 10. illum etiam textum dicit vnicum Bald. *in cap. contigit de dolo & contu. fin. column. in fin.* illum text. dicit ſing. Salic. *in l. traditionibus Cod. de pactis fin. column. in fin.* illum etiam dicit ſing. Aret. *in rub. ff. de acquir. poſſ.* 1. *column. in princip.* Iaſon ibi 2. *columna num.*8. & per illum text. tenet gloſſ. ordin. Pet. Cinus, Iac. Bu. Bart. Bald. Sal. Paul. & comm. doctor. *in l. cum res, C. de proba gl.* & commun. opin. *in l. qui prædium, Cod. de diſtra. pig.* gloſſ. & comm. opin. *in* §. *per traditionem Inſtit. de rerum diu.* gloſſ. & comm. opin. *in l.*1. §. *ſed & per eum, ff. de acq. poſſeſſ.* punctus ergo ſingularis & ſubtilis ſtat in hoc, an ille qui tantùm habet nudam & ſimplicem detentationem transferat per eam clauſulam conſtituti mediante titulo habili, vt per eum tranſeat dominium & plenum ius rei ac ſi verè traderetur: & certè eſt ſubtilis & neceſſaria quæſtio: in qua reſolutiuè dico, quod ſi omninò res eſt penes alium, tunc nuda poſſeſſio vel detentatio tranſit, cum non ſit penes conſtituentem, per doctrinam & rationem ſuperiorem: ſi verò res ſit penes conſtituentem, & eius nuda & ſimplex detentatio ſine poſſeſſione, tunc ſtat punctus noſter difficilis, an iſto caſu per clauſulam cõſtituti tranſeat illa detentatio per conſequens dominium? & videtur quod non. Primò, quia iura quæ dicunt quod per clauſulam conſtituti transfertur poſſeſſio loquuntur per nomen iuris, & ſic referri debent tantum ad poſſeſſionẽ, vnde non videtur verificari in nuda & ſimplici detentatione. Secundò pro iſta parte nouiter & ſubtiliter pondero textus, *in l. quod*

meo ff.de acquirenda poſſeſſ. ibi, *ſed deſino poſſidere, & alium poſſeſſorem miniſterio meo facio,* vbi patet, quod poſſeſſor qui ſe conſtituit ſtatim deſinit poſſidere, & remanet in nuda & ſimplici detentatione, & alium facit poſſeſſorem: ſed ſi ſola detentatio eſſet penes conſtituentem, illa non ceſſaret per clauſulam conſtituti, ſed ſemper eſſet penes conſtituentem, quia non eſt reperire quid inferius ab ipſa detentatione, in qua dicamus remanere ipſum conſtituentem: ergo ipſa detentatio non tranſit per conſtitutum: & in terminis iſtam concluſionem reperio quod tenet Bald. *in rub. C. de contrahen. quarta col. 16. quæſt. in fin.* qui fundatur tali ratione, quia cum detentatio nuda & ſimplex ſit meri facti, non tranſit per conſtitutum, quia illud habet plurimum iuris, & non perrinet niſi ad veram & realem poſſeſſionem iuris: idem etiam tenet ſolus Alexand. *in dicta lege quod meo fina. colum. num. 26.* ſimpliciter referendo verba Bald. idem etiam ſimpliciter Iaſ. *in l. prima eodem titulo 19. columna numero* 86. idem videtur velle Anton. de But. *in capit. cum veniſſet de reſtitut. ſpo. penultima colum. in medio verſic.* quandoque vltra titulum tenet etiam Philippus Decius *in regula contractus de reg. iur. ſeptima colum. verſic. primo quando poſſeſſio, &c.* & tenendo iſtam partem non obſtaret text. *in dicta lege ſi fundum, ff. de fundo cum ſimilibus*, vbi diſponitur quod ſola traditio nuda & ſimplicis detentationis ſufficit ad acquirendum dominium: quia debet intelligi quando interuenit vera & naturalis traditio rei & vera & naturalis detentatio: ſecùs verò ſi interueniat facta per clauſulam conſtituti vel alium actum fictum: quia non ſufficeret: & iſta eſt intentio Bald. & doctorum, vbi ſuprà. Sed his non obſtantib. ego teneo contrariam ſententiam, imò quod per clauſulam conſtituti vel alium actum fictum tranſeat nuda & ſimplex detentatio quæ eſt penes conſtituentem, & inducatur ficta traditio rei, & per conſequens acquiratur dominium, & ſequatur omnis alius effectus qui ſequi poſſet ex vera traditione. Primò, quia conſidero quòd per clauſulam conſtituti ille qui ſe conſtituit principaliter, agit & intendit rem habere & tenere nomine eius in cuius fauorem ſe conſtituit, & cenſetur tanquam eius procurator, vt probat textus, *in d.l. quòd meo & ſuprà dixi in princ.* ergo ſi poſſeſſio vtraque vel aliqua eſt penes conſtituentem, illa transfertur & omnis effectus eius: ſi verò nulla ſit penes eum poſſeſſio, ſed tantum detentatio, tunc per dictam clauſulam detinebit & habebit rem nomine eius pro quo ſe conſtituit, ac ſi ipſe ibi eſſet: & ſic virtus & effectus illius detentationis tranſit ad eum, ac ſi ſibi verè traderetur res, in quo tamen conſidero nouam & ſubtilem differentiam inter poſſeſſionem & detentationem: nam poſſeſſio omnino & plenè tranſit in eum pro quo quis ſe conſtituit, & non remanet penes conſtituentem: ſed detentatio ſemper remanet penes conſtituentem verè & naturaliter: quia ipſum factum infirmari iure ciuili non poteſt, *vt in l. prima Paragrapho ſi vir vxori, ff. de acquirend. poſſeſſ.* ſed illa detentatio virtualiter & effectiuè tranſit ad alium, vnde quæritur ſibi dominium & omnis alius effectus, ac ſi ſibi verè res traderetur: & in hoc conſiſtit intelligentia huius ſubtilis articuli. Secundò pro iſta parte inconuincibiliter facit. Certum eſt quòd de iure ipſa poſſeſſio cauſatur & producitur ab ipſa apprehenſione inſiſtentia, vel detentatione rei, vt eſt caſus & ibi commun. opin. *in l. prima, ff. de acquir. poſſ.* ſed clauſula conſtituti vel quilibet alius actus fictus, nihil aliud eſt quam repræſentatio apprehenſionis naturalis ipſius rei, & ad hoc ordinatur vt mediante actu ficto videatur quis eſſe in re, vnde per prius videtur eſſe ficto modo in detentatione ipſius rei, & ſic infertur clarè quòd ſi penes conſtituentem ſit poſſeſſio, ſtatim quæritur illi pro quo ſe conſtituit: ſi verò nulla poſſeſſio ſit penes eum ſaltem quæritur ei virtualiter & effectiuè illa nuda & ſimplex detentatio & inſiſtentia rei, quam conſtituens videtur habere & tenere nomine eius, & per conſequens ſibi quæritur & cauſatur omnis effectus qui poſſet reſultare ex apprehenſione & detentatione vera: ſed vera & naturalis traditio & detẽtatio rei ſine poſſeſſione operatur acquiſitionem dominij, *vt in d. l. ſi fundum cum ſimilib.* ergo & traditio vel detentatio ficta. Tertiò pro iſta parte facit ſubtile fundamentum, detentatio vel ſaltem eius effectus ſolo animo poteſt retineri in abſentia ſicut ipſa poſſeſſio ciuilis, text. eſt vnicus in iure *in l. ſi finita §. ſi quis metu, ff. de dam. inf.* quem ad hoc reputat ſingul. & vnicum Io. de Imol. Paul. & Ludou. Ro. ibi, & latiùs dixi ſup. *iſta l. in articulo de detentatione*, & ſic patet quòd iuris diſpoſitio ficta cadit etiam & habet locum in detentatione ſicut in poſſeſſione, ergo in noſtro caſu dicendum eſt, quòd clauſula conſtituti vel quilibet actus fictus verificetur & operetur effectum circa ipſam nudam & ſimplicem detentationem. Quartò facit text. qui in ſuo caſu reputatur ſing. ſecundum Paul. Imol. Aret. & doct. ibi, *in l. qui vniuerſas §. fi. ff. de acq. poſſ.* vbi dicitur quòd ſi colonus meus commodatarius vel depoſitarius, qui tantum habet nudam & ſimplicem detentationem, alteri locet vel apud alium deponat, videtur eſſe etiam in abſentia ſaltem ciuiliter in ſua nuda & ſimplici detentatione, mediãte qua dominus retinet & conſeruat omnẽ poſſeſſionem & ius ſuum: & ſic eſt ibi caſus valde ſubtilis, quòd nuda & ſimplex detentatio & rei inſiſtentia & effectus eius poteſt ciuiliter in animo retineri corpore & miniſterio alterius, ergo nimirum ſi idem dicamus in noſtro caſu. Quintò facit quia licet quis in abſentia non retineat poſſeſſionem naturalem ſed tantum ciuilem, tamen ſi amicus, procurator, filius, vel ſeruus ſit in actuali detentatione & inſiſtentia rei nomine abſentis, per eos retinet abſens etiam naturalem poſſeſſionem text. eſt *in l. etiam poſſidere Paragrapho qui ad nundinas*, ibi, *neminem reliquit ſupra Digeſtis de acquirend. poſſe.* text. *in l. generaliter eod. titul.* text. *in l. ſi id quod §. 1.* text. *in l. peregre. §. quibus explicitis 2. reſpon. eodem titulo*, text. *in l. final. Codice eod. titulo*, text. *in §. poſſidere in princ. Inſtit. de interdict.* ex quibus patet quod nuda

&

& ſimplex detentatio & rei inſiſtentia ſaltem virtualiter & effectiuè poteſt retineri per alium, ſed in noſtro caſu ille qui conſtituit, vult & intendit nomine alterius rem habere, & tenere ergo illa detentatio & rei inſiſtentia ſaltem in effectu ſibi quæratur ac ſi ipſe inſiſteret in re. Sextò pro iſta parte facit text. valde ſubtilis & expreſſior cæteris *in l.homo libe. Paragrapho quicquid ſuprà Cod. de acquir. rer. domi.* iuncto text. & ibi gl. ord. & com. opin. *in l.1.§.ſed & per eum, ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi habetur quod ſi ſeruus alienus qui poſſidetur ab aliquo bona fide acquirit aliquid ex re poſſeſſoris vel ex opera ipſius ſerui, ſtatim quæritur poſſeſſori: tamen ſi extra has cauſas aliquid acquirit dominium eius quæritur domino, ſed poſſeſſio nulli quæritur cum ab alio poſſideatur: ſed iſta acquiſitio domini fit domino mediante nuda & ſimplici inſiſtentia & detentatione ſerui, & non aliter: ſed illa cenſetur fieri fictè domino, quia traditio verè facta ſeruo videtur fictione iuris fieri domino, *vt in l.1.in fin. Cod. per quas perſonas* text. *in l. placet cum materia, de acquirenda hæred.* text. *in regula, qui facit per alium de regul. iur. in 6.* text. *in l.ita autem §. geſſiſſe, ff. adm. tuto.* text. *in l.1.§. deieciſſe, ff. de vi & vi arma.* text. *in l. Item eorum, §.1. Digeſtis quod cuiuſque vniuer. no.* ergo apertè conſtat quod nuda & ſimplex detentatio & inſiſtentia & virtus & effectus eius tranſit ad alium fictione iuris ergo eodem modo dicamus quod tranſeat per clauſulam conſtituti, & ex iſto fundamento, licet non ſic declaro, reperio quod iſtam meam con. in expreſſo tenet Aret. *in l.quamuis §.ſi conductor, fin. colum. in fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* & ante eum idem tenet ibi Paul. in fin. nihil allegando: & ſic ex prædictis remanet expeditus iſte not. & ſubtilis articulus: & eſt concl. firma quod per clauſulam conſtituti vel alium actum fictum poteſt transferri ſola nuda & ſimplex detentatio ſaltem virtualiter & effectiuè, licèt nulla poſſeſſio ſit penes conſtituentem, & infertur maxima extenſio ad text. cum com. opin. *in d. l.ſi fundum, ff. de fundo dotali,* vbi dicitur quòd ex nuda traditione & detentatione rei mediante tit. habili quæritur dominium ſine poſſeſſione, vt procedat nedum quando interuenit vera & naturalis traditio & detentatio, ſed etiam ſi interueniat ficta per clauſulam conſtituti vel alium actum fictum: quod nota quia alibi non reperies iſtum articulum ſic declaratum. Item etiam iuxta prædicta ſubtiliter & 91
neceſſario quæro, an procurator, tutor, curator, vel ſimilis perſona poſſit quærere poſſeſſionem domino ſuo per aliquem actum fictū ex ſupra poſitis? Et iſta quæſtio habet duos principales articulos. Primus eſt, an procurator vel ſimilis perſona poſſit transferre poſſeſſionem alteri per actum fictum: & expeditum eſt quod non: vt latè & notabiliter dixi ſupra iſta l. in primo actu ficto ſ. viſus & in actu ficto clauſulæ conſtituti. Secundus articulus principalis eſt, an procurator, tutor vel curator poſsit acquirere poſſeſsionem domino per actum fictum, vt puta ſi talis procurator ad emendum, vel contrahendum & poſſeſsionem recipiendam emit & contrahit cum aliquo, & talis procurator non accipit poſſeſsionem vere & realiter per actum verum apprehenſionis, ſed per actum fictum, quia venditor, donator vel contrahens conſtituit ſe nomine talis procuratoris poſsidere, vel ſe conſtituit nomine domini præſente & acceptante procuratore, vel per vſum, conductionem, retentionem vſusfructus, traditionem clauium vel inſtrumenti, vel quemlibet alium actum fictum vult in talem procuratorem vel dominum transferre poſſeſsionem, an tali caſu quæratur poſſeſsio domino, ac ſi verè & realiter interueniſſet traditio? & certè iſte articulus eſt valde ſubtilis, vtilis, & quotidianus, quem intendo benè & vtiliter examinare, & videtur quod per talem actum fictum, non poſsit quæri poſſeſsio domino mediante procuratore: & hoc tali potiſsimo fundamento, quia quæ fictiones vel ſpecialitates non poſſunt concurrere in vno eodémque actu: *vt in l.1. Codice de dotis promiſ.* & ibi glo. & commun. opinion. *& in l. cum poſt Paragrapho gener. ff. de iure dotium.* Sed in iſto caſu interueniret duplex fictio: vna quod procurator fictè repræſentat dominum, & per eum videtur dominus ipſe facere: text. eſt *in l.ita autem, §. geſſiſſe ver. geſſiſſe, ff. de admi. tuto.* cuius verba ſunt, *geſſiſſe enim videtur qui per alium geſſit*, text. *in l. item eorum Paragrapho ſi decuriones, ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nomine,* text. *in l. ſi quis ſolutioni verſiculo mora videtur, ff. de vſuris,* text. *in l. prima, verſiculo feciſſe, ff. de eo per quem factum eſt*, text. *in l. prima §. deieciſſe, ff. de vi & vi arma* text. *in l. item apud Labeonem, §. finali, ff. de iniu.* text. *in l. ſi quis id quod §. fi. ff. de iuriſ. om. iud.* text. *in l. ſi per alium, ff. ne quis eum qui in ius vocand. eſt vi. exi.* text. *in l. oſſa verſic. final. ff. de reli. & ſumpt. fune.* text. *in l. is damnum, Digeſtis de reg. iur.* text. *in l. hoc iure §.1. eodem titulo* text. *in l. quòd iuſſu. eod. titul.* text. *in reg. qui facit de reg. iur. in 6.* Secundo fictio eſt quod actus fictus poſſeſsionis habetur & reputatur pro vero: text. eſt *in l. prima §. ſi iuſſerim, ff. de acquir. poſſeſſ.* text. *in dict. l. quòd meo eod. tit.* text. *in l. quarundam eod. tit.* text. *in l. clauibus, ff. de cond. empt.* text. *in l. quadam mulier. de rei vend.* text. *in l. 1. & in l. quiſquis, Codice de don.* ergo nullo modo poteſt quæri poſſeſsio. Secundo & principaliter pro iſta parte facit, quia quando concurrit præſumptus titulus & ficta traditio, non quæritur aliqua poſſeſsio: ita notat Bart. *in l. ſi aliquam rem. 3. colum. in princ. ff. de acquir. poſſeſſ.* & ibi comm. doct. Tertiò, quia licet dominium & poſſeſsio, & omnia illa quæ quæruntur per actum naturalem traditionis quærantur domino, mediante procuratore, *vt in l.1. Cod. per quas perſonas & in l. per procuratorem, Cod. de acquir. poſſ.* tamen ea quæ ex actu ciuili quæruntur non tranſeunt in dominum mediante procuratore, ſed reſident priùs in perſonam procuratoris, vt ab eo cedantur ipſi domino, *vt in l. ea quæ ciuiliter, ff. de acquirend. rer. domin. & l. poſſeſſio quoque §. & ſi poſſeſſio infra iſto titulo.* Sed iſte eſt actus fictus ciuilis ergo per eum non quæratur domino. Quartò, quia licèt ſolo titulo tranſeat dominium in Eccleſiam vel ciuitatem, *vt in l. fin. C. de ſacroſ. Eccl.*

Item etiam licet sola pollicitatione quis obligetur reipublicæ, vel pio loco, *vt in l.*1. *ff.de pollicita.*tamen si sola pollicitatione quis promittat rem Ecclesiæ vel ciuitati, non transfertur dominium ipso iure, ne duæ fictiones vel specialitates concurrant: ita probat text.*in l.si quis rem versic. res enim.ff.de pollicita.*& ibi tenet gloss.ordin.Bart.& commun. doctor.& ex his,maximè ex primo fundamento istam sentent. & conclus.tenet originaliter Guilier.*in l.ab emptione,ff.de pactis final.quæst.* idem Guilier.*in l.licet,Cod.de acquir.possess.*11. *colum.num.*20.Alber.*in d.l.ab emptione secunda column.num.*3. Angel. de Peru.*in l.*1.*§.per procuratorem ff.de acquir.possess.* idem Angel.*in l. si is qui pro emptore, ff.de vsuca. pen.column.* & ibi Ioann.de Imol.*pen.column. num.*9. Bald.*in cap.cum venisset de resti. spolia.secunda column. num.*3. Sed his non obstantibus in proposita quæ teneo contrariam sententiam, imò quod quæratur possessio & omnis effectus eius domino mediante procuratore etiam per actum fictum: & in expresso istam sentent. & con. tenet sing. magistraliter Bartol. *in l.si is qui pro emptore.ff.de vsucap. penultim. column.versiculo quid dicemus,*Cuma.*ibi final.colum.& q.*Bartol. *in l.ab emptione fin.colum.& q.ff.de pactis,*Bald. *ibi,colum.& q.*Ang.2.*colum.num.*4. Imol.*in l.*1. *ff.de acquir.possess.colum. in fin.vers.* Item diligenter pondera & ibi Alexand.*pe. col.num* 88. Ias.*pe.colum.num.*104. Imol.*in §.per procuratorem eiusdem legis secunda column.num.*2. Rom. *ibi* 1.*colum.in fin.*Aretin.*ibi* 4.*colum. vers.extra,* gloss. qui no. & meliùs quàm alibi loquitur Alexand.*ibi fin.colum.num.*14.Vincent.*ibi latè* 11.*colum. num.*28. & ibi dicit hanc esse magis commun.opin. Baldus,*in l.*1.*Codice quando liceat ab em.dis.*2. *colum. num.*7. & ibi Sal.*fin.col. & q.*idem Sali.*in l.*1.*Cod.per quas personas fin. colum.& quæst.* Ias. qui no. loquitur *in d.l.si is qui pro emptore,fin.fol. & qu.num.*387. vbi dicit hanc esse magis commun. opin. idem Ias. *l.ab emptione,ff.de pactis, fin. colum.*& q.Dinus *in con.suis,con.*15.*incipienti quæstio talis est,*vbi plus dicit, quod per constitutum factum negotiorum gestori quæritur dominium & possessio domino secuta ratihabitione. Pro quo communi sent.& con.1.facit text.sing.& vnicus *in l.certè* §.1. *de precario*, vbi expressè dicitur, quod possessio quæ resultat & acquiritur ex actu ficto dicitur vera & propria, sicut si quæreretur per actum verum?& ad hoc eum notat ibi Ang. & doctor. & Bart.& commun. doct.in locis supra citatis, in quibus ille text. adducitur pro capitali fundamento, & illum text. ad hoc dicit vnicum in iure Bald. *in l. vna* §.*ne autem Cod de cadu.tol.fin.col. num.*19. & illum text dicit sing. Ias. *in* §.*actionum Inst. de actio.*20.*colum.num.*149.& dicit vnicum Ias. *in princ.Inst.de actio fin. colum. in fin.* Confirmatur etiam, quia quando lex inducit actum fictum loco actus veri, intelligitur attribuere casui ficto omnes qualitates & effectus, quæ resultarent ex actu vero: ita probat text.*in l. lege Cornelia ff.de testa.*ibi expresse notat Aretin.*in* 1.*no.*Sed aduertendum quod ille text.*in d.l.certè* § 1.*ff.de precario*, nihil probat, quia ipse loquitur in actu naturali possessionis: nam dico quod si procurator accipit rem precario nomine domini: quæritur possessio domino: & tamen ille actus apprehensionis ex titul. & causa precarij est verus & naturalis, & per eam quæritur possessio naturalis accipienti,& ciuilis remanet penes concedentem,. *vt in l.habet* §.*fin.ver.placet,eo. tit.*& ibi gloss. & commun. opin. & latiùs dixi suprà ista l. vnde ibi nullo modo probatur ista conclus. sed dico quod ille text. probat isto modo:nam licèt ibi actus naturalis apprehensionis sit naturalis & verus, tamen respectu personæ gerentis interuenit fictio: quia ibi procurator apprehendit possessionem & non ipse dominus, & tamen repræsentatur persona domini per procuratorem,& sic per fictionem,& dicit textus quod ipse dominus propriè rem habere & apprehendere videtur, ergo similiter quando essent ficta traditio & actus fictus possessionis,resultaret possessio vera:& iste est verus & realis sensus, per quem ille text. nostram con.probat. Sed aduertendum rursus quod secundum hoc etiam ille text.non probat principalem con.Bartol.& comm.quia licèt quando interuenit vna fictio s. procurator,& actus verus apprehensionis quæratur possessio domino. Item etiam quando interuenit vel verus dominus, & sic propria persona & actus fictus, quæratur possessio domino,per omnia iura loquentia de actu ficto: tamen ille text. non probat, quod quando concurrit duplex fictio s. procurator & actus fictus, quæratur possessio domino, vnde ille text. capitalis non probat commun. opin. Sed adhuc sustinendo commun. opin. dico quòd etiam eo casu quo concurrit vtraque fictio quæritur possessio domino, vt in nostro casu & q. quia considero quod quilibet actus reputatur verus & proprius quò ad effectum:nam procurator repræsentat dominum, adeò quod verè dicitur dominus facere: text.est expressus qui sic debet intelligi *in d.l. certè* §.1.*de precario,* & in hoc est singul.& vnicus secundum doctor.vbi sup. Item etiam actus fictus possessionis habetur pro vero & producit veram, realem & propriam possessionem ac si actus esset verus, & hoc non probat text. *in d. l. certè* §. 1. neque doctor.adducunt text.per hoc,sed ego adduco text.expressum *in d.l.quod meo* §.*si venditorem, ff.de acquirend.possess.in fin.*vbi dicit text.quòd per visum qui est actus fictus non minùs quæritur possessio quàm si pedem finibus intulisset:vnde ex his duobus iunctis, cum sint perfecti, quæritur possessio, nec obstat quod concurrunt duæ fictiones vel specialitates, quia statim respondeo. Secundò pro hac sentent. & commun. con. facit text.*in l. quarundam,ff.de acquirend.possess.*vbi expressè probatur quod per fictam traditionem factam procuratori quæritur possessio domino sicuti per veram: & ad hoc no.ibi Cuman. & ad hoc etiam illum text.not. idem Cuman.*in d. l. si is qui pro emptore, ff.de vsucap. fin. colum. in fin.* Alex.*in l.*1.§.*per procuratorem,ff.de acquirend. possess.fin.colum.*sed ille text.nihil probat,quia ibi per appositionem custodis quæritur possessio, quia fuit positus ab ipso domino, non verò à procuratore, & sic vnus tantùm actus fictus

fictus interuenit & non duplex. Tertio vltra doctor.facit bonus textus *in l.1.§.si iusserim in princip.ff. de acquirend. possess.* vbi procurator potest quærere possessionem domino per visum, & sic videtur casus expressus pro decisione huius quæstionis, sed adhuc ille textus non probat, quia ibi ipse dominus etiam erat in præsentia rei, vnde potiùs videtur possessio quæsita domino ex persona eius, quàm ex persona procuratoris: & ita tenet & declarat ibi Dinus,Rainerius,Alb.Paul. Alexand: Cuman.Iason.Vincent.& commun. doctor.cuius effectus potest esse maximus, quia si procurator sit inhabilis, vt infans, furiosus, vel similis,quæritur domino,& non vitiatur actus facit etiam text.*in l.si procuratori præsentis,ff. de verbor.obligat.*facit etiam gloss. singul. & vnica in l. quæ extrinsecùs eo.tit. Quartò facit text.*in ca.accedens extra,de prabendis,* vbi possessio beneficij quæritur per procuratorem mediante inuestitura qui est actus fictus:& ad hoc illum text.notat Bald.*in d.l.1. Cod. quando liceat ab em.dis.2.colum.num.7.* & certè ille text. optimè facit, nisi dicas quòd ibi non potest cadere actus verus & naturalis ex qualitate rei. Quintò facit text. *in cap.1.§.1. vers. item inuestitura de notis feudorum in vsibus feudorum*, vbi habetur quòd inuestitura & eius effectus potest quæri domino per nuntium vel procuratorem:& ad hoc pro casu nostræ quæstionis notat ibi Bald. & illum text. ad hoc commendat & dicit optimum Aretin. *in l.1.§. per procuratorem penultim. colum.ff. de acquir. possess.*Sextò & finaliter pro ista communi sentent. & conclus. pondero hodie expressam *l.in leg.* 17.*suprà his ll.Tauri,* vbi dicitur quod melioratio est irreuocabilis, si fuerit tradita possessio verè vel fictè per traditionem instrumenti ipsi filio meliorato vel procuratori eius: ergò apertè vult quòd possessio possit quæri per procuratorem mediante actu ficto: idem probat lex 44.suprà his ll.Tauri,nec obstat si dixeris quòd solum loquuntur in casu meliorationis & maioratus: quia certè eadem ratione idem esset in aliis casibus, nec obstat iterum si dicas quòd solum illæ ll. loquuntur in actu ficto traditionis instrumenti,quia gratia exempli illud posuit, vnde idem esset in quolibet alio actu ficto.

Nec obstat huic sententiæ & communi opinioni primum capitale fundamentum, in quo dicebamus quòd in nostro casu & quæst. concurrunt duæ fictiones vel specialitates, ideo actus debet vitiari: quia respondeo quòd concurrunt respectu diuersarum personarum, & procedunt ex diuersis fontibus & ex diuersis respectibus: nam quod procurator repræsentet dominum est respectu domini. Item quòd actus fictus habeatur pro vero est respectu tradentis, quod non est prohibitum, vt probat text. *in l. singularia, ff. si cert. pet.* per quem ita determinat Bartol. *in d.l.si is qui pro emptore penultim. colum. num.* 71. & super eo commun.repetentes idem Bartol. *in l.gerit penultim.colum.de acquirend.hæredit.* idem Bartolus *in l.ex facto 5.columna.de vulga.& pupil.*idem Bartol.*in leg.sub conditione, ff. de solut.*Baldus *in l.1.Codice de dotis promiss.*Baldus *in l.1. Cod. quando liceat ad emp. dis. finalibus verbis* Alexand.Iason,& Philippus Dec.*in d.l.singularia, ff.si cert.pet.* facit textus & ibi ponderat ret. *in l.sed si plures §. ad substitut. de vulg. & pup.* in specie in nostro casu & quæst.ita respondet Aretin.*in d.l.1. §. per procuratorem fin.col.* cum quo transeunt commun. doct *ff.de acquir.poss.* Sed ista ratio & sol. licet videatur colorata & subtilis, tamen mihi non concludit, quia ita demum plures fictiones respectu diuersarum personarum admittuntur, quando tendunt ad commodum vtriusque personæ: secùs si ad commodum vnius, quia tunc non debent admitti: & ita probat & debet intelligi textus *in d. l. singularia* & iste est sensus Bartol. *in d.l.si is qui pro emptore pen. colum.versicul.2. casu* & sensus omnium doctor. vbi suprà & in specie ita tenet & declarat Ias. *in d.l.si is qui pro emptore pen.colum. vers.sed ad istud fundamentum.* Secundò & subtiliùs ista ratio & solutio non concludit,quia in nostro casu vtraque fictio interuenit & concurrit respectu eiusdem personæ & ad eius vtilitatem s. respectu solius accipientis: quia procurator repræsentat eius personam: item actus fictus possessionis reputatur verus, & iste magis attribuitur sibi quam alteri, cùm actus acquisitionis possessionis semper consideretur in acquirente, *vt in l. 3.ff.de acquir. possess. cum simil.* & sic potest teneri quælibet solutio, sed melior solutio videtur, quod licet concurrant duæ fictiones respectu vnius personæ s.acquirentis, tamen sustinentur, quia sunt tales actus ficti, quia quo ad effectum reperitur in iure decisum,quòd omnino & propriè habeantur pro veris, vt suprà bene probaui,& subintrant & subrogantur loco actus naturalis,vnde debent operari eosdem effectus quos operantur actus veri & naturales:& ista est mens & intentio prædictorum iurium, & est veritas in hoc articulo: & secundum hoc infertur responsio ad superiora fundamenta contraria, quia ibi specialitates & fictiones stant in istis finibus, nec omninò dicitur quòd habeantur pro actu vero, nec sumunt eius naturam.

Subsequenter etiam quæro, si quis vendat 92
rem suam alicui & tradat possessionem per clausulam constituti,vel per quemlibet alium actum fictum, & postea vendiderit alteri & tradiderit ei verè & naturaliter ipsam rem & possessionem eius, quis eorum præferatur? & breuiter & resolutiuè dico, quod primus debet præferri cui est facta traditio per actum fictum, per regulam & rationem text. *in lege quoties,C.de rei vend.cum simil.*item etiam,quia ius, effectus, & possessio quæ resultat ex actu ficto reputatur esse vera & perfecta sicut illa quæ resultat ex actu vero & naturali: ita probat text.sing. & vnicus *in l.certè §.1.ff.de precario*, quem no.& commendat ibi Bart. Ang. & doct.& dicit vnicum Bal. *in l.vna, §.non autem Codice de cadu.tollen. fin. colum. numero* 19. & dicit vnicum Iaso.*in princ.Instit.de actio.fin. colum.in fin.*& vltra doctor.facit melior text.*in ista l.quòd meo §.venditorem,in fin.*vbi non minùs possidere cœpi quàm si pedem finib.intulissem & in expresso istam sentent.& conclu.

tenet originaliter Guido de Suza, *in d. l. quoties, C. de rei ven.* idem *in l. fi. C. de sacro. Eccles.* Ioan. And. *in addi. Spe. in tit. de empt. & ven. §. sciendum vers. nota quod si res vendita num.* 29. Bald. *in rub. C. de contra. empt.* 4. *col.* 16. *q.* Bald. *in præludiis feu.* 6. *col. n.* 29. vbi dicit quòd licet sit fictio in modo tradendi, tamen veritas est in substantia possessionis Ias. *in d l. quoties, C. de rei ven.* 4. *col. in* 5. *limitatione principali n.* 14. Ant. But. *in ca. cùm venisset de resti. spo.* 3. *colum. vers. & nota quòd si aliquis* Abba. *in ca.* 2. *de consue. fin. colum. in princip.* Dec. *in regula, contractus, de regul. iu. in* 6. *num.* 14. Oldr. *in con. suis, con.* 114. Abbas *in con.* 91. *pe. colum. num.* 7. 1. *volum.* Alexand. *con.* 14. *fin. colum. n.* 10. 1. *vol.* idem Alexand. *cons.* 25 *fin. colum. in fin.* 3. *volum.* idem Alex. 166. *fin. col. in fi.* 7. *vol.* Bald. *cons.* 369. 5. *vol.* Ang. *in con.* 106. *in fi.* quam con. ego extendo 1. vt procedat etiam si talis traditio facta fuerit facta procuratori prædicti emptoris, per ea quæ suprà dixi. Secundò extendo vt procedat etiam si tempore constituti vel actus facti venditor non possideret, sed tantùm haberet nudam detentationem: tempore verò secundæ venditionis & traditionis possideret per ea etiam quæ suprà proxime dixi in quæstio. an per clau. constit. vel actum fictum transeat detentatio.

93 Dubium tamen esset in hoc satis singulare & subtile, si talis res sit vendita primo emptori sub conditione, & sub ea fiat constitutum, & pendente conditione sit vendita secundo, & ei tradita sit possessio verè & realiter, & postea purificetur conditio, an præferatur primus ratione constituti? Et videtur quod sic: Primò, quia purificata conditione habetur contractus pro puro, ac si à principio purè esset celebratus: text. est nota. *in leg. final. §. Titius vers. sed si extiterit conditio. duæ puræ sunt ff. de vulga. & pupil.* & ibi notat glossa ordin. Ang. Imol. & commun. moder. Secundò facit, quia in contractib. conditio & omnis virtus & effectus eius retrotrahitur ad tempus contractus celebrati text. est not. *in l. potior. vers. videamus, ff. qui potio. in pigno. habe.* vbi disponitur quod hypotheca conditionalis ratione primi contractus postquam conditio sit purificata, præfertur hypothecæ puræ, quæ fuit medio tempore contracta purè & simpliciter. Et ad hoc notat Bart. & comm. doct. text. *in l. necessaria §. quòd si pendente, ff. de peri. & commo. rei vend.* text. *in l. sub conditione, ff. de solu.* text. *in l. quæ legata cum l. sequenti, ff. de reg. iur.* quod tamen intellige in conditione casuali, secùs in potestatiua, vt probat & dicunt prædicta iura & comm. doct. & tradit plenè & magistraliter Bart. vbi vide rationem *in repetitione l. si is qui pro emptore, ff. de vsuc.* 14. *col. n.* 46. & super eo latè repetentes. Tertiò in specie istam concl. videtur apertè tenere Oldr. *in cons. suis, consil.* 139. 2. *col. num.* 1. *vers. tertium erit,* vbi dicit quòd quando contractus est conditionalis, & in eo apponitur clausula constituti purificata conditione, retrotrahitur ipse principalis contractus, & per consequens clausula constituti in eo apposita, & virtus & effectus eius. Sed his non obstantibus ego teneo contrariam sententiam: imò quòd secundus, cui verè & realiter fuit medio tempore res vendita & tradita, purè præferatur, & eadem ratione præferatur si ei fuisset tradita possessio purè per actum fictum: & hoc tali potissimo fundamento: quia ad hoc vt fictio translatiua habeat locum, & per consequens ad hoc vt actus conditionalis retrotrahatur, requiritur habilitas in vtroque extremo, scilicet ad quod, hoc est, in tempore quo actus fuit celebratus, & à quo, hoc est in tempore quo verificatur & purificatur conditio: ita probat text. singul. *in l. bonorum Digestis rem rat. habe.* text. *in l. necessariò Paragrapho quod si pendente versicul. sanè si pendente conditione, Digestis de peric. & commo. rei vend.* vbi si conditio extiterit re iam perempta, non retrotrahitur quia deficit extremum à quo text. valdè not. *in l. quoties, Digestis de noua. in princip. versicul. & ideò si fortè, & in fin. in versiculo & ideò si fortè persona.* per quem text. notat Bartol. in fin. quod licet conditio retrotrahatur ad tempus contractus, tamen hoc debet intelligi, si tempore existentis conditionis reperiretur extremum habile: secùs si reperiatur inhabile ex parte rei vel ex parte personæ: & dicit esse perpetuò menti tenendum: & ibi tenet etiam Imol. Paul. & comm. doctor. facit etiam text. *in l. eum qui ita Paragrapho fina. ff. de verbor. obliga.* quam etiam doctrinam ponit magistraliter Bart. *in d. l. si is qui pro emptore, ff. de vsuca. tertia colum. oppos. num.* 1. & ibi commun. repetentes. Sed illo tempore existentis conditionis venditor iam non possidebat rem, quod est principale requisitum in nostra materia clausulæ constituti, vt suprà latè concluSum est, sed possidet secundus cui res fuit tradita, ergo est impossibile quòd verificata conditione retrotrahatur clausula constituti, virtus, vel effectus eius, cùm extremum à quo, sit inhabile: & ista est viua & concludens ratio, & secundum hoc non obstant fundamenta contraria, quia debent intelligi quando extrema sunt habilia: non obstat etiam quod tenet Oldr. *in d. consil.* quia respondeo quod ipse loquitur in casu, quo medio tempore non fuit alteri vendita res, sed remansit res semper apud venditorem, vnde extrema reperiuntur habilia istam meam concl. reperi postea quod tenet Philip. Dec. *in regula, contractus, de reg. iur. in* 6. *n.* 17. 6. *limit.* licèt sic non declaret. Aduertendum tamen quod hoc nouiter intelligerem quando prima venditio & contractus fuit conditionalis & similiter clausula constituti in eo posita, secùs tamen crederem si venditio ipsa fuit conditionalis: tamen clausula constituti fuit pura & de præsenti, quia tunc transferetur possessio, & per consequens dominium in primum emptorem, & ipse debet præferri: quia considero quòd si fiat traditio ex contractu conditionali, statim transfertur dominium textus est singul. *in l. sub conditione in fin. ff. de solu.* quem ad hoc notat in gloss. ordin. Bart. Angel. Imol. Paul. & commun. doctor. text. *in l. dotis fructus, versicul. quid ergo si ante matrimonium cum l. sequenti. ff. de iure dotium,* ibi not. Bald. Salicet. & alij doctor. tenet etiam & commendat Aretin. *in l. qui absenti, §.* 1. *ff. de acq. possess.*

quarto

quarto no. Baldus *in l. contractus, Codice de fide instrum. num.* 15. Socin. qui no. loquitur *in l. si ante nup. ff. solut. matrim.* neque obstat si subtiliter dicas, quod traditio non potest causare dominium nisi præcedat titulus habilis, *vt in l. nunquam nuda, ff. de acquir. rerum domi.* quia debet intelligi, quando nullus titulus vel causa interuenit de præsenti nec de futuro in spe: secùs tamen si interueniat causa vel titulus habilis saltem in spe, vt in nostro casu: quia tunc transfertur dominium, vt in dictis iuribus: & ita tenet & respondet Bartol. *in dicta l. sub conditione 2. colum. num. 9.* & ibi commun. doctor. nec ego distinguo, an talis traditio sit naturalis vel ficta: qua vtroque casu procedit prædicta concluſ. cum interueniat legitima & habilis causa saltem in spe, argumento gloss. not. & ibi commun. opinion. *in l. 2. Cod. de dote cauta non num.* vbi ex donatione inualida, quæ habet spem confirmationis, transit possessio etiam per actum fictum, vt latiùs dixi, *in l. 17. supra his ll. Tauri.*

94 Item adde, quòd in dubio videtur quòd sit tradita possessio purè & non conditionaliter, licèt contractus fuerit conditionalis, nisi expressè fiat traditio sub conditione: ita probat text. notabilis *in l. dotis fructus cum l. sequenti, ff. de iure dotium,* & ibi notant doct.

Præterea iuxta prædicta quæro, certum est quod si emphyteuta vendit rem emphyteuticam sine consensu domini & non tradidit, non cadit à iure suo: quia licèt de iure prohibeatur vendere sub pœna commissi, *vt in l. fina. Codice de iure emphyt. in princ.* ibi, *minimè licere emphyteutæ sine consensu domini melioraciones suas aliis vendere: & in capit. potuit de locato,* tamen vendere, debet intelligi cum effectu consummato, vt inducat alienationem quæ fieri dicitur secuta traditione, argumento, text. *in l. prima § hæc autem verba, ff. quod quisque iuris,* ibi, *nam statuerit verbum rem perfectam significat, & consummatam iniuriam, non cœptam,* text. *in l. pen. §. docere, ff. ne quis eum qui in ius voca est vi. exim. l. 3. §. hæc verb. el. 2. ff. de neg. gest.* text. *in l. 1. §. hæc verba, ff. ne vis fiat ei,* text. *in l. nomen filiarum ver. si. ff. de ver. sig.* text. *in c. relatum de cleri. non resi.* text. *in cap. hæc autem verba. de pœnit. dist. 1.*

Item etiam in dispositione legali sensus habet attendi potiùs quàm verba, text. est *in l. 2. Cod. com. de lega.* text. *in l. prima, Cod. de aditicia liberta.* text. *l. fina. Cod. quæ res in pign. obl. po.* text. *in l. 3. §. conditio. ff. de adimen. legat.* sed ratio prædictorum iurium est, ne talis res alienetur vel transferatur in alium sine voluntate directi domini, sed alienatum, non dicitur nisi iam secuta traditione, *vt in l. alienatum, ff. de verbor. signific.* cuius verba sunt, *alienatum non propriè dicitur quòd adhuc in dominio venditoris manet, venditum tamen rectè dicitur*: text. *in l. alienationis verbum, eodem titul.* text. *in l. si socius, ff. si cert. peta.* text. *in l. nemo la 2. ff. pro socio,* ergo per solum titulum venditionis non incidit in pœnam. Secundò pro ista parte & con. facit, quia venditio non dicitur vltimatè perfecta respectu translationis dominij, nisi sequuta traditione, *vt in l. traditionibus, Codice de pactis & in l. quoties, Codice de rei vend. & in Paragrapho per traditionem, & in Paragrapho vendita Institut. de rerum diuis. cum simil.* Tertiò pro ista sentent. & con. facit text. valdè no. iuncta gloss. *in l. prima, Paragrapho si rem depositam, Digestis depositi,* vbi ille qui vendit rem depositam & tradit, tenetur tanquam dolosus depositarius, & incidit in pœnam: secus si non tradit: & ibi notat & commendat Bar. Bal. Salic. Fulgo. Pau. & comm. doct.

Quartò facit, quia licèt per alienationem feudi, Vasallus priuetur feudo, tamen debet intelligi sequuta traditione: ita probat text. not. *in capit. primo Paragrapho calidis de prohib. feudi alienatione per Federic.* & ibi notat Bald. Andreas de Isernia & commun. Feudistæ text. *in capit. primo de prohi. feud. aliena.* per Lotha. & ibi expressè notat & commendat Andreas de Isernia *tertia columna numero sexto* text. *in capite primo Paragrapho si ex eadem lege & Paragrapho similiter de lege Conradi* text. *in capite primo de Vasallo qui contra constit. Lotha. de alien.* text. *in capitulo primo quid iuris si post alien. feud. Vasall. illud recu.* & ibi notat Andreas de Isern. & in expresso istam sentent. & con. tenet Specu. *in tit de emphyteusi §. nunc aliqua 95. quæst. num. 118.* Alber. *in l. fina. Codice de iure emphyt. final. column. in finalibus verbis,* Salicet. *ibi, final. column. numero vigesimoprimo.* Anton. de Butr. *in cap. potuit de loca. secunda column. numero decimo,* & ibi Card. 4. *column. 16. quæst.* Baldus *in cap. primo §. aut si libellario secunda colum. numn. 4. quibus modis feu. amitt.* idem Bald. *in cap. primo, §. denique fina. colum. in princ. quæ fit prima causa beneficij,* & ibi Aluarotus *fin. colum. num. 32.* Alber. *in l. si filiusfam. §. cum fundum 1. column. prope finem. ff. de verb. oblig.* & ibi alij doct. tenet etiam Iason vbi dicit hanc esse commun. opin. *in d. l. fina. C. de iure emphyt. 39. colum. num. 132. 19. quæst.*

Quæro igitur, si tradidit fictè per clausulam constituti, vel alium actum fictum, si incidat in pœnam, & cadat à iure suo? & videtur quod sic: quia non potest negari nisi quòd alienauit, & licèt actus sit fictus, tamen ex eo transfertur dominium & vera possessio, per supra dicta: & in terminis istam sent. & concluſ. tenet Paul. de Castr. *in l. 1. §. si rem depositam, ff. depositi.* Anton. Butr. *in consil. suis consil. 34.* Ias. *in dict. l. fi. C. de iure emphyt. 40. colum. num. 132.* Iac. de Sanct. Georg. qui firmè commendat in practica, *in tract. de feudis, in parte, & cum pacto, de non alienando 2. colum. num. 5. versic. ex hoc infertur ad quæstio. quotidianam,* & istam concluſ. videtur apertè tenere Bald. qui non allegatur, *in l. 2. Cod. de fideicommiss. 1. col. in fin. pen. quæst.* vbi dicit quòd ille dicitur alienare qui corporaliter vel æquipollenter tradit. Ferdinandus de Loazes *in repetitione l. filiusfam. §. diui. ff. de legatis primo 43. col. num. 55. versicul. vnum tamen est notandum,* ego tamen teneo contrarium, imò quòd non incidat in pœnam commissi per contractum alienationis, etiam si in eo interueniat clausula constituti vel alius actus fictus, sed requiritur vera & actualis traditio ad hoc vt incidat 95

in